

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

II) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 4.

ÅREN

1871—1875.

JÖNKÖPINGS LÄN.

1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.

Jönköpings län, hvars *gränser* under de år, som utgöra föremål för denna berättelse, icke undergått någon förändring, har i föregående embetsberättelse icke kunnat till *arealen* närmare bestämmas, än att dess vidd antagits utgöra »omkring 100 qv.-mil.» Sedan under åren 1865, 1868, 1869, 1870 och 1871 topografisk kartläggning för länet blifvit af dåvarande Kungl. Topografiska korpserna utförd samt länets yttinnehåll derefter inom Generalstabens topografiska afdelning uträknats, befinnes, enligt dessa numera offentliggjorda arealbestämmelser, länets areal, med afräkning af den till länet hörande andelen af Vetterns vattenyta, utgöra 101,20 qv.-mil. Denna areal är på länets nio härad sålunda fördelad, att

Tveta härad innefattar	8,74	qv.-mil,
Vista d:o	2,70	»
Mo d:o	8,43	»
Norra Vedbo d:o	8,64	»
Södra Vedbo d:o	10,22	»
Östra härad	11,22	»
Vestra d:o	17,31	»
Östbo d:o	14,39	» och
Vestbo d:o	19,17	»
under det städernas areal utgör för		
Jönköping	0,15	»
Eksjö	0,19	» och
Grenna	0,04	»

De till länet hörande öarne Visingsö i Vettern och Bolmsö i sjön Bolmen ega en areal af, den förra, 0,22 qv.-mil och den senare 0,36 qv.-mil, och yttinnehållet af länets större sjöar uppgår för Bolmen till 1,61 qv.-mil och Vidöstern 0,37 qv.-mil, hvilka båda sjöar äfven tillhöra Kronobergs län, för Sommen, som dock till största delen ligger inom Östergötlands län, 1,08 qv.-mil, Rusken 0,29 qv.-mil, Örken 0,23 qv.-mil och Soljen 0,20 qv.-mil, under det vidden af länets samtliga insjöar, Vettern undantagen, bestiger sig till 8,22 qv.-mil eller nära nio procent af länets fastland.

Länsindelningen i kameralt, judicielt och kyrkligt hänseende, enligt hvilken länet eger tre städer och en köping, nio härad, sex fögderin, tjugotre länsmandistrikt, fem domsagor, sextiotvå pastorat, etthundratjugusju kyrksocknar å landet och fyra stadsförsamlingar eller två inom Jönköping och en inom hvar af länets öfrige städer, är, sedan senaste femårsberättelsen afgafs, oförändrad, och i militäriskt afseende äro på länet fortfarande indelade hela Jönköpings regemente med 1,100 ordinarie, 235 extra och $4\frac{1}{6}$ defekta rotar, af Kalmar regemente 401 ordinarie, 65 extra och $1\frac{1}{16}$ defekta rotar, af Smålands husarregemente 250 rotar samt af Smålands grenadierbataljon 399 rotar, hvarjemte af båtsmanshället äro tilldelade länets städer och Visingsö socken tillsammans 14 ordinarie och $2\frac{11}{64}$ extra rotar. Länet, som jemte Kronobergs, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus och Hallands län tillförene utgjort nionde *bergmästare-*

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-36.
1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.....	1.
Tab. Litt. A. Oregelbundenheter i den administrativa indelningen, qvarstående vid 1875 års slut.....	2.
2. Invånarne.....	3.
Tab. Litt. B. Folkmängdstätheten inom länets särskilda fögderin samt antalet af de från mantalspenningar befriade.....	5.
Tab. Litt. C. Bränvinsutskänknings- och utminuteringsställen inom länet samt uppskattadt kanntal för försäljningen.....	6.
3. Näringar.....	8.
Tab. Litt. D. Egovidd och dess användande till särskilda odlingsföremål.....	8.
Tab. Litt. E. Utsåde och skörd.....	9.
Tab. Litt. F. Länets sågverk till antal, tillverkning och taxeringsvärde, år 1874.....	13.
4. Kommunikationsanstalter och varubyten.....	17.
Tab. Litt. G. Jernvägsstationens namn. Afsändt. Anländt.....	21.
5. Kameralförhållanden.....	22.
Tab. Litt. H. Minuthandel med och utskänkning af spirituösa drycker.....	22.
Tab. Litt. I. Afslutade hemmansklyfningar.....	23.
Tab. Litt. K. Utländingar tillhörig fast egendom inom länet vid 1875 års slut.....	24.
Tab. Litt. L. Egendom af fideikomissnatur inom länet år 1875.....	25-26.
Tab. Litt. M. Häradens andel af saköresmedel.....	27.
Tab. Litt. N. Häradsvi utgående utskylder.....	27.
Tab. Litt. O. Landstingets inkomster och utgifter.....	28.
6. Politi.....	29.
Tab. Litt. P. Eksjö stads inkomster och utgifter.....	29.
Tab. Litt. Q. Smålands enskilda banks rörelse under åren 1871-1875.....	32.
Tab. Litt. R. Tablå öfver Aktiebolaget Stockholms Handelsbank.....	33.
Tab. Litt. S. Sjukvården å Ulfsparre-Hägerflychtska lasarettet under 1871-1875.....	35.

	Sid.
Tabellbilagor	37-47.
Tab. N:o 1. Folkmängd.....	37.
Tab. N:o 2. Jordbruk.....	37.
Tab. N:o 3. Boskapsskötsel.....	37.
Tab. N:o 4. Skogshushållning.....	38.
Tab. N:o 5. Dödade rofdjur.....	38.
Tab. N:o 6. Husdjur, dödade af rofdjur.....	38.
Tab. N:o 7 a. Fabriker och manufaktur-inrättningar, år 1875	39-40.
Tab. N:o 7 b. Bergverksnäringen och metallförädlingsverk, år 1875...	41.
Tab. N:o 7 c. Handverkare och idkare af annan näring samt deras arbetare, år 1875.....	42.
Tab. N:o 8. Allmänna vägar, gästgifverin och skjutsning.....	42.
Tab. N:o 9. Handlande och deras betjening, år 1875.....	43.
Tab. N:o 10 a. Hemman och jordlägenheter m. m., år 1875.....	43.
Tab. N:o 10 b. Jordområde och egendomar i städerna.....	44.
Tab. N:o 11. Laga skiften, åren 1871-1875.....	44.
Tab. N:o 12. Stats- och riksgäldsmedlen åren 1871-1875.....	45.
Tab. N:o 13. Sparbanker.....	46.
Tab. N:o 14. Fattigvården.....	47.

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

II) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 4.

ÅREN

1871—1875.

JÖNKÖPINGS LÄN.

1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.

Jönköpings län, hvars *gränser* under de år, som utgöra föremål för denna berättelse, icke undergått någon förändring, har i föregående embetsberättelse icke kunnat till *arealen* närmare bestämmas, än att dess vidd antagits utgöra »omkring 100 qv.-mil.» Sedan under åren 1865, 1868, 1869, 1870 och 1871 topografisk kartläggning för länet blifvit af dåvarande Kungl. Topografiska korpserna utförd samt länets yttinnehåll derefter inom Generalstabens topografiska afdelning uträknats, befinnes, enligt dessa numera offentliggjorda arealbestämmelser, länets areal, med afräkning af den till länet hörande andelen af Vetterns vattenyta, utgöra 101,20 qv.-mil. Denna areal är på länets nio härad sålunda fördelad, att

Tveta härad innefattar	8,74	qv.-mil,
Vista d:o	2,70	»
Mo d:o	8,43	»
Norra Vedbo d:o	8,64	»
Södra Vedbo d:o	10,22	»
Östra härad	11,22	»
Vestra d:o	17,31	»
Östbo d:o	14,39	» och
Vestbo d:o	19,17	»
under det städernas areal utgör för		
Jönköping	0,15	»
Eksjö	0,19	» och
Grenna	0,04	»

De till länet hörande öarne Visingsö i Vettern och Bolmsö i sjön Bolmen ega en areal af, den förra, 0,22 qv.-mil och den senare 0,36 qv.-mil, och yttinnehållet af länets större sjöar uppgår för Bolmen till 1,61 qv.-mil och Vidöstern 0,37 qv.-mil, hvilka båda sjöar äfven tillhöra Kronobergs län, för Sommen, som dock till största delen ligger inom Östergötlands län, 1,08 qv.-mil, Rusken 0,29 qv.-mil, Örken 0,23 qv.-mil och Soljen 0,20 qv.-mil, under det vidden af länets samtliga insjöar, Vettern undantagen, bestiger sig till 8,22 qv.-mil eller nära nio procent af länets fastland.

Länsindelningen i kameralt, judicielt och kyrkligt hänseende, enligt hvilken länet eger tre städer och en köping, nio härad, sex fögderin, tjugotre länsmansdistrikt, fem domsagor, sextiotvå pastorat, etthundratjugusju kyrksocknar å landet och fyra stadsförsamlingar eller två inom Jönköping och en inom hvar af länets öfrige städer, är, sedan senaste femårsberättelsen afgafs, oförändrad, och i militäriskt afseende äro på länet fortfarande indelade hela Jönköpings regemente med 1,100 ordinarie, 235 extra och $4\frac{1}{6}$ defekta rotar, af Kalmar regemente 401 ordinarie, 65 extra och $1\frac{1}{16}$ defekta rotar, af Smålands husarregemente 250 rotar samt af Smålands grenadierbataljon 399 rotar, hvarjemte af båtsmanshället äro tilldelade länets städer och Visingsö socken tillsammans 14 ordinarie och $2\frac{11}{64}$ extra rotar. Länet, som jemte Kronobergs, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus och Hallands län tillförene utgjort nionde *bergmästare-*

distriktet, har genom den af Eders Kungl. Maj:t den 13 Nov. 1874 föreskrifna reglering af bergmästaredistriktet blifvit med öfriga förenämnda län jemte dertill lagda Kalmar och Gotlands län, äfvensom, derest sådant framdeles skulle finnas lämpligt, Östergötlands län indelt till sju eller södra distriktet under förvaltning af en bergmästare, med station i Vexjö eller något inom tre mil derifrån i närheten af jernväg beläget ställe, och en grufve-ingenjör.

Med hänsigt till *helsovården* är länet indeladt i sex provinssiälläkare-distrikt, i hvilkas områden annan förändring under femårsperioden icke skett än att, enligt Kungl. Brevet af den 22 Nov. 1872, Bonstorps socken blifvit skild från Gislaveds och förlagd till Jönköpings distrikt.

Sedan Kungl. Maj:ts Befallningshafvande till länets år 1871 församlade landsting gjort framställning om länets indelning i sex *veterinärläkaredistrikt* med stationer i Jönköping, inom Flisby socken, i Hvetlanda, Vrigstad, Vernamo och Gislaved med af landstinget och distriktet gemensamt bestridd aflöning, har landstinget, med gillande af den föreslagna indelningen, beviljat anslag för ändamålet, och hafva derefter tre distriktsveterinärer jemte länsveterinären inom länet bestridt den enskilda husdjursjukvården.

Af de inom länet förekommande talrika *oregelbundenheter* i den administrativa och kyrkliga indelningen hafva under perioden följande blifvit undanröjda:

Enligt Kungl. Brevet af den 31 Dec. 1873 är förklaradt, att kronoskattehemmanet $\frac{1}{4}$ mantal Föreberg skall i administra-

tivt hänseende fränskiljas *Mulseryds* socken och förenas med *Angerdshestra* socken, dit hemmanet redan lydte i ecklesiastikt hänseende.

Genom särskilda Nådiga bref af den 31 Maj 1875 har Eders Kungl. Maj:t förordnat, att från *Svennarums* socken i Vestra härad skola i judicielt och administrativt hänseende förläggas dels till *Byarums* socken i Östbo härad kronoskattehemmanen N:o 1 Mölna och N:o 1 Nöthult, hvarterdera ett mantal, samt frälsehemmanet N:o 1 Bäck om ett mantal, dels till *Hagshults* socken af Östbo härad kronoskattehemmanen Jernboda N:o 1 Norrgården och N:o 2 Södergården, hvarterdera $\frac{1}{2}$ mantal, och dels till *Tofteryds* socken likaledes i Östbo härad kronoskattehemmanen N:o 1 Torp, N:o 1 Hult och N:o 1 Skog, hvarterdera ett mantal, N:o 1 Snuddebo $\frac{1}{2}$ och N:o 1 Henriksbo $\frac{1}{4}$ mantal, genom hvilka bestämmelser Byarums, Hagshults och Tofteryds kyrkosocknar helt och hållet komma att tillhöra Östbo härad.

Efter det kyrkoherden i *Askeryd* P. J. Egnell den 19 Nov. 1875 affidit, skall den genom Kungl. Brevet den 9 Jan. 1863 föreskrifna öfverflyttning af den så kallade Lägerbobygden, innefattande $23\frac{3}{4}$ mantal, från Askeryds kyrkosocken till *Vestra Ryds* församling i Östergötlands län inträda den 1 Maj 1877, då tjänst- och fardagsåret efter kyrkoherden Egnell tilländagar.

Öfriga *qvarstående oregelbundenheter*, såvidt de angå en kyrkosockens splittring å särskilda tingslag och härad, utvisas af nedanstående öfver fördelningen och delarnes areal och mantal upprättade tabell Litt. A.

Tab. Litt. A.

Oregelbundenheter i den administrativa indelningen, qvarstående vid 1875 års slut.

Kyrkosocken.	I kameralt och judicielt hänseende delad							
	emellan				och			
	härad och tingslag.	socken.	Areal i tunnland, fastland.	Mantal.	härad och tingslag.	socken.	Areal i tunnland, fastland.	Mantal.
Angerdshestra	Mo	Angershestra	16,059	11 $\frac{1}{2}$	Tveta	Månsarp	965	1
Almesåkra	Vestra	{ Almesåkra	10,866	14 $\frac{5}{8}$	Tveta	Nässjö	453	1 $\frac{1}{2}$
		{ Malmbäck		$\frac{3}{8}$				
Malmbäck	Vestra	{ Malmbäck	32,956	33 $\frac{3}{8}$	Tveta	Forserum	2,985	5 $\frac{7}{8}$
		{ Svennarum		$\frac{1}{2}$				
Ödestuga	Vestra	Ödestuga	16,429	17 $\frac{1}{4}$	Tveta	{ Rogberga	2,124	$\frac{1}{2}$
						{ Öggestorp		1 $\frac{3}{4}$
Habo	Slättäng i Skaraborgs län	Habo	26,152	41 $\frac{21}{32}$	Mo	Bottnaryd	4,356	4
Bottnaryd	Mo	Bottnaryd	24,436	25 $\frac{7}{8}$	{ Slättäng i Skaraborgs län	{ Bjurbäck	3,934	4
					{ Redväg i Elfsborgs län	{ Habo		$\frac{1}{4}$
Unnaryd	Mo	Unnaryd	15,341	15 $\frac{1}{2}$	Kind i Elfsborgs län	Bottnaryd	3,346	5 $\frac{3}{4}$
Hestra	Mo	Hestra	7,186	9	Kind i Elfsborgs län	Ölsremma	1,206	1 $\frac{1}{4}$
Trehörna	Lysing i Östergötlands län	Trehörna	5,531	8 $\frac{1}{4}$	Kind i Elfsborgs län	Måssebo	111	$\frac{1}{4}$
Lönnerberga	Aspeländ i Kalmar län	Lönnerberga	16,450	24 $\frac{3}{8}$	Norra Vedbo	{ Linderås	—	4 $\frac{3}{8}$
						{ Säby		4 $\frac{1}{10}$
Björkö	Östra	Björkö	13,175	28 $\frac{1}{4}$	Södra Vedbo	Häseleby	1,448	2 $\frac{3}{4}$
Kräkshult	Östra	Kräkshult	5,788	12 $\frac{9}{8}$	Södra Vedbo	Björkö	4,235	5 $\frac{1}{2}$
Virserum	Aspeländ i Kalmar län	Virserum	27,485	43	Södra Vedbo	Kräkshult	7,577	18 $\frac{9}{8}$
Karstorp	Östra	Karstorp	10,273	20 $\frac{1}{2}$	Östra	Stenberga	3,925	11 $\frac{1}{8}$
Näfvslsjö	Östra	Näfvslsjö	10,000	25 $\frac{3}{8}$	Aspeländ i Kalmar län	Karstorp	11,393	17 $\frac{3}{4}$
Fryele ¹⁾	Östbo	Fryele	23,990	28 $\frac{1}{4}$	Vestra	Sandsjö	2,874	7 $\frac{1}{4}$
Gällaryd ¹⁾	Östbo	Gällaryd	13,266	17 $\frac{1}{4}$	Vestra	Nydala	583	$\frac{1}{2}$
Femåsjö	Vestbo	Femåsjö	12,057	19	Vestra	Nydala	5,952	5
					Sunnerbo i Kronobergs län	Lidhult	245	$\frac{3}{8}$

¹⁾ Enligt Kungl. bref d. 19 Jan. 1877 tillhöra från 1878 års början Fryele och Gällaryds kyrkosocknar odeladt Östbo härad. (Not under berättelsens tryckning af Stat. Centralbyrån.)

Dessutom återstå att häfva följande oregelbundenheter, bestående deruti, att till kyrkosocken höra hemman belägna inom annan sockens territorialgräns, men dock liggande inom samma härad med kyrkosocken, såsom att: till *Jerstaps* kyrkoförsamling inom Tveta härad räknas i jordeboken 1½ mantal af *Bankeryds* socken inom samma härad; till *Skirö* kyrkosocken hör ¼ mantal af *Stenbergas* socken och till *Nye* kyrkosocken ½ mantal af *Lennhult*, allt inom Östra härad; till *Hjelmseryds* kyrkosocken räknas 1¼ mantal af *Stockaryds* socken och till *Hultsjö* kyrkosocken hör utjorden *Stora Agunnaryd*, likaledes inom *Stockaryds* socken, allt *Vestra* härad, samt till *Tannåkers* kyrkosocken inom *Vestbo* härad lyder ½ mantal af *Bolmsö* socken inom samma härad.

Af generalstabens karta öfver Sverige i skalan 1: 100,000 hafva rörande Jönköpings län offentliggjorts bladen *Nissafors*, *Nydala*, *Ölmestad*, *Lenhofda*, *Hvetlanda* och *Vexjö*, de båda sistnämnda under ifrågavarande period.

Någon *jordbeskrifning* öfver länet har under perioden icke till tryck befordrats, men under innevarande år hafva af den utaf doktor *Magnus Höjer* utgifna *Topografiska statistiska beskrifning* öfver konungariket Sverige utkommit de häften, eller femtonde, sextonde och sjuttonde, hvilka omfatta Jönköpings län.

Länets *naturbeskaffenhet* har i föregående berättelser till dess hufvuddrag blifvit så ofta anmärkt, att ett upprepande deraf här icke torde vara behöfligt. Den länet utmärkande talrikheten af *mossar* och *kärr* påkallar alltjemt ansträngningar icke blott från den enskilde jordegarens utan äfven från det allmännas sida. Att, såvidt den enskilda förmågan dertill lemnat tillgång, arbetet för utdikning af vattensjuka trakter under perioden drifvits med ifver och framgång, derom torde den redogörelse därför, som i sammanhang med framställningen om jordbruksnäringen kommer att lemnas, bära vittne, men onekligt är, att utan allmänt understöd svårligen de vidsträckta mossarne af många tusen tunnlands vidd skola kunna af de närboende, i allmänhet obemedlade hemmansegarne bringas under arbete för torrläggning.

På bekostnad af länets hushållnings-sällskap samt enskilde jordegare i trakten har under perioden en tjänsteman från *Geologiska byrån* besigtigat och förberedande undersökt länets vidsträcktaste mosse, den vid pass 3 mil sydväst om Jönköping

inom *Bottnaryds*, *Mulseryds* och *Unnaryds* socknar af *Mo* härad belägna, i *Elfsborgs* län inskjutande *Komossen*, hvilken på en höjd öfver hafvet af nära 1,200 fot sträcker sig en och en half mil i norr till söder med en bredd af mera än en half mil och omfattar en vidd af, enligt uppgift, öfver 50,000 tunnland. Undersökningen har gifvit vid handen, att mossen eger godt affall åt alla sidor; att fast botten anträffas på i medeltal 8 till 10 fots djup; att mosstorfven, enligt å femton särskilda torfprof anställda kemiska undersökningar, funnits användbar till bränsle, och att i anseende till mossens höga och luftiga läge frost icke vore att befara för derå gjorda odlingar. Undersökningsförrätarens slutomdöme har utfallit: att »efter lämplig utdikning, hvarigenom hela mosstrakten kunde torrläggas, skulle stora vidder kunna med fördel odlas, andra lemna en ypperlig brännorf, under det den öfriga delen borde, efter småningom skeende sättnings och förmultning, i en framtid kunna göras skogbärande.»

Utom den förändring i de fysiska förhållandena inom länet, som af den fortgående odlingen och den stegrade skogsafverkningen härflyter, bör med några ord omnämnas den inkräkting, *Vetterns* oroliga vågor årligen på en sträcka af omkring 60,000 fot bedrifva å stränderna till *Visingsö*. Under år, då vattenståndet är högt och stormar inträffa, hafva dessa inkräktingar synnerligast vid *vestra* och *norra* stränderna uppgått ända till 6 fot och derutöfver på vissa för *Vetterns* våldsamt mera utsatta ställen. Enligt en af förste landtmätaren i länet anställd beräkning bortsköljes i medeltal årligen en fot af stranden och utgör sålunda den årliga jordförlusten minst ett tunnland. Sedan utanför *Kungsgårdens* egor genom förvaltningens försorg blifvit i sjön nedlagda faskiner med påfylld sten, och denna åtgärd, som visat sig tjenlig för hämmandet af inkräktingarna, vunnit efterföljd af en och annan hemmansegare, bör man kunna hoppas, att uppmärksamheten inom ön allt mera riktas på bemödanden att stäfja vattnets intrång.

Äfven på den omkring 10,000 fot långa strandsträckan å *Sanna* och *Rosenlunds* egor i *Vetterns* sydöstra hörn pågår en afsköljning af der befintliga bankar, hvilken tillför Jönköpingsviken en tillsvämning, som allt mer och mer uppgrundar stranden synnerligast vid stadens östra egor.

2. Invånarne.

Tab. N:o 1. Länets *folkmängd*, som alltsedan år 1810 intill år 1868 befunnit sig i ett jemnt stigande från 116,131 till 186,848, men under de hårda åren 1868, 1869 och 1870 genom utvandringar sjönk till 179,873, har under nu ifrågavarande period återtagit sin *tillväxt* och från nyssnämnda belopp år för år vuxit till 188,665 den 31 Dec. 1875. Folkökningen under perioden har sålunda enligt husförhörslängderna, derifrån de angifna talen äro hemtade, utgjort 8,792 eller med 1,817 personer öfverskjutit den minskning i folkmängden, länet under åren 1868—1870 led.

Då de på *mantalslängderna* grundade uppgifterna något, om ock icke synnerligt, skilja sig från de af presterskapet enligt *husförhörslängderna* meddelade, sammanställas här dessa uppgifter till belysande af förhållandet mellan den mantalsskrifna och den kyrkoskrifna befolkningen vid slutet af hvart af periodens år i följande tabell:

	Mantalsskrifne.			Kyrkoskrifne.		
	På landet.	I städerna.	Summa.	På landet.	I städerna.	Summa.
År 1871	165,862	14,884	180,746	165,742	14,827	180,569
» 1872	166,501	15,391	181,892	166,396	15,392	181,788
» 1873	168,198	16,054	184,252	168,267	15,943	184,210
» 1874	170,355	16,520	186,875	170,405	16,436	186,841
» 1875	171,346	17,227	188,573	171,530	17,135	188,665

Skilnaden i uppgifterna vexlar för landsbygden mellan 50 och 184 och för städerna mellan 1 och 111, under det totalsumman för den mantalsskrifna befolkningen de fyra första åren öfverstiger men sista året understiger summan af folkmängden enligt husförhörslängderna. Skiljaktigheterna äro icke större, än

att de finna sin förklaring i bristande öfverensstämmelse hos de civila och ecklesiastika myndigheterna i anteckningarna rörande dem, som längre eller kortare tid uppehålla sig utom länet med arbete vid jernvägsanläggningar eller andra tillfälliga arbetsföretag.

Då folkmängden på *landet* under perioden ökats med 6,112 eller 3,7 procent, har *städernas* befolkning vuxit med 2,680 eller öfver 18 procent. Af denna tillväxt i städernas folkmängd falla dock 2,263 på Jönköping och endast 356 på Eksjö och 61 på Grenna. Antalet af *Jönköpings* invånare har nemligen ökats från 10,879 år 1870 till 13,142 år 1875 eller med öfver 20 procent, en tillväxt som är så mycket anmärkningsvärdare, som folkökningen inom Jönköping under nästföregående period uppgick till allenast 1,078 personer eller omkring 10 procent och under de tio åren dertförinnan eller åren 1856—1865 med endast 312 öfversköt hvad nu vunnits på fem år. Att den högre tillväxten i stadens folkmängd under denna period till stor del beror på stegrad inflyttning, eller 1,292 under denna mot 509 under den förra femårsperioden, må väl medgifvas, men dertill har ock icke obetydligt bidragit den minskade dödlighet och det växande nativitetsöfverskott, som så fördelaktigt utmärker staden under den senast tilländagångna perioden. Dödlighetsprocenten för staden har nemligen under åren 1871—1875 utgjort i medeltal 1,92, under det samma medeltal för åren 1866—1870 uppgick till 2,65, och antalet flere födde än döde under nu ifrågasvarande period har utgjort 871 mot 569 under nästföregående period.

Då i medeltal för qvinnevanniet 1871—1875 dödligheten i rikets samtliga städer utgjort 2,56 proc. och i de städer, som hafva öfver 12,000 invånare, stigit till 2,58 proc., har den dertmot i Jönköpings stad under samma tid ej öfverstigit 1,92 proc., hvilket innebär ett otvetydigt bevis på de goda sanitära förhållanden, som staden genom sin vattenledning och sina åtgärder för Vetterns utestängande från bebodda tomter lyckats åstadkomma.

Folkmängdens tillväxt inom länet i dess helhet beror likaledes på högt *nativitetsöfverskott*, då, på sätt nedanstående tabell utvisar, under perioden antalet flere födde än döde utgör icke mindre än 13,605 personer. Detta öfverskott minskas af 4,813 flere utflyttade ur länet än deri inflyttade.

Folkmängdens tillväxt i Jönköpings län.

År.	Folkmängd vid årets början enligt hushållsängderna.	Lefvande födde		Döde.	Dödlighetsprocenten inom riket i medeltal.	Dödlighetsprocenten inom länet.	Flere födde än döde.	Flere utflyttade ur länet än inflyttade.	Folkmängd vid årets slut enligt hushållsängderna.	Tillväxt i antal.	Tillväxt i procent af länets folkmängd.
		äktta.	oäktta.								
1871	179,873	5,158	346	2,762	1,53	1,72	2,742	2,046	180,569	696	0,39
1872	180,569	4,954	349	2,811	1,55	1,63	2,492	1,273	181,788	1,219	0,67
1873	181,788	5,238	346	2,531	1,38	1,72	3,053	631	184,210	2,422	1,33
1874	184,210	5,209	354	2,773	1,49	2,03	2,790	159	186,841	2,631	1,43
1875	186,841	5,128	367	2,967	1,58	2,03	2,528	704	188,665	1,824	0,98
S:a	—	25,687	1,762	13,844	—	—	13,605	4,813	—	8,792	—

Den för länet utmärkande höga nativiteten har sedan år 1841 alltjemt motvägts af en *utvandring*, som inom öfriga län

icke haft sin like och som sedan nämnda år beröfvat länet en folkmängd af öfver 35,000 människor eller omkring en femtedel af medelfolkmängden. Denna utvandring steg under perioden 1866—1870 till 11,147 personer, men har under perioden 1871—1875 sjunkit till 4,459 personer. Nedanstående tabell utvisar, att antalet emigranter nedgått under de fyra första åren af perioden till 377 år 1874, men under sista året åter något höjt sig; att af de utvandrande voro icke färre än 1,031 barn under femton år, samt att Amerika i öfvervägande grad, nu såsom tillförene, utgjort målet för utvandringen.

Utvandringen.

År.	Utflyttades lefnadsyrken och antal samt dem åtföljande barn under 15 år.							Uppgifna utrikes bestämmelseorter.			
	I äldre af jordbruk.	Idkare.	Handtverks- idkare.	Fabrik- o. handtverks- idkare.	Tjenstehjon.	Böckstug- hjon och arbetare.	Barn under 15 år.	Öfrige personer.	Summa.	Amerika.	Tyskland o. Nederlän- derna.
1871...	263	65	594	191	412	34	1,559	1,474	60	25	
1872...	198	66	547	148	276	27	1,262	1,213	34	15	
1873...	91	20	360	81	141	34	727	635	52	40	
1874...	48	19	153	41	95	21	377	326	26	25	
1875...	80	34	243	41	107	29	534	448	43	43	
S:a	680	204	1,897	502	1,031	145	4,459	4,096	215	148	

Det torde vara att befara, att med de talrika och nära förbindelser, som genom den redan skedd utvandringen knutits mellan länet och utflyttningorten, utvandringen äfven hädanefter skall komma att fortgå under år, då ett ekonomiskt tryck, om ock lindrigt, gör sig inom länet känbart. Erfarenheten under nu till ända gångna period synes gifva sådant vid handen och förklarligt är ock, att inom de trakter af länet, der en mager jordmån och bristande arbetstillfällen gifva upphof åt umbäranden af mångahanda slag, underrättelsen om en eller annans lycka och vunna oberoende i det främmande landet skall kraftigare locka, än beskrifningen på mångas misräkningar förmå hämma utvandringslustan.

Från Amerika hafva under året 1875 till länet återvänt 80 personer, om till följd af felslagna förhoppningar eller af andra orsaker kan för Kungl. Maj:ts Befallningshafvande icke vara känt.

Till upplysning om *folkmängdstätheten* inom länets särskilda fögderin och antalet af de från mantalspenningar befriade torde få åberopas följande tab. Litt. B, hvaraf framgår, att Tveta, Vista och Mo härads fögderi innefattar största delen af länets folkmängd å landsbygden, men öfverträffas af Östra härad i afseende å tätheten af befolkningen, likasom Vestra härad till folkmängden understiger men i folkmängdens täthet öfvergår Norra och Södra Vedbo härad. Vestbo är glesast bebygdt och Östbo det minsta till folkantalet. Af det högre antal personer, som inom de vestligare distrikten af länet falla på hvarje mantal, torde kunna slutas, att *jordstyckningen* der är större än i öfriga delar af länet, likasom det större antal tunland, som i Östbo och Vestbo äfvensom i Norra Vedbo kunna räknas på hvarje person inom häradet, förklaras af de vidder, som i dessa trakter fyllas af skog och mossar.

I Östra härad, der *jordstyckningen* synes vara lägst, är procenten af de från *mantalspenningar befriade* högst, men skiljer

sig i öfrigt detta procenttal icke mycket för de särskilda fögderien, liksom det höga talet eller i medeltal 53 procent för samtliga fögderin angifver de medellöses och de minderåriges antal synnerligen högt. Tillökningen i antalet af de från mantalspenningar befriade har under perioden utgjort allenast 971 eller 0,99 procent, då deremot folkökningen enligt mantalslängderna för hela länet uppgår till 4,3 procent, ett förhållande, som utgör ett af vittnesbörden om det goda ekonomiska tillstånd, som under perioden varit inom länet rådande. Vid jämförelse af antalet mantalskrifne och de från mantalspenningar befriade under de senaste 15 åren, visar sig en tillväxt af skattefrie i större proportion än folkökningen, i det folkmängden ökats med 11,5 procent, men de skattefrie med 16,3 procent, såsom inhemtas af följande öfversigt:

År	Mantalskrifne.	Befriade.
År 1860.....	169,226.	86,034.
» 1865.....	182,349.	92,856.
» 1860.....	180,177.	98,487.
» 1875.....	188,573.	100,089.

Några mera utbredda epidemier hafva under femårsperioden icke hemsökt länet. Visserligen skördade skarlakansfebern, under år 1871, 121 offer och smittkopporna, år 1874, 104, men i öfrigt har länet varit skonadt från svårare farosot.

Icke heller under denna period hafva sådana skismatiska rörelser inom länet förekommit, som haft till följd bildande af särskilda församlingar, hvilka ur statskyrkan utträdt. Eljest förekomma såväl i Jönköping som annorstädes inom länet baptister och metodister, och hafva de förre under år 1875 i Jönköping uppfört en kyrka för sina gudstjensters firande. Af metodisterna finnes i Jönköping omkring ett hundratal, och samlas dessa i förhyrd lokal kring en predikant, hvilkens föredrag med begärlighet afhörts af äfven andra än dem, som tillhöra föreningen. I allmänhet förspörjes, synnerligen under de tvenne sista åren af perioden, en liflig andlig rörelse inom länet eller åtminstone vissa delar deraf. Kyrkorna besökas flitigt, der ett lefvande föredrag förnimmes, och de kolportörer, som af Jönköpings missionsförening utsändas, finna öfverallt talrika åhörare. Jönköpings missionsförening, stiftad år 1853 under namn af Jönköpings traktatsällskap och år 1861 ombildad under sitt nuvarande namn, utöfvar sin missionerande verksamhet inom riket genom 13 af föreningen aflönade lekmanna-predikanter,

hvilka i viss af föreningens styrelse bestämd ordning hålla föredrag och utsprida andliga skrifter inom utstakade distrikt af, förutom länet, delar af Vestergötlands, Östergötlands samt Kalmar och Kronobergs län. Föreningen använder för sitt ändamål medel, insamlade genom orternas sy- och arbetsföreningar. För den yttre missionen verkar föreningen genom meddelande af understöd åt sällskap; som hafva sådan mission till syfte. Inom 44 af länets landsförsamlingar finnas 54 så kallade missions- eller bönehus, deraf 4 i en, Hjelmseryd, 2 i sju, Rogberga, Linderås, Vireda, Adelöf, Bälaryd, Sandsjö och Åker, och 1 i hvardera af de öfriga; och äro af dessa bönehus förlagda 11 inom Tveta, 2 inom Vista, 4 inom Mo, 12 inom Norra Vedbo, 3 inom Södra Vedbo, 3 inom Östra, 12 inom Vestra och 7 inom Östbo härad. I 67 socknar äro bildade en eller flere missions- eller arbets- och syföreningar. Det vitsord, som i förra embetsberättelsen lemnats den varmare religiositet, som i allmänhet benämnas läseri, att den nemligen i sedligt hänseende utöfvat ett välgörande inflytande såsom befrämjande ökad nykterhet och en stilla vandel, står fast äfven för denna period.

Till vittnesbörd om *sedligheten* inom länet torde böra antecknas, att då, på sätt en föregående tabell (å sid. 4) utvisar, under ifrågavarande fem år i medeltal inom länet årligen framföddts 352 barn utom äktenskapet, hafva de med vigsel förenade paren årligen i medeltal utgjort 1,134, eller 31,04 fall af olöflig könsförbindelse mot 100 ingångna äktenskap, ett gynnsammare förhållande än det för riket i dess helhet gällande, hvilket i medeltal under åren 1871—1875 utgjort 47 lefvande födde oäkta barn mot 100 ingångna äktenskap. De oäkta barnens förhållande till de inom äktenskapet födde utgjorde under samma tid i medeltal inom länet 6,42 och inom riket 10,78 procent af samtliga lefvande födde.

Af de från landsbygden och städerna till Kungl. Maj:ts Befallningshafvande inkomna uppgifterna vitsordas allmänt, att omätligt förtärande af starka drycker i hemmen ytterst sällan förekommer och att bränvin icke ens kan sägas numera ingå i det dagliga hushållsbehovet, men lika allmän är ock den klagan, att allmogen vid besök i städerna och på marknader och torgplatser ofta nog öfverlastar sig, äfvensom att försäljningsställen för vin och maltdrycker utöfva ett synnerligen förderligt inflytande på tjenare och ungdom. Då visserligen numera mycket sprit säljes i de viner, som tillhandahållas allmänheten i landt-handelsbodarna och i ölstugorna, kan icke längre den egentliga

Tab. Litt. B. Folkmängdstätheten inom länets särskilda fögderin samt antalet af de från mantalspenningar befriade.

Fögderi.	Förmedlade eller nuvarande mantalet.	Areal		Folkmängden år 1875.							Befriade från mantalspenningar.	
		land med vatten. Qv.-mil.	land utan vatten. Tunmland.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	I procent af länets folk-mängd å landsbygden.	Antal personer på qv.-mil.	Antal personer på hvarje mantal.	Antal tunmland på hvarje person.	Antal.	I procent af folkmängden inom fögderiet.
Tveta, Vista och Mo.....	852,60	19,87	434,776	17,647	18,567	36,214	21,14	1,823	42	12,00	18,705	51
Norra och Södra Vedbo.....	883,08	18,86	394,817	15,760	16,971	32,731	19,10	1,736	37	12,09	17,716	54
Östra.....	609,06	11,22	243,562	10,607	11,578	22,185	12,95	1,979	36	10,97	12,619	57
Vestra.....	572,25	17,31	371,617	15,020	15,906	30,926	18,05	1,788	54	12,01	17,518	56
Östbo.....	378,25	14,39	305,668	10,583	10,884	21,467	12,52	1,491	56	14,24	11,205	52
Vestbo.....	598,07	19,17	393,734	13,688	14,135	27,823	16,24	1,451	46	14,01	13,633	49

bränvinshandeln utgöra en tillfyllestgörande måttstock på kvantiteten af de spirituösa drycker, som förtäras, men då i allt fall denna handel fortfarande utgör den väsentligaste källan för spritdryckers utbredande, torde en redogörelse för bränvinsutskänknings- och utminuteringsställen inom länet samt det uppskattade kanntalet för försäljningen under perioden vara i ämnet upplysande, och återopas i sådant hänseende nedanstående tabell Litt. C.

Det kanntalsbelopp, som under de särskilda åren för beskattning påförts försäljningen å länets bränvinsutskänknings- och utminuteringsställen, har under perioden något ökats eller från 142,297 kannor år 1871—1872 till 178,975 kannor för försäljningsåret 1875—1876, utan att dock deri behöfver ses ett bevis på ökad förbrukning. Den ökade beskattningen drabbar hufvudsakligen Jönköping och Eksjö, inom hvilka städer bränvinshandeln numera drifves genom bolag, och det sätt, hvarpå dessa bolag ordnat bränvinshandeln, har otvifvelaktigt verkat till inskränkning af förtärandet af spritdrycker, om ock beskattningen höjts till ett närmare motsvarande af försäljningskvantiteten. Fördeladt på länets folkmängd belöper af senaste årets kanntal nära en kanna på hvar af länets invånare, ett belopp som torde tåla en icke obetydlig inskränkning. Af de 14 gästgifvaregårdar, som vid periodens början utöfvade rättighet att utskänka bränvin på grund af redan före år 1855 vunnit sådan rätt, kvarstodo vid periodens slut alla utom en, Nederleds gästgifvaregård, som med periodens sista år afsagt sig utskänkningsrätten.

Enligt länsstyrelsen tillhandakomna uppgifter om förhållandet under innevarande år uppgår antalet af ölstugor eller utskänkningsställen för vin och maltdrycker å länets landsbygd till 10 inom Tveta, Vista och Mo, 14 inom Norra och Södra

Vedbo, 2 inom Östra, 11 inom Vestra och 5 inom Östbo eller tillhoppa 42.

Inom kommunerna visar sig allmänt ett sträfvande att söka inskränka antalet af dessa utskänkningsställen, och den under perioden utkomna Kungl. Förordningen af den 18 September 1874 anvisar ock vägen för detta måls ernående. Så länge dock det står en landthandlande fritt att utan särskildt sökt tillstånd sälja halfbuteljer öl och halfflaskor vin, eller det mått af dessa varor, som närmar sig till, om icke helt svarar emot de mått, som för den så kallade utskänknings användas, synas några frukter af dessa kommunernas ansträngningar icke vara att vänta. Vilket att ifrågavarande drycker icke få i handelsboden eller dess närmaste omgivning förtäras är nemligen ingalunda kraftigt nog att förekomma missbruk af denna handelsrätt, ty några halfbuteljer öl eller vin tagas lätt med, och landsvägen eller torgplatsen blir det ställe, der varorna bekvämligt nog vid lassen förtäras. Ett förbud för landthandlande att utan särskildt tillstånd, vunnet i den ordning, som om öl- och vintskänkning nu är stadgad, sälja mindre än half ankare af öl eller vin synes Kungl. Maj:ts Befallningshafvande af behofvet påkalladt, så vida återopade författningens syfte skall kunna uppnås.

Antalet af de för fylleri inom länet sakfælde har under de fem senaste år, för hvilka officiella uppgifter derom äro meddelade eller för åren 1869—1873 ökats från 400 till 678 eller 69,5 procent, under det procenten för tillökningen i fylleribrott inom hela riket för samma tid utgör 68,8. Förhållandet af dylika förseelser till länets folkmängd ställer sig ock för hvarje af nyssnämnda år sämre än förhållandet mellan samtliga fylleribrott inom riket till rikets folkmängd, i det att i medeltal 1 på

Tab. Litt. C. Bränvinsutskänknings- och utminuteringsställen inom länet samt uppskattadt kanntal för försäljningen.

	1871—1872.		1872—1873.		1873—1874.		1874—1875.		1875—1876.	
	Minut-handel. Kannor.	Utskänk-ning. Kannor.	Minut-handel. Kannor.	Utskänk-ning. Kannor.	Minut-handel. Kannor.	Utskänk-ning. Kannor.	Minut-handel. Kannor.	Utskänk-ning. Kannor.	Minut-handel. Kannor.	Utskänk-ning. Kannor.
Å landsbygden.										
Tveta, Vista och Mo härad: minuthandel i Nässjö	1,000	—	600	—	1,150	—	—	—	—	—
Norra och Södra Vedbo d:o: Broarps gästgifvaregård	—	400	—	400	—	400	—	400	—	600
Östra härad: Hvetlanda gästgifvaregård	—	2,550	—	3,000	—	3,000	—	3,000	—	3,000
Vestra d:o: Bo, Starrhults, Vrigatads och Komstads gästgifvaregårdar	—	3,055	—	3,055	—	1,600	—	3,000	—	3,400
Östbo d:o: Klefshults, Skillingaryds, Vernamo och Nederleds gästgifvaregårdar	—	6,300	—	9,310	—	9,810	—	9,310	—	5,800
Vestbo d:o: Gislaveds, Böларыds, Ölmestads och Forsheda gästgifvaregårdar	400	2,700	400	2,800	—	2,700	—	3,000	—	3,000
Summa för landsbygden	1,400	15,005	1,000	18,565	1,150	17,510	—	18,710	—	15,800
I städerna.										
Jönköping: 10 utskänknings- och 5 utminuteringsställen	72,000	25,000	72,000	25,000	72,000	25,000	72,000	25,000	72,000	25,000
Ångbåtar och utvärdshus	—	1,902 $\frac{3}{4}$	—	1,664 $\frac{3}{4}$	—	1,666 $\frac{3}{4}$	—	1,733 $\frac{3}{4}$	—	2,000
Eksjö: 4 utskänknings- och 1 utminuteringsställe	6,400	10,400	28,000	25,800	28,000	23,400	28,000	23,578	47,200	9,400
Greuna: 3 utskänknings- och under de 2 första åren 1 utminuteringsställe	5,200	4,790	5,200	4,790	—	7,000	—	7,000	—	7,000
Ångbåtar	—	200	—	366 $\frac{3}{4}$	—	433 $\frac{3}{4}$	—	433 $\frac{3}{4}$	—	575
Summa för länets städer	83,600	42,292$\frac{3}{4}$	105,200	57,621$\frac{3}{4}$	100,000	57,499$\frac{3}{4}$	100,000	57,744$\frac{3}{4}$	119,200	43,975
Summa för hela länet	85,000	57,297$\frac{3}{4}$	106,200	76,186$\frac{3}{4}$	101,150	75,000$\frac{3}{4}$	100,000	76,454$\frac{3}{4}$	119,200	59,775

365 blifvit för fylleri sakfälld inom länet men endast 1 på 414 inom riket.

Närmare uppgifter härutinnan likasom i fråga om antalet föröfvade öfriga brott torde Kungl. Maj:ts Befallningshafvande få meddela längre fram i berättelsen under rubriken Rättsväsende och Fångvärd.

Att *folket* i allmänhet är fredligt och laglydigt, och att det utmärker sig för sin idoghet och sparsamhet, är ett vitsord, som af gammalt tillkommer länets invånare och af erfarenheten under nu tilländagångna period icke heller jäfvats. Att dess sinne är lifligt, dess förmögenheter vakna och mottagliga, dess förmåga af utveckling stor, derom vittna icke blott de skönjbara framstegen i länets jordbruk, boskapsskötsel och slöjd, de med växande välstånd allt rymligare och prydligare bostäderna, den mera ordnade omgifningen kring bostaden och de bättre födoämnen i hushållningen utan äfven folkskoleväsendets utveckling samt den stegrade hågen för läsning och den ökade spridningen af tidningar och tidskrifter inom länet.

Enligt hvad i förra femårsberättelsen upplystes, saknades då ännu *sockenbibliotek* i 57 af länets landsförsamlingar. Under denna period hafva tillkommit 19 sådana, så att nu återstå 38 församlingar, hvilka sakna vårdade och underhållna sockenbibliotek. Inom 15 af dessa församlingar finnas nemligen dels någon redan samlad mindre fond för bokinköp, dels ock äldre årgångar af Läsning för Folket eller andra skrifter, dem församlingen i gifva bekommit, men hvilka icke kommit till användande. Inom de öfriga 23 socknarna åter synes äfven en sådan början till ett bibliotek saknas, nemligen inom Stengårdshult, Valdshult, Lemnhult, Karlstorp, Kråkshult, Näshult, Bäckseda, Hjertlanda, Ljunga, Hylletofta, Ramqvilla, Vallsjö, Solberga, Gällaryd, Hagshult, Hestra i Vestbo, Gryteryd, Burseryd, Sandvik, Forsheda, Bredaryd, Kållerstad och Bolmsö. Af de före denna period bildade biblioteken hafva tillkommit 7 under åren 1866—1870, 33 under åren 1860—1865 och 14 under åren 1850—1859. I fråga om tiden för de återstående 19 sockenbibliotekens tillkomst saknas närmare uppgifter, än att om några af dem tillkännagifvits, att de »sedan länge» eller »från äldre tider» funnits till. Beträffande antalet af banden hafva endast 19 församlingar boksamlingar uppgående till 200 band eller derutöver, eller Barkeryd, Jersnäs, Hakarp, Rogberga, Öggestorp, Barnarp, Skärstad, Visingsö, Askeryd, Linderås, Höreda, Solberga, Hvetlanda, Alseda, Näsby, Svennarum, Rydaholm, Byarum, och Unnaryd i Vestbo, af hvilka Hakarp eger 424, Hvetlanda 348, Skärstad 304 samt Solberga och Rydaholm hvardera 300 band, men de öfriga från och med 200 intill 300 band. 30 kommuner ega mellan 100 och 200 band eller Lekeryd, Månarp, Grenna landsförsamling, Bottnaryd, Angerdshestra, Unnaryd i Mo, Bonstorp, Adelöf, Vireda, Säby, Flisby, Korsberga, Nye, Skede, Hultsjö, Hjelmeryd, Stockaryd, Malmbäck, Ödestuga, Almesåkra, Våxtorp, Tännö, Kärda, Åker, Femsjö, Långaryd, Båraryd, Reftele, Kulltorp och Dannäs. De öfriga 43 biblioteken ega endast från 30 till 100 band. Af biblioteken hafva 60 tillkommit genom gåfvor af böcker eller frivilliga sammanskott af penningar. De öfriga 32 hafva bildats genom anslag af kommunen, som vanligen dertill anvisat den inom socknen upptagna hundskatten eller socknens andel af brännvinsmedel. Biblioteken underhållas, 30 genom afgifter för boklån och 25 genom anslag af kommunen, genom frivilliga bidrag på husför-

hören eller en mindre afgift af hvar kommunikant, under det de öfriga synas sakna något visst anslag till underhåll. Omkring en tredjedel af boksamlingarna begagnas temligen flitigt, synnerligast de rikhaltigare, men de öfriga föga eller intet. Orsaken härtill torde vara, dels att samlingarna äro till omfånget ringa och icke riktas genom årliga bokinköp, dels ock allmogens tilltagande håg för läsning af tidningar och tidskrifter, i synnerhet sådana, som vidröra det religiösa området.

Huru spridningen af *tidningar och tidskrifter* inom länet vuxit under de senare åren, framgår af följande uppgift å antalet exemplar af tidningar, derå prenumeration å länets postanstalter skett såväl år 1875 som år 1871, nemligen:

Postanstaltens namn.	År 1875.		År 1871.
	Antal exempl. af svenska tidningar och tidskrifter.	Deraf uteslutande af religiöst innehåll.	Antal exempl. af svenska tidningar.
Jönköping.....	4,798	2,146	3,120
Eksjö.....	5,064	892	1,508
Grenna.....	786	470	469
Näsby.....	2,152	211	269
Hvetlanda.....	1,430	302	1,359
Gislaved.....	1,255	101	848
Vernamo.....	1,130	631	703
Säfsjö.....	1,594	517	—
Summa	18,209	5,270	8,276

Då härtill läggas för år 1871 1,070 exemplar af härstädes utgifna och utdelade tidningar och för år 1875 1,374 dylika tidningsexemplar, befännes, i jemna tal räknadt, år 1871 en tidning komma på 20 af länets då varande invånare, under det år 1875 en tidning föll på hvar 9:de person af årets mantalsskrifna befolkning inom länet, utvisande en förhöjning i tidningsspridningen af ända till 109 procent.

De religiösa tidningarna utgjorde år 1875 något öfver 26 procent af de öfriga tidningsexemplaren.

Skarpskytterörelsen har under denna likasom under förra perioden visat sig vara i tillbakagående. Antalet skarpskytteföreningar, som år 1865 uppgick till sitt maximum eller 9 och år 1870 nedgått till 7, var vid 1875 års slut allenast 5. Under år 1873 upphörde Östbo härads och år 1875 Jönköpings stads, hvidan vid periodens utgång återstodo allenast Tabergs bergslags, Grenna stads med Vista härads, Södra Vedbo härads med Eksjö stads, Vestra härads och Norra Vestbo härads föreningar. Dessa föreningars aktiva medlemmar voro år 1875 684, under det föreningarna inom länet år 1870 räknade 1,137 sådane medlemmar. De ännu bestående föreningarna ega såsom sin tillhörighet 57 målskjutnings- och 842 exercisgevär samt innehafva såsom lån af Kronan likaledes 57 målskjutnings- och 100 exercisgevär.

Bidragen af allmänna medel hafva utgått med följande belopp:

	Till instruktörers aföning.	Till ammunition.	Till premier.
År 1871.....	1,423 kr.	570 kr.	570 kr.
» 1872.....	1,407 »	564 »	564 »

År 1873.....	928 kr.	372 kr.	372 kr.
» 1874.....	1,139 »	457 »	457 »
» 1875.....	1,116 »	448 »	448 »

Med tillämpning af Kungl. Kungörelsen den 11 Augusti 1863 och Kungl. Cirkuläret den 26 April 1864 hafva vid mönstringar med beväringmanskapet år 1871 25 skarpskyttar, år

1872 33, år 1873 16, år 1874 21 och år 1875 22 skarpskyttar befriats från deltagande i första årets vapenöfning med den allmänna beväringen.

Vid de åren 1871—1875 förrättade *beväringmönstringar* har antalet kasserade utgjort år 1871 445, år 1872 516, år 1873 385, år 1874 303 och år 1875 356 ynglingar.

3. Näringar.

A) **Jordbruket** och B) **Boskapsskötseln**. Någon anledning för Kungl. Maj:ts Befallningshafvande att genom kronobetjeningen insamla de för denna berättelse nödiga jordbruks-statistiska uppgifter har så mycket mindre förefunnits, som just under nu ifrågakvarande femårsperiod länets hushållningssällskap med framgång anlitat en annan väg än den förut beträdda för dessa uppgifters insamlande, och Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, i betraktande af det för denna gren af sällskapets verksamhet under perioden ådagalagda nit, ingalunda haft att befara, det uppgifterna för det sista året af perioden skulle blifva för sent tillgängliga, för att kunna af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande för berättelsen användas. Hushållningssällskapet har nemligen, med fäst afseende ej mindre derå, att nöjaktig ersättning för det på uppgifternas insamlande och deras sammandragning nedlagda arbetet vore ett oundgängligt vilkor för erhållande af tillförlitlighet och fullständighet i desamma, än ock å sällskapets begränsade tillgångar, låtit genom aflönade, med folket och förhållandena inom de särskilda orterna förtrogne personer, från och med år 1871 år efter år till noggrann undersökning företaga en del af sitt område och sålunda förskaffat sig noggranna jordbruks-statistiska primär-uppgifter år 1871 för Tveta härad, år 1872 för Vista och Mo härad, år 1873 för Östra härad, år 1874 för Vestra härad och år 1875 för länets återstående 4 härad eller Norra och Södra Vedbo samt Östbo och Vestbo.

En sammanfattning af de på dessa sålunda insamlade uppgifter grundade, från hushållningssällskapet till Statistiska Central-Byrån aflemnade årliga redogörelser återfinnes i nedanstående tabeller, af hvilka tab. Litt. D. innefattar redogörelse för hela egovidd, sådan den af Generalstabens Topografiska afdelning angifves, samt hvad deraf utgöres af trä-, humle- och kålgård, åker och annan odlad jord, naturlig äng och skogbärande mark,

äfvensom för arealen af hvad under hvarje år blifvit utaf den odlade jorden användt till höstsäd, vårsäd, potatis m. m.

Tab. Litt. E. uppger om utsädet och skörden för hvarje af periodens år; och i följande tabell lemnas uppgift å antalet underhållna kreatur vid årets slut:

År.	Hästar		Oxar.	Tjurar.	Kor.	Ungnöt under 2 år.	Får.	Getter.	Svin.
	öfver 3 år.	under 3 år.							
1871.....	9,290	420	25,251	1,174	68,796	29,634	103,716	1,297	18,453
1872.....	9,156	421	26,647	1,264	70,350	34,082	106,890	969	20,529
1873.....	9,160	382	27,534	1,284	71,183	32,303	106,715	961	20,345
1874.....	9,055	404	27,346	1,223	69,374	29,255	103,548	910	16,713
1875.....	8,874	625	28,286	1,256	69,060	27,148	102,862	602	20,512

Äfven om det måste antagas, att de i dessa tabeller sammanförda uppgifter finnas behäftade med brister, lemna de dock ett värdefullt bidrag till en allmän öfversigt af jordbrukets tillstånd inom länet och bekräftas jemväl i anseende till de slutsatser, som deraf kunna dragas, af den erfarenhet, som på annat håll vunnits och för hvilken redogörelse lemnats uti de från hushållningssällskapet till Kungl. Landbruksakademien ingångna årsberättelser.

Af nu meddelade uppgifter framgår:

att den till trä-, humle- och kålgård använda arealen under femårsperioden ökats med omkring 700 tunnland;

att arealen af åker och annan odlad jord vid slutet af periodens sista år är mer än 10,000 tunnland större än vid periodens första år;

att, äfven om denna tillökning icke ensamt får tillskrifvas under perioden verkställd nyodling, dock så stor del deraf kan

Tab. Litt. D.

Egovidd och dess användande till särskilda odlingsföremål.

År.	Hela egovidd.	Deraf				Odlad egovidd, använd till								
		trä-, humle- och kålgård.	åker och annan odlad jord.	naturlig äng.	skogbärande mark.	höstsäd.	vårsäd,		potatis.	andra rotfrukter.	spånadsväxter.	gräs och andra foderväxter till		träde.
							stråsåd.	baljväxter.				bete.	skörd.	
T u n n l a n d .														
1871.....	2,151,774	2,502	161,672	347,374	851,832	28,174	65,129	1,149	13,638	699	1,826	1,160	23,219	25,042
1872.....		2,546	166,566	350,597	857,153	28,612	66,904	1,009	13,989	718	1,820	1,594	24,791	25,655
1873.....		2,568	164,245	346,849	856,646	28,727	67,649	914	14,072	690	1,797	1,743	25,007	25,757
1874.....		2,584	166,144	346,655	853,591	29,254	68,051	946	13,987	745	1,663	1,791	25,385	26,117
1875.....		3,193	172,109	339,552	747,536	31,374	71,970	1,078	14,416	702	1,586	1,769	26,232	26,702

anses hafva på nämnda sätt tillkommit, som motsvaras af den areal, hvarmed den naturliga ängen minskats eller omkring 8,000 tunnland;

att den skogbärande marken, hvarmed här förstås sådan, som ger afkastning af skog, minskats med mer än 100,000 tunnland;

att den till odling af hafre använda egovidden ökats icke obetydligt eller med nära 7,000 tunnland, men att förhållandet mellan de öfriga sädesslagens odling icke undergått någon väsentlig förändring;

att större areal nu användes till foderodling än under periodens första år;

att utsädesbeloppet per tunnland minskats för höstsåden från 28³/₄ kappar år 1871 till 23²/₃ kappar år 1875 och för vårsåden från 1 tunna 24 kappar till 1 tunna 21 kappar, ett förhållande som torde kunna antagas såsom vittnesbörd om en genom omsorgfullare bruk och rikligare gödning jorden tillförd högre växtkraft;

att skördarne under periodens alla år varit jemngoda; samt

att någon annan anmärkningsvärd tillökning af kreatursantalet under perioden icke egt rum än för hästar under 3 år med 200, vittnande om framgången af senare årens bemödanden för hästafvelns befrämjande, och för oxar med 3,000, sannolikt beroende af de höga pris, som för slagtdjur under perioden betingats.

Af kronofogdarnes uppgifter, liksom ock från andra håll, vitsordas de framsteg, jordbruket under perioden gjort dels genom en allt mera äfven å mindre hemmansdelar genomförd täckdikning för aflägsnandet af den inom länet allmänt förekommande bottensyran i åkern, genom användande af nyare och bättre åkerbruksredskap, genom ett lämpligare ordnad vaxelbruk, i det de större egendomarne allmänt äro indelade i flerårigt skiftesbruk och äfven å mindre gårdar oftast delar af åkerjorden till foderodling användas, samt genom en ökad förbrukning af konstgjorda bigödningsämnen och ett noggrannare tillvaratagande af de å egorna tillgängliga affall, spillning och naturliga gödningsämnen. Lika allmänt klagas dock öfver den vanskötsel, hvarför den naturliga ängsmarken är utsatt, och huru ängsodlingen, detta viktiga vilkor för en gifvande ladugårdsskötsel, allmänt nog uppoffras för en utsträckt sädesodling.

Enligt dels de berättelser om årsväxten, som Kungl. Maj:ts Befallningshafvande för åren 1871, 1872 och 1873 till Kungl. Statskontoret afgifvit, och dels de för åren 1874 och 1875 på

grund af länsmännens rapporter af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande till Kungl. Statistiska Centralbyrån lemnade omdömen om skördens utfall, jemförda med de genom hushållningssällskapet offentliggjorda uppgifter i ämnet, hafva förhållandena härutinnan varit följande:

År 1871. Den kalla och torra våren utöfvade ett menligt inflytande på den i allmänhet vackert uppkomna höstsåden, men, sedan vid medlet af Juni månad riklig nederbörd och värme inträdt, utvecklade sig såväl dessa såden som vårsåden och rotfrukterna kraftigt, och blef skörden i sin helhet fullt medelmättig med god tillgång på halm, men knappt medelmättig höskörd;

År 1872. Under en för växtligheten ovanligt gynnsam väderlek under April, Maj och Juni månader utvecklades såväl såden som gräsväxten på ett synnerligen lofvande sätt, men den under förra hälften af Juli rådande torra och varma väderleken brådmognade hvetet och rågen, i hvilket sistnämnda säde ej obetydligt s. k. mjöldrygor bildades, och skadade äfven något vårsåden. Den med Augusti åter inträdda gynnsamma väderleken bidrog dock till en ymnig höskörd och till en afkastning i öfrigt något öfver medelmåttan;

År 1873. Efter en snöfattig vinter och en kall vår inträdde vid slutet af Maj synnerligen gynnsamma väderleksförhållanden, hvilka fortforo intill medlet af Augusti, då stark nederbörd inträffade och försvårade inbergningen af grödan och skadade potatis. Skörden i sin helhet blef medelmättig;

År 1874. Äfven detta års vinter saknade snö och våren var torr och blåsig, då nu jemväl försommaren led brist på nederbörd, hindrades vegetationens utveckling, och skörden af såväl säd som hö och foderväxter utföll under medelmåttan;

År 1875. Föregående årets höst gaf en särdeles gynnsam väderlek för höstsådens både utsåning och tillväxt, så att de nya rågfälten nästan öfverallt företedde ett lofvande utseende. Då emellertid vintern hastigt och tidigt inträdde och marken, innan hon ännu var frusen, täcktes af väldiga snömassor, hvilka qvarlågo i månader under ofta stark köld, ledo rågfälten icke obetydlig skada, så att de på många ställen måste uppharvas och med vårsäd besås. I följd häraf blef rågskörden, om än på enstaka ställen ganska vacker, dock i allmänhet vida underlägsen, hvad man hade anledning att förvänta, och lemnade en afkastning af endast fjerde eller femte kornet utan afdrag för utsädet. Af vårsåden utföll skörden deremot synnerligen fördelaktig och gaf betydligt öfverskott till försäljning. Höskörden från både odlad vall och naturlig äng lemnade god afkastning.

Tab. Litt. E.

Utsäde och skörd.

År.	U t s ä d e.									S k ö r d (u t a n a f d r a g f ö r u t s ä d e t).												
	Hve-te.	Råg.	Korn.	Hafre.	Bland-säd.	Ärter.	Vic-ker.	Pota-tis.	Lin och ham-pa.	Hve-te.	Råg.	Korn.	Hafre.	Bland-säd.	Ärter.	Vic-ker.	Potatis.	Andra rot-fruk-ter.	Lin och hampa.		Gräs och andra foderväxter till	
	T u n n o r.									T u n n o r.									Frö.	Spån:s-ämne.	grön-foder.	hö.
	C:tr.									T u n n o r.									C e n t n e r.			
1871	758	25,425	9,346	99,121	6,271	951	258	64,976	1,745	5,465	168,409	52,746	527,375	29,947	5,004	845	419,680	28,578	3,537	11,266	17,840	1,495,935
1872	857	25,827	9,382	100,074	5,973	871	218	75,198	1,503	5,069	172,394	51,307	513,550	29,872	4,255	738	496,062	31,961	3,574	11,082	19,192	1,679,091
1873	857	25,238	9,269	99,755	5,941	889	211	75,897	1,482	5,035	166,817	48,854	507,355	29,586	4,316	651	488,479	27,770	3,511	11,505	19,592	1,861,304
1874	857	25,197	9,241	97,789	5,240	858	192	74,859	1,540	4,896	154,186	46,440	465,996	26,335	3,794	561	450,900	20,996	3,159	7,880	19,964	1,728,213
1875	820	26,177	9,143	106,422	4,247	907	280	73,004	1,550	4,855	137,899	44,403	516,703	21,485	4,341	753	523,647	28,588	3,539	10,024	24,884	1,499,051

Potatis afkastade åttonde kornet och var af god beskaffenhet. I allmänhet bedömd och med hänsigt till den svagare rågskörden, ansågs skörden *medelmåttig*.

Handelsprisen å sädeslagen hafva efter de särskilda skördarnas olika beskaffenhet vexlat för rågen mellan 17 och 20 kronor; för kornet mellan 15 och 18 kronor och för hafren mellan 8 och 10 kronor efter 63 kannor.

De vid markegångsättningarna bestämda *årspris* hafva varit följande:

	1871.	1872.	1873.	1874.	1875.
En kubikfot hvete..... kronor	3,38	3,90	4,23	4,75	4,13
» » råg..... »	2,34	2,50	2,67	3,28	3,32
» » korn..... »	1,88	2,12	2,20	2,60	3,03
» » hafre..... »	1,27	1,25	1,22	1,49	1,67
En centner smör..... »	58,00	60,04	59,75	64,64	72,43

Medelmarkegångsprisen å berörda persedlar hafva varit:

	1871.	1872.	1873.	1874.	1875.
En kubikfot hvete..... kronor	3,75	3,69	3,67	3,82	3,96
» » råg..... »	2,78	2,71	2,70	2,76	2,89
» » korn..... »	2,18	2,15	2,16	2,21	2,35
» » hafre..... »	1,23	1,23	1,25	1,28	1,56
En centner smör..... »	52,71	53,71	54,69	56,15	58,38

Länets Hushållningssällskap har under den form, derför redogörelse i senaste femårsberättelsen lemnades, fortfarande verkat för landtmannanäringarnas befordran och utveckling, utan tvifvel med icke ringa framgång. Bland andra anslag har sällskapet äfven under denna period, för beredande af tillfälle för hufvudsakligen länets mindre jordbrukare att utan synnerlig kostnad erhålla biträde af statens agronomer, bekostat dessas traktamente för *en* förrättningsdag hos hvarje reqvirent, och har antalet dagar, för hvilka agronomernas biträde äskats, utgjort år 1871 108, år 1872 172, år 1873 135, år 1874 166 och år 1875 129.

De af agronomerna under perioden utförda förrättningar, deras ändamål och den areal de omfattat, utvisas af nedanstående tabell:

Förrättningens ändamål.	Den undersökta arealen i kvadratref.				
	1871.	1872.	1873.	1874.	1875.
Indelning till vaxelbruk.....	675	1,694	468	67	1,019
Odling af högländ mark.....	152	85	194	249	353
Plan för täckdikning.....	486	487	778	608	338
» » öppen afdikning.....	1,040	257	116	389	288
Myr- och kärrutdikning.....	4,746	10,563	8,265	6,326	3,320
Genom sjösänkning vunnne areal.....	145	3,551	8,502	17,322	3,398
Ängsvattning.....	—	238	—	78	69

Att på grund af dessa undersökningar icke obetydliga odlingar och sjösänkningar genomförts, synnerligast inom Mo och Vestbo härad, framgår af derifrån ingångna uppgifter. Med allmänna medel hafva under perioden understöds följande utdiknings- och sänkningsföretag nemligen:

a) utdikning af *Stockaryds göl* och deromkring belägen sank mark i Stockaryds socken af Vestra härad, till hvilket företag, hvarigenom 1,450 kvadratref ansetts blifva från vatten befriade, beviljats ett låneunderstöd af 750 kronor;

b) aftappning af sjöarne *Sjunken* och *Helgasjön* inom Bolmsö socken, Vestbo härad, dertill ett låneunderstöd af 5,750 kronor beviljats, och genom hvilket företag 858 kvadratref beräknas komma att torrläggas;

c) utdikning af den så kallade *Flymossen* i Kulltorps och Forsheda socknar, för hvilken utdikning Eders Kungl. Maj:t den 8 November 1875 beviljat statsanslag af 3,500 kronor; samt

d) utdikning af vattensjuk mark vid *Tufveryd* och *Drömmeshult* i Björkö socken af Östra härad, till hvilket arbetsföretag beviljats ett låneunderstöd af 1,225 kronor.

Af dessa företag är utdikningen af Stockaryds göl fullbordad och afsynad, och hade aftappningen af Sjunken och Helgasjön vid 1875 års slut så framskridit, att den senare sjön redan var tappad och den förres aftappning påbörjad. Deremot har under perioden ett redan påbörjad sänkningsföretag inställt, i det genom Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 20 December 1872 intressenterna i sänknigen af Lofässjön i Ramqvilla socken blifvit frikallade från arbetets utförande mot det, att låneunderstödet, 2,030 kronor, återbetalades inom viss tid.

Att under de sista tretio åren verksamheten för vattenaftappningar och utdikningar inom länet varit högst betydlig, framgår af den uti Styrelsens för allmänna väg- och vattenbyggnader underdåniga berättelse för år 1875 meddelade upplysning, att under åren från och med 1841 till och med 1875 tretio särskilda utdikningsföretag inom länet utförts med en beräknad arbetskostnad af 542,324 kronor 16 öre, deraf i statsbidrag såsom lån och anslag erhållits 272,161 kronor 75 öre, och genom hvilka företag från vatten befriats eller förbättrats en jordvidd af 269,028,18 kvadratref. Icke inom något annat län i riket har under samma tid en så utsträckt areal med understöd af allmänna medel torrlagts, och skilnaden i detta afseende är så betydlig, att den närmast högsta arealen eller den för Vesterbottens län understiger Jönköpings läns vattenbefriade jordvidd med icke mindre än 82,890,33 kvadratref. Ännu återstå dock ofantliga vidder af vattensjuk mark att torrlägga, och utan tvifvel kräfväs fortfarande stora offer af den enskilda företagsamheten och det allmännas hjälp för ett fortsatt befrämjande af denna för länet viktiga angelägenhet.

För befordrande af *trägårdsskötseln*, hvilken inom länet i allmänhet befinner sig på en utvecklade ståndpunkt och endast inom Östra härad, Grenna och Visingsö, med undantag af herrgårdarne inom öfriga delar af länet, med någon större håg och framgång drifves, har hushållningssällskapet under åren 1871, 1872 och 1873 med 300 kronor årligen understödt den på egendomen Sand i Näsby socken af Östra härad förlagda *trägårdsbetarenskolan*, men derefter, sedan denna skola upphört, afönat en länsträgårdsmästare för ambulatorisk verksamhet. Denna senare åtgärd har framkallat så talrika ansökningar om trägårdsmästarens biträde, att sällskapet anslagit ytterligare medel för anställande under nästkommande år af ännu en kringresande trägårdsmästare. Det medel för befordrande af träplantering och trägårdsskötsel, som finnes lagdt uti folkskolestadgans anvisning om ett jordlands afsättande för undervisning i dessa stycken, har ännu icke inom länet kommit till den användning,

som vore önsklig. Kungl. Maj:ts Befallningshafvande blir i tillfälle att under den afdelning, som afser undervisningsväsendet, påpeka de brister, som i detta hänseende vidlåda länets folkskolor. Här torde blott få nämnas, att Östra härad i fråga om träplantering vid folkskolorna står främst, då å hvarje församlings folkskoleträdgård der i medeltal komma 60 fruktträn och 26 parkträn, under det samma medeltal för Tvetå härad utgör 36 frukt- och 14 parkträn, för Vista 34 frukt- och 22 parkträn, för Östbo 14 frukt- och 40 parkträskott, för Södra Vedbo 12 fruktträn; för Vestbo 10 fruktträn, för Norra Vedbo 5 frukt- och 3 parkträn, för Mo 4 frukt- och 2 parkträn och för Vestra härad 3 frukt- och 4 parkträn.

Den med årligt bidrag af 4,000 kronor af allmänna medel understödda *lägre landbruksskola* vid egendomen Johannesberg i Södra Vedbo härad står fortfarande under samma insigtsfulle och nitiske föreståndares ledning. I alla de ämnen, reglementet för dessa skolor föreskrifver, har under ifrågavarande period undervisning meddelats åt 62 i skolan intagne frilärlingar och 9 betalande lärlingar samt 40 elever. Det stora antal af 16 betalande elever i den högre kursen, hvilka under år 1875 vid skolan undervisats, vittnar fördelaktigt om det förtroende skolan åtnjuter. Skolan har årligen såsom bidrag för redskapstillverkning samt för anställande af försök med artificiella gödningsämnen af hushållningssällskapet uppburit ett anslag af 1,000 kronor.

För *biskötseln* synes hågen under den sista tiden af perioden något vaknat, men är denna näring dock fortfarande af ringa betydelse.

Enahanda är förhållandet med *linodlingen*, som endast i Södra Vedbo och Östra härad något, ehuru i betydligt mindre grad än förr, bedrifves. Hvetlanda höstmärnad utgör fortfarande det förnämsta afsättningstillfället för nämnda traktens lintillverkning.

Dagsverksprisen, som för denna period stigit rätt betydligt mot de under förra perioden gångbara, hafva i allmänhet utgjort:

	Sommar.	Vinter.
för ett mansdagsverke	kronor 1,50—2,00.	1,25—1,50.
» » qvinsdagsverke	» 0,75—0,83.	0,50—0,67.
Vanlig <i>årslön</i> för dräng i husbondens kost.....	kronor 150—225.	
» » » piga	»	» 60—80.

Lättheten att vid jernvägsanläggningar och andra större företag erhålla arbetsförtjenst, jemte de ökade lefnadsbehofven och de i allmänhet stegrade varuprisen, inverka naturligen på lönernas och dagsverksprisens höjande; och tillgången på dugligt tjenstefolk har, i följd af föregående utvandringar och de många arbetstillfällena å andra håll inom riket, under perioden varit knapp.

Boskapsskötseln. Af det uti senaste femårsberättelsen omnämnda, af hushållningssällskapet vid 1870 års höstsammankomst beviljade anslag af 2,500 kronor, att till jordbrukare inom länet utlemnas för inköp af ungtjurar af ädel ras mot skyldighet att i trenne terminer under två år dock utan ränta återbetala inköpssumman, anskaffades år 1871 tio och år 1872 ytterligare nio ungtjurar af ayrshire- och korthorsras, och lära, i den mån dessa medel åter till sällskapets kassa inflyta, desamma komma att tills vidare till förnyade dylika inköp användas.

Intresset för ladugårdarnes förädling och kreaturens kraftigare utfodring och omsorgsfullare vård är ock inom länet i tilltagande, och spåren deraf skönjas icke blott å de större egendomarne utan jemväl alltmör äfven hos de mindre jordbrukarne. Härtill torde i väsentlig mån bidragit den utveckling *mejeri-handteringen* inom länet vunnit, i det mejerin under perioden inrättats dels här i staden, under samverkan med Mälareprovinsernas mejeri-aktiebolag, och dels på Degela i Norra Vedbo härad, i Herrestad, Hvetlanda, Nässjö, Vernamo med flere ställen, hvilka mejerin till höga pris inköpa mjölk och derigenom framkalla en utveckling af ladugårdsskötseln, som för detta län med sina många naturliga betesmarker är framför andra län af stor betydelse.

Prisen å slagtboskap hafva utgjort 275 å 300 kronor för par af 11 kvarters oxar och 400 å 450 för 13 kvarters samt för kor 80 till 150 kronor stycket.

För undervisning i mjölkhushållning och dit hörande detaljer har statsagronom af länets jordbrukare varit anlitad år 1871: 18 dagar, år 1872: 12 dagar, år 1874: 18 dagar och år 1875: 14 dagar.

För *hustafvelns* befrämjande hafva hingstar från Flyinge och Ottenby stuterin varit uppställda i Jönköping och Eksjö. Äfven för detta ändamål har hushållningssällskapet verkat. Så inköptes för sällskapets medel år 1872 två hingstar, den ene af ivenachs- och den andre af normandisk ras, samt år 1875 en hingst af engelskt fullblod, hvilka till landbrukare inom länet öfverlåtits mot inköpssummans amortering under sex år. Dessutom har sällskapet under 1875 anslagit 1,000 kronor årligen att användas i öfverensstämmelse med föreskrifterna i Kungl. kungörelsen angående reglemente för prisbelönande af hästar den 20 Februari 1874 samt anvisat år 1874 300 kronor och år 1875 500 kronor till premiering af ett-, två- och treåriga stoföl samt fyraåriga betäckta ston, hvilken premiering egt rum i sammanhang med den af staten anordnade.

Äfven för *färafvelns* och *svinrasens* förbättring hafva under perioden äkta rasdjur genom hushållningssällskapets försorg inköpts och mot halfva inköpssumman och skyldighet att mot ringa afgift hålla handjuren allmänheten tillhanda till jordbrukare inom länet öfverlåtits.

För befrämjande af den inom länet alltmör aftagande *fiskerinäringen* har Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, efter det undersökning af länets större fiskevatten genom en tillförordnad fiskeriassistent skett samt fiskeriintendenten upprättat förslag till stadga, deröfver länets invånare blifvit inom de särskilda häraderna inför Kungl. Maj:ts Befallningshafvande hörde, den 22 Juni 1875 utfärdad stadga dels för fiskets bedrifvande i sjöar och strömmar inom länet med undantag af Nissaåns vattendrag, och dels för fiskande inom Nissaåns fiskedistrikt af lax, laxöring samt annan till laxsläktet hörande fisk, och är att hoppas att, sedan en verksan: tillsyn öfver stadgarnas efterlefnad hunnit ordnas, goda frukter skola visa sig af den genom stadgarna införda bättre ordning och hushållning vid fiskets bedrifvande.

C) Skogshushållning jemte D) Rofdjurs utödande. Tab. N:is 4 o. 5.

Beklagligen gäller äfven om denna period det omdömet, att *skogsafverkningen* å de enskilda skogarne inom länet nästan öfverallt bedrifves utan hänsyn till skogens bestånd och i syfte allenast att göra sig till godo de under senare åren högt uppdrifna

virkesprisen och de lättade afsättningstillfällena. Enstämmigt förklara jägmästarna från länets tre revir, Eksjö, Jönköpings och Vestbo, att öfverafverkning eger rum, i det stora vidder af enskilda skogar uthuggas utan någon åtgärd för återsädd, och en myckenhet af yngre skog nedfällas dels till grufstöttor och dels för tillverkning af träkol. Särskildt inom Vestra, Vestbo och delar af Östra härad pågår en sköfving af skogarne, som icke kan annat än ingifva allvarlig farhåga för det men, som för långliga tider i klimatiskt liksom i andra hänseenden derigenom tillskyndas dessa trakter. Skogsparker och skogshemman utmed såväl statens jernväg och den nyanlagda banan mellan Halmstad och Vernamo som Nissaåns vattendrag säljas till skogsspekulanter på viss tid, 5 till 10 år, för total afverkning eller ock stundom med undantagande af all ungskog under 5 till 6 verkum vid stubben, hvilken ungskog, såsom hufvudsakligen bestående af undertryckt gran, dock för återväxt måste anses af föga värde. Då nu icke heller annat än undantagsvis på större egendomar skogen erhåller nödig vård och skötsel, utan afverkningen för husbehovet planlöst bedrifves, skogsmarken utsuges genom den allmänt brukliga ströhemtningen och hygget af ris för att med gödseln inblandas eller användas som strö under kreaturen, samt all återplantering och sådd uraktlåtes, framstår tydligt det trängande behovet af kraftiga åtgärder för införande af en förbättrad skogsvård inom länet. Vål torde det kunna antagas, att de flesta socknarna inom länet ännu ega tillgång af skog utöfver husbehovet, åtminstone framgår detta af nedanstående på grund af uppgifter från ordförandena i länets kommunalstämmor upprättade tabell, men i stället att samma tillgång med lämplig hushållning skulle kunna för all framtid bereda en jemn årlig inkomst till hemmanets förbättring, är fara för handen, att äfven denna tillgång, redan nu betydligt reducerad, ytterligare kommer att skingras till oberäknelig skada för skördarna å länets i allmänhet magra, högländta och för blåst utsatta mark.

Uti 81 af länets socknar skall ännu finnas skog i mer och mindre mån tillräcklig för afsalu, i 37 socknar förslår skogstillgången endast till husbehov och i 9 socknar är den otillräcklig, såsom närmare inhemtas af följande tabell:

Den enskilda skogstillgången inom länet.

Härad.	Antal socknar med skogstillgång			Den enskilda skogens areal inom hvarje härad	
	till afsalu.	endast till husbehov.	otillräcklig.	enligt hushållningssällskapets uppgifter.	enligt uppgift i rundt tal af kommunalstämmo-ordförandena och länsmännen.
Tveta	9	3	3	49,000	45,850
Vista	—	1	3	3,350	6,700
Mo	9	2	—	110,953	95,600
Norra Vedbo	7	4	—	42,681	42,000
Södra Vedbo	8	1	1	116,424	98,800
Östra	9	9	—	89,670	65,800
Vestra	16	4	—	165,830	143,200
Östbo	10	3	—	78,356	78,500
Vestbo	13	10	2	88,177	85,950
Summa	81	37	9	744,441	662,400

Det tunnlandtal, 82,041, hvarmed den af kommunalstämmo-ordförandena samt länsmännen i länet uppgifna skogsarealen, understiger den i hushållningssällskapets uppgifter beräknade areal, synes hafva uppkommit deraf, att i allmänhet endast den enskilda skogen, icke boställsskogen eller annan allmän skog, i förstnämnda areal inräknats, samt att för flere af häradena afverkning skett, efter det uppgifterna till sällskapet lemnades. Då de till Kungl. Maj:ts Befallningshafvande inkomna uppgifterna dessutom äro approximativa, kunna de endast tjena till belysning af det nedgående, hvaruti skogskapitalet inom länet är stadt.

Den i förra embetsberättelsen anmärkta misshushållning med skog för *hågnaders* uppförande fortgår ännu, i det egolotter af äfven det ringaste omfång instängas med täta och skogsfördande gärdesgårdar. Endast mera sällan förekomma hägnader af från åkerfälten hopförda stenar.

Sedan det af hushållningssällskapet beviljade anslag till bestridande af arvode åt en *skogsplantör*, af sällskapet antagen för att på billiga vilkor tillhandagå länets skogsegare vid uppgörande af förslag rörande skogsvården, under åren 1871, 1872 och 1873 med 200 kronor om året utgått, men i anseende till skogsplantörens ringa anlåtande derefter upphört, har hushållningssällskapet dels från och med sistnämnda år årligen anslagit 200 kronor till inköp af skogsfrö att länets invånare kostnadsfritt tillhandahållas och dels, enär efterfrågan af sådant frö varit synnerligen liflig och svårighet funnits att inom riket anskaffa godt och pålitligt skogsfrö till behöflig mängd, år 1873 beviljat föreståndaren för skogsskolan å Råslätt ett anslag af 1,000 kronor äfvensom ett räntefritt lån under 10 år af 2,000 kronor att användas till uppbyggande af en s. k. fröklängstuga, beräknad för utklängning under 7 månader af 5,000 till 6,000 tunnor, samt åstadkommande af en ordnad skogsfröhandel, dels för åren 1874 och 1875 beviljat 200 kronor om året till uppmuntran åt dem, som styrka sig hafva icke blott genom sådd eller plantering uppdragit ungskog af tall eller gran på ett relativt större område utan ock densamma så länge vårdat, att dess fortvaro utan vidare hägn synes vara betryggad, af hvilket anslag dock endast en belöning å 40 kronor kunnat under nämnda år utgå, och dels slutligen vid 1875 års höstsammankomst beviljat ett anslag af 2,000 kronor att dermed bestrida kostnaderna för sådd eller plantering af skoglösa utmarker, hvilka af jordegare enligt intecknad kontrakt till sällskapet för ändamålet på 20 års tid upplåtas mot skyldighet för jordegaren att medelst hägnader och nödig tillsyn skydda marken för ofred af kreatur eller annan åverkan, men med rättighet för egaren att erhålla den skog, som genom fällning utgallras, och utan lösen vid legotidens slut återbekomma jorden med derå växande skog. I hvad mån dessa hushållningssällskapets bemödanden för uppkallande af omsorg om skogens skötsel och vård komma att bära frukt, kan dock ännu icke bedömas.

Den på Råslätt under Strömsbergs egendom i Tveta härad inrättade *skogsskola* har under perioden fortgått med ett årligt understöd från hushållningssällskapet af 300 kronor, och har undervisning meddelats åt i medeltal 8 lärningar eller elever i hvarje kurs.

För skogens förvandling till säljbart virke har under perioden uppstått allt flere sågverk, dels vid vattendrag och dels för ångkraft anlagda; och har Kungl. Maj:ts Befallningshafvande till upplysning om *sågverkens* antal, tillverkning och taxerings-

värden låtit, på grund af i dessa hänsenden för år 1874 tillgängliga uppgifter, upprätta följande tabellariska sammandrag, tab. Litt. F.

Att någon minskning i dessa sågverks tillverkning under år 1875 inträdd har icke försports. Tvärtom upplysa kronofogdarna i Östra och Vestbo härad, att afverkningen och försågningen af timmer år 1875 utsträckts till nya trakter af dessa härad, hvilka trakter derförinnan varit från skogsspekulationen förskonade.

Det brännmateriel, som i mossarnes *brännorf* ligger förvaradt, har ännu icke inom länet kommit till någon synnerlig användning. Enligt uppgifter från kommunalstämmornas ordförande finnes brännorf inom 107 af länets socknar, men användes endast och i högst ringa grad inom 21 socknar. Angående tillgången på brännorfsmossar inom de särskilda häradena återopas nedanstående tabell:

Härad.	Antal socknar, der brännorf		
	finnes och användes.	finnes, men ej användes.	ej finnes.
Tveta	3	12	—
Vista	1	3	—
Mo	1	7	3
Norra Vedbo	—	8	3
Södra Vedbo	—	6	4
Östra	1	14	3
Vestra	1	16	3
Östbo	3	8	2
Vestbo	11	12	2
Summa	21	86	20

De socknar, inom hvilka brännorfven kommit till användning, äro Öggestorp, Rogberga, Jerstorp, Skärstad, Unnaryd i Mo, Näfvelsjö, Ljunga, Käfsjö, Fryele, Rydaholm, Unnaryd i Vestbo, Ås, Bolmsö, Tannåker, Forsheda, Bredaryd, Reftele, Torskinge, Dannäs, Långaryd och Anderstorp. Af dessa socknar är det företrädesvis Öggestorp, Bolmsö, Tannåker, Forsheda och Torskinge, inom hvilka torf upptages i någon synnerligare mån; inom

de öfriga socknarna är användningen ännu helt obetydlig. Uppmärksamheten har under perioden varit riktad äfven på tillgodogörandet af denna inom länet rikligen förekommande, men hittills i det närmaste förbisedda tillgång på ett för många ändamål användbart bränsle. Så har hushållningssällskapet år 1872 och landstinget år 1875 anslagit hvarterdera 500 kronor för undersökning, om och i hvad mån brännorf må kunna af mossar inom länet beredas. De af utsedde förrättningsmännen under resor genom länet anställda undersökningar hafva bekräftat en nästan öfver allt inom länet förekommande riklig tillgång på i allmänhet god brännorf.

I fråga om länets allmänna skogar såsom *kronoparken* och *ekplanteringarna* på Visingsö, *boställsskogarne* och den inom Säby socken af Norra Vedbo härad belägna *häradsallmänningen Holaveden* lemna numera de af Kungl. Skogsstyrelsen årligen afgifna berättelser så fullständig redogörelse, att mycket icke är för Kungl. Maj:ts Befallningshafvande att tillägga. Tab. N:o 4 upplyser om kronoparkens årliga afverkningsbelopp, hvars penningvärde i medeltal under perioden uppgått till 3,051 kronor 9 öre. Värde af de försålda utgallringarna från ekplanteringarna å Visingsö har i medeltal under ifrågavarande fem år utgjort 2,513 kronor 32 öre och befunnit sig i jemnt stigande. Ekplanteringarnas areal uppgifves i nyssnämnda tabell något olika, mot hvad i Kungl. Skogsstyrelsens berättelse derom förekommer, men grundar sig Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes uppgift å den öfver Visingsö kronopark, ekplanteringar och kungsgård år 1853 upprättade karta, med tillhörande beskrifning af år 1859, jemte vederbörande jägmästares upplysning att genom skogsodling planteringarna vid 1875 års slut utvidgats från 4,029,90 qv.-ref, dertill skogsmarken af Kungl. Skogsstyrelsen uppgifves, till 4,245 qv.-ref.

Jemlikt de af komiterade för upprättande af förslag rörande reglering af förvaltningen utaf kronans fasta egendom vid deras till Eders Kungl. Maj:ts afgifna underdåniga betänkande fogade tabeller, utgjorde vid 1875 års utgång inom Jönköpings län skogs- och hagmarken: å kronans till statsverket indragna fastigheter 14,193,16 qv.-ref, » de fastigheter, om hvilkas indragning beslut är fattadt, men då ännu ej gått i verkställighet 283,791,69 » ,

Tab. Litt. F.

Länets sågverk till antal, tillverkning och taxeringsvärde, år 1874.

Härad.	Antal.	Tillverkning under år 1874.								Taxeringsvärde år 1874. Kronor.
		Plank.	Bräder.	Ribb.	Takspån.	Staf.	Hyflad spån.	Jernvägs-syllar.	Svallor af ytor.	
		tolft.	tolft.	tolft.	stycken.	stycken.	kubikaln.	stycken.	tolft.	
Tveta	42	1,842	4,644	422	305,300	50,000	113	—	—	50,500
Vista	7	780	1,547	220	20,000	—	270	—	—	15,600
Mo	35	1,489	3,371	15	95,000	—	—	—	—	36,800
Norra Vedbo	23	1,017	3,848	8	—	—	—	1,000	—	22,700
Södra Vedbo	31	5,789	10,612	24	2,500,000	—	—	—	—	144,600
Östra	68	3,979	9,166	859	2,183,350	350	150	—	1,367	79,700
Vestra	85	12,867	28,375	3,875	15,615,000	270,000	—	—	—	120,200
Östbo	47	2,730	8,258	204	890,000	—	—	216	—	63,800
Vestbo	141	2,650	11,040	480	—	—	362	—	—	93,500
Summa	479	33,143	80,861	6,107	21,608,650	320,350	895	1,216	1,367	627,400

å de under Serafimerordensgilletts vård stående
fastigheter 41,00 qv.-ref,
» landsstatens ännu icke indragna boställen... 14,691,26 »

eller tillhopa 312,717,11 qv.-ref.

Enligt de för jägmästarna inom länet tillgängliga dels äldre dock mindre tillförlitliga anteckningar och dels yngre vid skogarnes uppmätning till ordnad hushållning upprättade kartor, skulle *boställsskogarnes* inom länet areal uppgå till 221,394,35 qv.-ref. Innan samtliga ifrågavarande skogar blifvit till ordnad hushållning indelade och derigenom upplysning vunnits om skogsvidden, måste såsom outredt qvarstå, till huru stor del hagmarken ingår uti de af ofvanbemälda komiterade för skogs- och hagmarken gemensamt lemnade arealuppgifter.

Af länet 318 förutnämnda boställshemman voro vid periodens slut 36 boställens skogar indelade till ordnad hushållning eller inom Eksjö revir 16, inom Jönköpings revir 11 och inom Vestbo revir 9, hvarjente å ett ecklesiastikboställe inom sistnämnda revir ordnad skogshushållning fanns införd; och utgjorde den indelade arealen 45,418,56 qv.-ref med ett årligt afverkningsbelopp till värde i medeltal af 8,959 kronor.

Häradsallmanningen *Holaveden*, som står under bevakning och skötsel af en allmäningsstyrelse, enligt ett den 30 Dec. 1867 af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande fastställt reglemente, har, jemlikt den för en omloppstid af 120 år beräknade hushållsplanen, lemnat ett afverkningsbelopp af 66,551 kubikfot om året, motsvarande omkring 4,000 kronors penningvärde. Allmäningskassans behållning vid afslutandet af 1875 års räkenskaper uppgick till 6,787 kronor 93 öre.

Det å Slättö bys egor inom Torskinge socken af Vestbo härad belägna *flygsandsfält* om 931,15 qv.-ref är ännu icke med nödiga planteringar försedd.

Af *enskilda skogar* äro allenast 58,744 qv.-ref dels inom Norra Vedbo och dels inom Vestbo härad genom jägmästarnes inom länet försorg till regelbunden hushållning indelade. Under den af hushållningssällskapet antagne länsforsterns uppsigt och vård hafva varit ställda 58,133 qv.-ref, hufvudsakligen inom Norra och Södra Vedbo härad.

Utförseln af skogsprodukter från hamnarne vid Jönköping och Grenna har lika litet under denna som under föregående period drifvits i någon större omfattning. Från Jönköping utskleppades hufvudsakligen under åren 1872 och 1873 708 stycken bjelkar, 1,608 tolfter plank och 10,303 tolfter bräder. Utförseln från Grenna hamn har utgjort 4,252 stycken bjelkar, 75,323 tolfter plank och bräder samt 125,512 kubikfot ved. Deremot utföras fortfarande betydliga förråd af trävaror från åtskilliga af länet 3 jernvägsstationer, på sätt nedanstående, ur Trafikstyrelsens underdåniga berättelser hemtade, uppgifter utvisa:

Stationens namn.	1870.	1871.	1872.	1873.	1874.
	Centner.	Centner.	Centner.	Centner.	Centner.
Jönköping	52,740	44,777	32,830	25,278	48,114
Tenhult	75,804	83,315	93,680	101,387	108,893
Forserum	56,087	55,208	89,912	83,194	105,223
Näsajö	114,345	131,027	155,657	213,629	93,063
Sandsjö	62,553	54,616	73,403	89,575	89,298
Säfsjö	87,387	86,421	135,772	295,460	312,008
Stockaryd	17,914	28,322	44,371	95,672	118,456
Summa	466,830	483,686	625,625	904,195	875,055

År 1865 afsändes från ofvannämnda jernvägsstationer skogseffekter till vikt af 161,163 centner. Utförseln, som varit i ständigt stigande, hade sålunda år 1873 vuxit med öfver 460 procent och år 1874 åter något nedgått, dock icke med mer än omkring 3 procent.

Prisen af skogsprodukter hafva varit i stigande under åren 1871, 1872 och 1873, men derefter åter något sänkt sig under de två följande åren. Inom östra delen af länet hafva prisen i allmänhet stått något högre än i vestligare delarne af länet. Så betalades år 1872 sågtimmer inom Norra och Södra Vedbo samt Östra härad med 6 kronor och byggnadstimmer med 4 kronor pr stycket, under det å samma tid i Östbo och Vestbo sågtimmer gälde allenast 3 kronor 50 öre och byggnadstimmer 2 å 3 kronor. Åren 1873 och 1874 var priset inom östra delen af länet å sågtimmer 10 kronor och å byggnadstimmer 5,50 kronor. Inom Östbo och Vestbo betingade under dessa åren byggnadstimmer 15 till 18 kronor pr tolt om 15 alnars längd, sågblock vid Nissaåns vattendrag 18 öre för kubikfoten; plank och bräder af större bredd 1—1,25 pr kubikfot,

» » » af bredd under 9 tum 75—80 öre pr d:o,

eller 15 kronor för plank och 8 kronor för bräder pr tolt; bjelkar af 10—12 tums fyrkant af 40 fots längd 1,25—1,50,

» af 4—10 tums fyrkant 80 öre till 1 krona.

Under året 1875 hafva prisen sjunkit, så att bjelkar af 10—12 tums fyrkant gälde 50 öre till 1 krona, och » af 4—10 » » » ända ned till 20 öre.

I följd af de under år 1875 nedgångna virkesprisen synes afverkningen af skog hafva under samma år något hejdats såsom inom Norra och Södra Vedbo härad, men har den inom andra delar af länet fortgått med oförminskad styrka.

Vedprisen hafva vexlat mellan 5 och ända till 18 kronor för famn björkved om 72 kubikfot samt barrved från 4 till 13,20 kronor pr famn.

Kolen hafva gällt från 4 till 8 kronor pr läst om 12 tunnor.

Skogseldar af större utsträckning hafva icke under perioden förekommit. Den betydligaste torde vara den, som inom Östbo öfvergått 30 tunland boställsskog, efter att hafva genom ovarsamhet med eld vid gärdesgårds uppförande uppkommit.

Svedjande synes numera hafva i det närmaste upphört och förekommer äfven inom Vestbo härad, der det längst bibehållit sig, numera ytterst sällan.

Jagten synes endast inom några delar af länet lemna någon egentlig inkomst. Harar och fogel afsättas å Hvetlanda marknad för afsändning till Skåne och Danmark, och inom Vestbo var år 1874 tillgången på harar god. — Under 1875 års stränga och snödigra vinter utdago de flesta af de förut inom länet talrikt förekommande raphönsen.

Klagomålen öfver *räfvens* och *hönshökens* alltmer tilltagande förökning äro inom länet allmänna. Landstinget, som år 1871 beviljat belöning med 1 krona för hvarje inom November, December, Januari och Februari månader dödad räf och med 2 kronor för räf, dödad under årets öfriga månader, höjde år 1874 dessa skottpenningar till 2 kronor för de fyra nyssnämnda månaderna och 4 kronor för den öfriga tiden af året, men nedsatte åter år 1875 belöningen till 1 krona för räf, dödad under vintermånaderna. Vid sistberörda års landsting beviljade landstinget skottpenningar af 1 krona äfven för bergulf

och slaghök. De premier landstinget utbetalt hafva stigit från 691 år 1871 till 4,071 år 1875.

Genom Nådigg kungörelse af den 27 December 1873 har Eders Kungl. Maj:t uppå Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes framställning förordnat, att inom länet all jagt efter rådjur skall under tre år från och med 1874 vara förbjuden, och torde denna fridlysning ytterligare någon tid vara erforderlig, såvidt det dermed afsedda syfte skall kunna uppnås.

Angående antalet *husdjur, dödade af rofdjur*, är Kungl. Maj:ts Befallningshafvande icke i tillfälle att meddela någon förteckning, enär hvarken kronobetjeningen eller jägeritjenstemännen kunnat derom lemna några uppgifter.

Tabb. N:o 7 a, 7 b o. 7 c. E) **Bergs- och brukshandtering samt fabriker, manufaktur och handverk.** Under särskild litt. b af Tab. N:o 7 har Kungl. Maj:ts Befallningshafvande sökt sammanföra de uppgifter angående *bergverksnärningen och metallförädlingsverken*, hvilka för år 1875 kunnat af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande anskaffas dels från länets kronofogdar och dels från distriktets bergmästarembete. I nedanstående tabell meddelas åter en på grund af likaledes från vederbörande bergmästare lemnade uppgifter upprättad redogörelse för *jernhandteringen* i länet under hela femårsperioden till jämförelse med den enahanda redogörelse, som i senaste femårsberättelsen lemnades för perioderna 1861—1865 och 1866—1870.

Jernhandteringen åren 1871—1875.

År.	Bergmalm.	Sjö- och myrmalm.	Tackjern.	Gjutgods vid masugnarne.	Gjutgods vid gjuterien.	Stångjern.	Stål- och jernmanufaktur.
	Centner.	Centner.	Centner.	Centner.	Centner.	Centner.	Centner.
1871	233,014,70	209,543,40	119,866,29	9,882,63	3,532,24	50,655,16	12,857,95
1872	244,152,00	128,312,58	78,861,39	1,600,90	9,352,94	51,896,54	14,396,54
1873	263,574,20	23,803,75	82,320,07	1,044,66	17,020,16	49,192,02	8,561,07
1874	286,741,11	25,664,00	87,168,21	657,37	17,255,30	43,304,97	6,060,72
1875	235,510,50	151,747,85	102,062,35	3,166,79	17,033,19	51,487,48	7,814,88
Samt	1,262,992,51	539,071,58	470,278,31	16,352,35	64,193,83	246,536,17	49,691,16

Vid granskning af de särskilda periodernas slutsummor befinnes, att under perioden 1871—1875 brytningen af *bergmalm* öfverstigit de fem nästföregående årens brytning med 23,668,11 centner och de fem årens *derförinnan* med 132,384,71 centner; att under sista perioden upptagits 21,673,65 centner mera *sjö- och myrmalm*, än hvad under de tvenne föregående perioderna i medeltal upphemtats; att tillverkningen af *tackjern* åren 1871—1875 öfverstigit sådan tillverkning under åren 1866—1870 med 2,337,79 centner och under åren 1861—1865 med 39,480,13 centner; att *gjutgodstillverkningen* vid masugnarne med 1,023,54 centner understiger medeltalet af sådan tillverkning under de två förra perioderna, men att tillverkningen vid de egentliga gjuterien ur kupolugnar öfverstiger samma tillverkning under den senare af de båda perioderna med 24,157,60 centner och under den förra perioden med 31,135,95 centner; att deremot produktionen af *stångjern* ytterligare nedgått och med 23,858,89 centner understigit den nästföregående periodens tillverkning samt med 28,079,71 centner tillverkningen under perioden *derförut*, äfvensom att tillverkningen af *stål* och *jernmanufaktur*

icke fullt uppgår till medeltalet af de båda föregående periodernas enahanda tillverkning.

Medelprisen under denna period å ifrågavarande tillverkningar hafva utgjort:

å bergmalm pr centner.....	kronor	0,57,
» sjö- och myrmalm pr d:o	»	0,32,
» tackjern pr d:o.....	»	3,55,
» gjutgods pr d:o.....	»	8,75,
» » ur kupolugn pr d:o	»	12,00,
» stångjern pr d:o	»	10,00,
» manufaktur pr d:o.....	»	12,25,
» spik, grof pr d:o.....	»	16,80.

eller i allmänhet icke obetydligt högre än under den senaste perioden, och torde böra anmärkas, att prisen stodo lägst år 1871 och år 1873 uppnådde det högsta belopp, som lär betalts för jern från länet eller 7 kronor för tackjern och 16 kronor för stångjern pr centner. Under periodens fyra första år hafva, enligt de för dessa år tillgängliga uppgifter, från länets jernvägsstationer i medeltal afsändts årligen 66,357,53 centner jern och stål, arbetadt och oarbetadt, och hafva deraf i medeltal 54,050,35 centner årligen afgått från Jönköping till Göteborg för utskipping.

Vid det Lessebo bolag tillhöriga *Klefva nickelverk* i Alseda socken har tillverkningen af nickelsten under perioden utgjort:

		Värde:
år 1871: 1,718,00 centner	kronor	160,633,00;
» 1872: 1,000,00 »	»	93,500,00;
» 1873: 1,287,05 »	»	120,339,17;
» 1874: 1,072,00 »	»	100,232,00;
» 1875: 1,240,85 »	»	116,019,47;

hvarjemte tillverkats sammanräknadt 288,02 centner nickelkoppar till ett värde af 31,682,20 kronor. Afraden till kronan har utgått med $\frac{1}{30}$ af tillverkningen och uppgått till sammanlagt 214,81 centner, hvilka betingat ett pris af 60 kronor pr centner.

Hvarken vid *Fredriksbergs kopparverk* i Fröryds socken eller vid *Ädelfors guldgrufva* har, såvidt af inkomna rapporter kunnat inhemtas, någon bruks- eller grufvedrift under perioden egt rum.

Vid det uti senaste femårsberättelsen omförmälda *skifferbrott* inom Fröryds socken på Karstorps hemmans egor har deremot under perioden nedlagts icke obetydligt kapital och arbete. Sedan Eders Kungl. Maj:t under den 27 Juni 1873 fastställt ordning för det för arbetets bedrivande bildade *Fredriksbergs skiffer-aktiebolag*, har bolaget anlagt en spårväg från Hörnebo göl till skiffergrufvans botten samt byggt verkstäder på sidan om jernvägen. Spårvägen, som är byggd på fyllning omkring 1,000 fot och i skärning 1,000 fot, är inledd i skifferberget medelst en tunnel af 576 fots längd med sin botten liggande 80 fot under grufvans dagplan. Genom tunneln afföres allt vatten, och vid tunnelmynningen lastas det utsprängda berget å vagn, hvarefter å spårvägen skiffen föres till verkstäderna och det odugliga berget till Hörnebo göl. Vid verket sysselsättas för närvarande 42 personer, hvaraf 17 med sprängning och transport af berg samt de öfriga med huggning och klyfning af skiffen. Skiffens utsträckning i berget lär omfatta en längd af 10,000 fot och en bredd af 4,000 fot med omvexlande lager

af dels till takskeer och dels till plansten dugligt material. Skiffertillgången skall vara synnerligen rik, och då enligt bergmästarens i distriktet vitsord den tillverkade takskeern vunnit ett allmänt erkännande såsom ändamålsenligare än andra taktäckningsämnen, vore önskligt att tillverkningen vunde afsättning och derigenom äfven någon inskränkning skedde i bruket af sågad takspån, hvars inom länet ökade tillverkning strängt angriper skogstillgången.

Under perioden hafva följande nya anläggningar inom jernindustrien tillkommit:

Husvarna symaskinfabrik i Hakarps socken;

Ebbes jerngjuteri, likaledes inom Hakarps socken, samt

Röttele jerngjuteri och fabrik för tillverkning af laggkärl i Grenna socken.

Tillverkningsvärdet för år 1875 inom bergshandteringen och jernförädlingsindustrien inom länet uppgår till omkring 1,800,000 kronor.

Tab. N:o 7 a. Inom den egentliga, under bergshandteringen icke inbegripna, fabriksindustrien uppgår åter 1875 års tillverkningsvärde för länet till 6,821,372 kronor mot 2,730,900 kronor år 1870.

Nya anläggningar inom denna industri äro å landet:

Sunds aktiebolags glasbruk i Jersnäs socken;

Sanna kakelugnsfabrik i Ljungarums socken;

Hult limfabrik i Åsenhöga socken;

Alboga lädfabrik (för tändstickor) i Ölmeåds socken;

Nässjö mekaniska snickerifabrik i Nässjö socken;

Karlsfors trämassesfabrik i Barnarps socken;

Spånkhults trämassesfabrik i Barnarps socken;

Forserums trärulle (bobin) fabrik i Forserums socken;

Röksbergs terpentin- och tjärfabrik i Mulseryds socken;

Nässjö tapetfabrik i Nässjö socken;

Nässjö ölbryggeri likaledes i Nässjö socken;

Nynäs träpappfabrik i Vireda socken;

Bruzaholms trämassesfabrik i Ingatorps socken, hvilken fabrik dock för närvarande icke drifves; och

Thorsjö tjär- och terpentinfabrik i Höreda socken, samt i Jönköping en *snickerifabrik*, hvars tillverkning af hufvudsakligast möbler år 1875 uppgick till värde af 83,000 kronor, och ett *stentryckeri* (litografiskt aktiebolag), hvars tillverkning sistlidna år i värde utgjorde 160,801 kronor, äfvensom i Eksjö en större tändsticksfabrik, som dock efter kort verksamhet förtärdes af våld och icke blifvit återuppbyggd.

Dessa nya anläggningar vittna otvetydigt om den utveckling, hvori fabriksindustrien inom länet under perioden varit stadd, och en jemförande blick å de i tab. N:o 7 a för denna och nästföregående period lemnade uppgifterna om värdet af de särskilda fabriksstillverkningarna under åren 1870 och 1875 skall nogsamt visa, hvilket steg framåt jemväl de äldre fabriksanläggningarna, synnerligen i Jönköping, under dessa sista åren tagit.

Värdet af tillverkningen vid ifrågavarande fabriker å landsbygden utgjorde år 1870 641,974 kronor, men år 1875 1,406,071 kronor och i städerna år 1870 2,088,926 kronor, men år 1875 5,415,301 kronor eller, såsom nyss blifvit nämnt, för hela länet år 1870 2,730,900 kronor och år 1875 6,821,372 kronor, utvisande en förhöjning med mer än 135 procent.

Af denna tillökning faller största delen på fabriker i Jön-

köping, der tillverkningsvärdet under perioden stigit med ej mindre än 2,910,498 kronor, deraf 1,534,410 kronor ensamt tillkommer Jönköpings tändsticksfabriks aktiebolag. Detta bolag, hvars tillverkning år 1870 uppgick till 84,307,597 stycken elddon med ett värde af 1,157,970 kronor, har nemligen så utvidgat sin redan förut omfattande verksamhet, att fabrikationen år 1875 utgjorde 184,233,044 stycken elddon till värde af 2,692,380 kronor. Bolaget använde sistberörda år vid sjelfva fabriken 852 arbetare och sys-elsatte i medeltal 1,286 personer med tillfälligt arbete i hemmen för fabriken räkning, så att hela arbetspersonalen för nämnda år uppgick till 2,138 personer, till hvilka under året utbetalts arbetslöner till belopp af 584,480 kronor. Af förra årets tillverkning exporterades nära $\frac{4}{5}$ eller elddon till värde af omkring 2,250,000 kronor hufvudsakligen till transatlantiska orter.

Bolaget har för sina arbetare låtit uppföra bostäder af dels två envåningshus, hvardera innehållande 6 lägenheter af en kammare och kök och två enkelrum för ogifta arbetare, och dels fem tvåvåningshus, hvar och ett innehållande 10 lägenheter af kammare och kök, hvarjemte uppförts en byggnad innefattande två tvätt- och två bagarstugor. Alla dessa hus äro byggda af tegel, fristående och omgifna af täppor och planteringar. I hvarje kök finnes en spisel efter Vimanska systemet, hvarifrån värme ledes till en kalorifer af kakel i kammaren, i hvilken kakelugn jemväl kan särskildt eldas. För hvar och ett af husen finnes en vattenkastare från vattenledningen. Hyran utgör 100 kronor om året för kammare och kök jemte täppa samt 30 kronor för enkelrum, men är det icke medgifvet arbetarne, att sjelfve blifva egare af sina bostäder. Vid fabriken finnes en af arbetarne med understöd af bolaget bildad sjuk- och begravningskassa äfvensom en pensionskassa, derifrån pension till enkor efter arbetare, som i minst fem år varit vid fabriken anställda, utgår med 50 kronor om året i 15 år, såvida pensionären icke dessförinnan inträder i nytt gifte.

I huru hög grad verksamheten äfven inom andra fabriks-grenar i Jönköping under perioden utvidgats, framgår vid jemförelse för några af dem af tillverkningsvärdena vid periodens början och slut. Så har detta värde stigit vid Munksjö pappersbruk från 350,413 kronor till 948,501 kronor eller med öfver 170 procent; vid stadens två tapetfabriker från 76,000 kronor till 253,576 kronor; vid snusfabrikerna från 170,250 kronor till 271,896 kronor; vid garfverien från 145,300 kronor till 232,350 kronor; vid färgerien från 47,150 kronor till 109,606 kronor; vid två tekniska fabriker för tillverkning af parfym, fernissor m. m. från 54,000 kronor till 85,000 kronor samt vid den nyanlagda snickerifabriken till 83,000 kronor och det nya stentryckeriet till 160,801 kronor.

Å landet har värdet för de hufvudsakliga tillverkningarna åren 1870 och 1875 stigit

vid garfverien.....	från 132,111 kronor till 201,806 kronor,
» pappersbruken	» 251,862 » » 350,087 »
» tändsticksfabrikerna »	» 70,300 » » 328,909 » och
» glasbruken	» 60,417 » » 77,238 »

Vid *Husvarna vapenfabrik* har, enligt hvad nedanstående, af disponenten meddelade uppgift utvisar, tillverkningen under åren 1872 och 1873 varit störst men lägst år 1875:

		V ä r d e.	
		Kronor.	Kronor.
År 1871 tillverkades	12,174 bakladdningsgevär...	438,264	474,764
	1,000 karbiner	27,500	
	900 gevärslåsmekanismer	9,000	
» 1872 »	18,311 bakladdningsgevär...	659,196	695,196
	3,600 gevärslåsmekanismer	36,000	
» 1873 »	15,516 bakladdningsgevär...	605,124	648,174
	3,000 gevärslåsmekanismer	30,000	
	8 kulsprutor	12,000	
	15 symaskiner.....	1,050	
» 1874 »	8,649 bakladdningsgevär...	328,662	397,542
	3,250 gevärslåsmekanismer	32,500	
	520 revolverar	20,280	
	230 symaskiner.....	16,100	
» 1875 »	2,269 bakladdningsgevär...	81,684	165,644
	50 dubbelbössor	3,750	
	132 enkelbössor	6,600	
	253 revolverar	2,530	
	3,250 gevärslåsmekanismer	32,500	
	12 kulsprutor	18,000	
	294 symaskiner	20,580	
Summa kronor		—	2,351,320

Tillverkningsvärdet för hela perioden öfverstiger värdet af förra periodens tillverkning med icke mindre än 1,329,942 kronor.

Tab. N:o 7 c. *Handverkarna* i städerna hafva under perioden ökat från 206 till 245, deraf 20 qvinnor, hvaremot å landet antalet nedgått från 307 till 248. De i handtverkerien sysselsatte arbetare hafva ökat från 664 år 1870 till 850 år 1875.

Tillverkningen af bränvin har under nu ifrågavarande år med 323,594 kannor öfverstigit tillverkningen under förra femårsperioden. Förhållandena för de särskilda åren i fråga om bränneriens antal, tillverkningsbelopp och afgifter, största och minsta tillverkningen samt kontrollkostnaderna, deruti dock äfven upp-tagits de till öfverkontrollör utbetalta ersättningar för tjänstesor inom annat län, utvisas af nedanstående tablå:

År.	Brännerin i gång.	Tillverknings-	Tillverknings-	Största till-	Minsta till-	Kontroll-kostnader, provisioner och remiss-lage.
		belopp.	afgift.	verkningen vid ett bränneri.	verkningen vid ett bränneri.	
		Kannor.	Kronor.	Kannor.	Kannor.	Kronor.
1871...	13	375,127,7	284,147,01	95,633,9	5,930,6	11,635,94
1872...	12	425,330,2	340,264,17	109,792,0	10,799,3	13,879,67
1873...	13	360,888,8	288,711,04	110,992,9	4,700,4	12,363,86
1874...	11	304,345,8	243,476,64	115,879,5	5,863,9	11,961,62
1875...	9	286,312,7	229,050,16	120,855,0	4,946,9	11,268,47
S:a	—	1,752,005,2	1,385,649,02	—	—	61,109,56

Under hela perioden har största tillverkningen egt rum vid Sjöbergs bränneri inom Öggestorps socken af Tveta härad.

4. Kommunikationsanstalter och varubyten.

Tab. N:o 8. A) *Landtkommunikationer*. Ut i Tab. N:o 8 lemnas redogörelse om de *allmänna vägarnes* inom länet *längd* vid periodens slut, äfvensom om länets *gästgifverin* och antalet *utgångna hōstar*. Uppgifterna angående de särskilda vägarnes längd grunda sig å socknevis derom af länsmännen lemnade redogörelser. Huruvida dessa uppgifter, hvilka utvisa en tillökning under perioden i totala väglängden af 9,4 mil och i de indelade vägarnes längd af 120,2 mil — en tillökning som synes till hufvudsaklig del

bero på den genomförda vägdeleningen inom Östbo och Vestbo härad — förtjena full tillförlitlighet, torde svårigen kunna afgöras förr, än de äldre uppmätningar af vägarne, hvilka ligga till grund för vägdeleningarne inom de flesta af länets härad, hunnit granskas och med nuvarande vägförhållandena jemföras.

De större *vägarbeten*, som under perioden varit under utförande, utgöras af:

a) den i förra embetsberättelsen omförmälda men först under Af det utaf riksdagen för *husslöjdens* befrämjande beviljade anslag har Jönköpings län, hvars invånare från äldre tider tillbaka utmärkt sig för framstående anlag för handslöjd, under hvart och ett af åren 1874 och 1875 bekommit 1,000 kronor. Från och med 1873 har länets hushållningssällskap för samma ändamål anslagit jemväl 1,000 kronor.

Redan 1872 träffade hushållningssällskapet öfverenskom-melse med ornamentsbildhuggaren Ahlborn att besöka sällskapets nio underafdelningar eller gillen och derinom på lämpliga ställen hålla föredrag, uppvisa modeller och enklare ritningar till husslöjdsalster samt i dithörande frågor lemna råd och upplysningar. Den af ornamentsbildhuggaren Ahlborn på grund häraf under nämnda år började verksamhet inom länet har sedan fortsatts af den utaf Landtbruksakademien antagne undervisaren i husslöjd ingenjören Ramström, som under de tvenne sista åren besökt länet och på åtskilliga ställen meddelat undervisning.

Då till en tidsenlig utveckling af husslöjden en riklig tillgång på modeller till allehanda slöjdsalster ansetts väsentligen bidraga, har hushållningssällskapet jemväl för ett icke obetydligt belopp inköpt modeller, ritningar och verktyg att tillhandahållas dem, som deraf vilja sig begagna, och har en särskild lokal blifvit förhyrd, hvarest modellsamlingen blifvit uppställd och ordnad samt vissa dagar hålles för beseende och utlåning tillgänglig. Derjemte har hushållningssällskapet utfäst bidrag, så långt härtill afsedda medel förslå, af 150 kronor årligen till hvar folkskola, som styrker sig hafva beredt tillfälle för barnen till undervisning i en eller annan husslöjd, hvilket bidrag dock ännu endast till några få kommuner utgått.

För att dels erhålla en tillförlitlig kännedom om den inom länets särskilda delar företrädesvis idkade industri och husslöjd och den ståndpunkt, på hvilken dessa förvärf inom de särskilda orterna sig befunne, dels vinna ledning i fråga om den riktning, hvori sällskapets åtgärder till husslöjdens befrämjande för den närmaste framtiden borde gå, dels slutligen å hvarje-handa inom länet tillverkade, mindre allmänt bekanta alster af husslöjd bereda afsättning och ökad efterfrågan, föranstaltade hushållningssällskapet hösten år 1875 i länets residensstad en *utställning* af inom länet tillverkade industri- och husslöjds-alster, vid hvilket tillfälle pris i penningar och medaljer utdelades. Utställningen, der länets industri och slöjd var rikhaltigt representerad, omfattades af allmänheten med stort intresse och lemnade ett synnerligen godt vitsord om den utveckling, hvori äfven denna gren af länets näringslif är stadd.

denna period afsynade omläggning af vägen från Jönköping förbi Pico och Åsen till Axamo på landsvägssträckningen mot Jära gästgivaregård, till hvilket arbetsföretag, hvarigenom en väglängd af omkring 32,400 fot omlagts, erhållits ett statsanslag af 20,000 kronor.

b) Omläggning af väg från Korsberga kyrka till Broby gästgivaregård, innefattande 24,030 fot ny väg och 15,600 fot förbättring af gammal väg, till en beräknad kostnad af 12,500 kronor, deraf i statsbidrag erhållits 8,000 kronor.

c) Omläggning af landsvägen mellan Hullaryds och Högstorps gästgivaregårdar omkring 50,000 fot med statsbidrag af 11,000 kronor.

d) Omläggning af vägen mellan Jönköping och Dropshults gästgivaregård till en sträcka af 12,158 fot med en beräknad kostnad af 15,745 kronor och ett statsbidrag af 10,000 kronor.

e) Vägomläggningar inom Nye och Skirö socknar å vägarne från Nye till Repperda och Klöfdala gästgivaregårdar till längd af 24,920 fot och beräknad kostnad af 17,200 kronor samt med ett erhållit statsbidrag af 12,000 kronor.

f) Vägomläggning mellan Jönköping och Högstorps gästgivaregård till en sträcka af 2,880 fot och en beräknad kostnad af 7,500 kronor samt med statsbidrag af 3,000 kronor.

g) Omläggning af vägen förbi Broatorps backar mellan Gislaveds och Grönhults gästgivaregårdar till en längd af 3,910 fot och en beräknad kostnad af 3,580 kronor samt med ett statsbidrag af 2,500 kronor.

h) Vägomläggningar inom Stenberga socken mellan Farstorp och Björkmossa till en sträcka af 3,290 fot och en beräknad kostnad af 3,220 kronor samt med statsbidrag af 1,500 kronor; samt

i) Väganeläggning från Flisby häradsväg till Flisby och Solberga jernvägsstationer till längd af 4,460 fot och beräknad kostnad af 9,550 kronor samt med ett statsbidrag af 2,500 kronor.

Af dessa vägarbeten, hvilka omfatta en väglängd af 4,8 mil och beräknats kosta omkring 100,000 kronor, deraf i statsbidrag beviljats 70,500 kronor, hafva de under momenten a), b), c) och d) omförmälda med en fulländad, omlagd eller betydligt förbättrad vägsträcka af 3,75 mil under perioden afsynats, hvaremot de under momenten e), f), g), h) och i) omnämnda ännu icke vid periodens slut voro slutligen fullbordade.

Jönköpings län eger i förhållande till folkmängd och areal en högst betydlig längd af allmänna vägar. År 1870 stod länet främst bland alla rikets län i fråga om det miltal, som af allmän väg belöpte å hvarje 1,000:tal invånare, i det detta miltal för länet uppgick till 2,47 under det medeltalet för hela riket var 1,28, och beträffande den millängd, som fölle å hvarje kvadratmil fastland inom länet, öfvergicks länet samma år af endast två andra län inom riket eller Malmöhus och Kristianstads. Inom länet kommo nemligen 5,04 mil af allmän väg å hvarje kvadratmil fastland, under det Malmöhus län hade 5,70 och Kristianstads län 5,06 mil allmän väg å kvadratmilen och medeltalet för hela riket uppgick till 1,49. Under åren från och med 1841 till och med 1875 har, om man undantager de norrlandska länen och Vermlands län, inom Jönköpings län anlagts eller förbättrats större väglängd än inom något annat af rikets öfriga län eller en sträcka af 17 mil 10,457 fot för en beräknad arbetskostnad af 657,692 kronor, deraf i statsbidrag åtnjutits 417,262 kronor 30 öre.

Att *vägunderhållet* under sådana omständigheter måste blifva betungande nog, är uppenbart, synnerligast som å flere trakter inom länet jordmånens lösa, moartade beskaffenhet gör användandet af sönderbokad sten nödvändigt och derigenom försvårar och fördyrar väghållningen.

Till följd af de jernvägar, som å senare tider blifvit inom länet anlagda och hvilka förändrat rörelsens riktning, hafva nya vägar blifvit behöfliga, under det äldre sådana kunnat igenläggas och aflysas, hvarigenom allt behof uppstått af nya *vägdelningar* inom häradena. Så har, sedan under åren 1867 och 1868 vägdelningar inom Vestbo och Östbo härad blifvit fullbordade, Kungl. Maj:ts Befallningshafvande förordnat om ny vägdelning dels genom utslag den 21 Juni 1875 inom Vestra härad och dels genom utslag den 23 December 1875 inom Tveta härad. Dessa grannliga ärenden, som beröra så många intressen, kunna under sin utredning svårtligen aflöpa utan kraf på ömsesidiga eftergifter för andras rättmätiga fordringar, hvaraf följa ökad tunga och kostnad för vägunderhållet, så vidt det med vägdelningen afsedda gagn för orten skall kunna vinnas.

Under perioden hafva för trafik öppnats *statens östra stambana* mellan Nässjö—Boxholm samt den af enskildt bolag uppförda *Nässjö—Oskarshamns jernväg*, hvarjemte vid periodens slut den af Halmstads—Jönköpings jernvägsaktiebolag byggda banan fanns skenlagd från *Halmstad* till *Smålands stenar* och begagnades till transport af skogseffekter.

Den genom dessa jernvägsanläggningar väckta rörelse i samfärdseln, i varubytet, i skogs- och jordförsäljningar har varit synnerligen liflig, och vid flere af de talrika stationerna hafva små samhällen uppstått, hvilka röja spår af benägenhet för ytterligare utveckling.

Den 23 November 1874 voro för trafiken öppnade å östra stambanan inom länet stationerna Solberga, Flisby, Aneby, Frinaryd, Gripenberg, Tranås och Sommen, hvarjemte sedermera en anhaltsstation inrättats i närheten af Säby kyrka. Under nyssnämnda månad uppläts för trafik jemväl den med ett statsbidrag af en million kronor byggda, 14 mil långa, bredspåriga jernvägen mellan Nässjö och Oskarshamn med de inom länet belägna stationerna Ormaryd, Eksjö, Hult, Bruzaholm, Ingatorp och Marianelund samt anhaltsstationerna Hjeltevad i Ingatorps och Emarp i Hälsby socken.

För den af Eders Kungl. Maj:t den 8 Oktober 1875 koncessionerade jernväg mellan Tenhult och Göteborg med bibana från Jönköping till Taberg var vid periodens slut ännu icke plan i Näder fastställd.

Den af influtna afgifter för öfverfarten af den vid Vernamo öfver Laga ån uppförda bro bildade s. k. *Vernamo åbrokassa* uppgick vid periodens slut till 15,946 kronor 59 öre och den från samma kassa till underhåll af Östbo härads öfriga större broar afsatta fond utgjorde år 1875 7,461 kronor 16 öre. Någon större brobyggnad har icke under perioden inom länet förekommit.

Någon annan *färjefart* än den uti förra femårsberättelsen omförmälda öfverfarten mellan Bolmsö kyrka på ön Bolmsö och Sunnaryds by vester om nämnda sjö förefinnes icke inom länet, likasom icke heller några andra väg- eller broafgifter uppbäras än de genom Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 18 December 1857 medgifna afgiften för begagnandet af den öfver ett

sund af sjön Nätaren emellan hemmanen Sundsholm och Sund i Tveta härad uppförda bro.

För *väghållningen* inom länet, hvilken, om än i allmänhet med behörig omsorg handhafd, dock flerstädes verkställes med mindre noggrannhet, har Kungl. Maj:ts Befallningshafvande den 10 September 1872 utfärdat *stadga*, enligt hvilken de allmänna vägarne fyllning och grusning skall ske på hösten efter medlet af September månads och vara fullbordad före den 10 Oktober, väghållare dock obetaget att på våren verkställa grusningen, med vilkor att sådant sker före April månads utgång eller, om hinder af snö eller frost då möter, så snart vägen befinnes tjenlig för grusets utbredande.

Inom Vestbo och Tveta härad användes allt mera sönderbokad sten till väglagning, men från Östra och Östbo härad klagas öfver svårighet att förmå väglothssegarne att ersätta bristen på godt väggrus med krossad sten eller andra tjenliga fyllningsämnen.

Under perioden hafva 60 *grindar* blifvit indragna, men torde ännu flere sådane kunna såsom öfverflödiga borttagas, i den mån de nya vägdeleningarne hinna genomföras.

Af länets *gästgifverin*, hvilka vid periodens början utgjorde ett antal af 73, har ett sedermera blifvit indraget eller Ingevallstorps gästgifvaregård inom Norra Vedbo härad, och utgjorde sålunda antalet gästgifverin vid periodens slut 72, deraf 38 voro med entreprenad för skjutsens utgörande försedda. De till länet beviljade statsbidrag för skjutsningsbesvärets underlättande hafva utgått med följande belopp, nemligen:

för år 1871 med.....	kronor	6,579,13.
» » 1872 »	»	2,901,74.
» » 1873 »	»	2,093,19.
» » 1874 »	»	1,654,35.
» » 1875 »	»	1,517,92.

Den betydliga nedsättning i statsbidraget, som från periodens första till dess sista år egt rum, härflyter deraf, dels att år 1871 Jönköpings stads andel utgjorde 4,579 kronor 33 öre, under det något bidrag till nämnda stad under periodens tre sista år, i anseende till ett på billigare vilkor för staden träffadt nytt entreprenadafstal, alldeles icke utgått, och dels att statsbidraget blifvit indraget för några gästgifverin, sedan sig visat, att det vid entreprenaden betingade skjutsbidraget icke utgjorts af skjutslaget utan tillkommit allenast för att bereda andel i statsanslaget.

Endast vid ett ställe, nemligen vid Stockaryds jernvägsstation, har, med tillämpning af Kungl. kungörelsen den 14 December 1866, ordnats ny skjutsinrättning utan samband med skjutslag inom orten.

Båtskjuts inom länet förekommer icke på annat ställe än å Visingsö från Kumlaby gästgifvaregård till Grenna stad. å ena sidan, samt till Torps by i närheten af Torkelryds gästgifveri i Skaraborgs län, å andra sidan, med en större och en mindre båt, den förra med fem och den senare med tre roddare. Legan utgår med 2 kronor 62 öre för den större och med 1 krona 75 öre för den mindre båten, enligt taxa af den 31 Mars 1819.

Det till gästgifveriskjuts *utgångna hästantalet*, hvilket år 1870 utgjorde allenast 8,243, har i följd af den i allmänhet stegrade rörelsen stigit ända till 25,165 år 1874 men, efter de samma år öppnade jernvägssträckningar, år 1875 åter sjunkit till 13,936. I följd af ökade transporter af gevär och utred-

ningspersedlar till och från de inom länet förlagda regementens mötesplatser har antalet af de till kronoskjuts använda hästar för denna period öfverstigit förra periodens antal med 1,202 hästar.

Sedan *postskjutsen* blifvit skild från jordbruket och *kronobrefbåringen* öfvertagits af postverket, har Kungl. Generalpoststyrelsen efter samråd med Kungl. Maj:ts Befallningshafvande inrättat 102 nya poststationer i länet, så att, under det år 1871 funnos 21 postanstalter eller 6 postkontor, 2 postexpeditioner och 13 poststationer, motsvarande en postanstalt på 8,607 af länets invånare, voro år 1874 123 postanstalter inrättade i länet, eller en postanstalt för 1,519 af invånarne. Af dessa anstalter voro 2 postkontor, nemligen i Jönköping och Eksjö, 6 postexpeditioner, eller i Gisslaved, Grenna, Hvetlanda, Nässjö, Säfsjö och Vernamo samt de öfriga 115 poststationer, fördelade inom de flesta af länets socknar.

Telegrafstationer voro vid periodens början ordnade i Jönköping, Eksjö och Grenna. Under perioden hafva tillkommit stationer i Vernamo och Hvetlanda, förutom jernvägs-telegrafstationerna vid länets nya jernvägslinier. Telegrambefordringen vid ofvan nämnda statstelegrafstationer utgjorde:

	Jönköping.	Eksjö.	Grenna.	Vernamo.	Hvetlanda.
År 1875 afsända telegram	8,408.	1,579.	831.	1,090.	666.
ankomna d:o	9,349.	1,479.	885.	1,056.	632.
Summa	17,757.	3,058.	1,716.	2,146.	1,298.

Verksamheten vid de 1870

befintliga stationerna i länet bestod åter i afsända telegram.....	5,695.	1,137.	528.	—	—
och ankomna d:o	6,243.	1,028.	575.	—	—
Summa	11,938.	2,165.	1,103.	—	—

B) Sjökommunikationer. Då någon egentlig seglation ännu icke kommit till stånd å någon af länets större insjöar och icke heller inom länet finnes någon kanal för varuforslingens underlättande, är det endast för kommunikationer å Vettern från länets hamnar, därför under ofvanstående rubrik redogörelse kan lemnas. Visserligen har äfven under denna period flottning af trävaror idkats på Nissa-ån, men då endast ett högt vattenstånd medgifver en sådan flottning, är densamma inskränkt till kortare tider och mindre virkesbelopp.

För trafiken från Jönköping och Grenna hamnar hafva genom Kungl. brefvet den 18 Januari 1873 nya taxor blifvit fastställda att gälla intill slutet af år 1877.

De nya *hamnbyggnaderna* i Vettern vid Visingsborg hafva visat sig hittills väl motstå både sjö- och isgång och äfven hamnen vid Grenna har under perioden icke tarfvat några betydligare reparationer. Deremot led Jönköpings hamn under orkanlik storm år 1873 betydliga skador å pierhufvudena.

Under perioden har ett jernvägsspår blifvit utlagdt från Jönköpings jernvägsstation fram öfver hamnområdet till tullhuset, å hvilket spår trafiken varit särdeles liflig och för staden inkomstbringande. Dock har derigenom en ganska betydlig inskränkning egt rum i utrymmet för det gods, som behöfver vid hamnen uppläggas, hvarför också stadens hamndirektion är betänkt på att genom rätning af kajen i Munksjön bereda ökad hamnutrymme.

De vid hamnarne i Jönköping och Grenna inrättade *fyrrar* underhållas fortfarande på hamnkassans bekostnad.

Från Jönköpings hamn har ångbåtsfarten för fortsättning å Götakanal-linien

år 1871 börjat den 25 April och upphört den 9 November,
 » 1872 » » 26 April » » » 15 November,
 » 1873 » » 27 April » » » 7 December,
 » 1874 » » 20 April » » » 26 November,
 » 1875 » » 8 Maj » » » 22 November.

Under 1872, 1873 och 1874 årens vintrar har Vettern tidtals legat öppen och derigenom möjliggjort en eller annan mera tillfällig färd af segelfartyg eller ångbåt från någon af Vetterns hamnar till Jönköping.

C) **Sjöfart och handel.** Sjöfarten från Jönköping underhålles nästan uteslutande med *ångfartyg*, hvaraf Per Brahe och Esaias Tegnér, som gå häremellan och Stockholm, samt Småland, som går på Göteborg, egas af rederin härstädes. Öfriga ångfartyg, som besöka Jönköping, äro Linnea, Casper Ehrenborg, Göta Kanal, Jönköping, Phoenix, Hjo och Örn, hvilka båda sistnämnda fartyg dock endast göra resor emellan hamnarne vid Vettern.

De vid Jönköpings sjömanshus inregistrerade, härstädes hemmahörande fartyg utgjorde vid 1875 års utgång följande:

Fartygens namn.	Slag.	Ny-läster.	Tons.	Häst-krafter.
Esaias Tegnér.....	Ångfartyg	18,5	—	40
Per Brahe.....	d:o	20	—	50
Småland.....	d:o	—	108,17	24
Jönköping.....	Slup	22	—	—
Carl Johan.....	Galeas	28	—	—
Hoppet.....	Slup	—	8,07	—

Från *utrikes ort* ankommo år 1875 två ångfartyg, hvilka från Lifland hitfört aspvirke till tändsticksfabriken.

Under femårsperioden hafva på *inrikes seglation* ankommit till och afgått från härvarande hamn följande antal förpassningsfria fartyg och båtar, deraf alla hit ankommit mer eller mindre lastade och endast ångfartygen härifrån medfört köpmans- eller fabriksvaror, nemligen:

År.	Ångfartyg.			Segelfartyg.		
	Antal.	Lästetal.	Tons.	Antal.	Lästetal.	Tons.
1871.....	240	3,643,5	16,395,75	262	2,937,5	9,222,75
1872.....	241	4,184,5	18,830,25	229	3,183,0	9,994,62
1873.....	234	3,986,0	17,937,00	356	3,859,5	12,118,83
1874.....	253	4,212,5	18,956,25	305	3,689,0	11,583,46
1875.....	213	—	16,557,75	262	—	10,285,75

Inga fraktsökande hafva under perioden hitkommit och endast några få vinddrifvare hafva anlupit yttre hamnen.

Från *Grenna hamn*, der seglationen med undantag för året 1871, då den började först den 8 April, pågått äfven under vintermånaderna, då sjön legat öppen, hafva under perioden fartyg ankommit och afgått till följande antal gånger:

År.	Ångfartyg.		Segelfartyg.	
	Antal.	Nyläster.	Antal.	Nyläster.
1871.....	722	4,501	70	805,90
1872.....	728	5,773	106	1,286,00
1873.....	790	11,640	64	650,00
1874.....	702	10,418	84	822,10
1875.....	598	9,494	70	820,10

Några fartyg eller båtar med rederi i Grenna äro för perioden icke att anteckna.

Den 7 Juni 1871 afsynades ett under slutet af förra perioden här i staden uppfördt *tull- och packhus*, hvarför kostnaderna uppgått till omkring 70,000 kronor, bestridda af den sedan 1857 samlade tolagsfonden. Att denna nybyggnad, hvari stadens auktionskammare och ett spruthus äfven äro inrymda, var af behovet påkallad, visar sig deraf, att *uppbörden vid tullkammaren* varit i stigande samt *nederlagsrätten* under perioden ganska fitigt begagnats, såsom af nedanstående tablå torde inhämtas:

	Tulluppbörd.	Nederlagsafgift.
År 1871.....	98,142,71.	330,61.
» 1872.....	119,907,03.	945,32.
» 1873.....	144,648,80.	963,51.
» 1874.....	209,877,67.	1,303,86.
» 1875.....	194,483,32.	899,25.

Den inkommande tullen har sålunda under perioden i årligt medeltal utgjort 153,411,90, under det samma medeltal för förra femårsperioden utgjorde allenast 73,577 kronor 76 öre. Nederlagsrätten var under förra periodens tre sista år icke begagnad och uppgick för de två första åren i medeltal till endast 258 kronor 87 öre.

Den af Eders Kungl. Maj:t den 11 Juli 1871 Jönköpings stad beviljade *transitoupplagsrätt* har varit så föga begagnad, att afgifterna derför under åren 1872—1875 uppgått sammanlagdt till allenast 43 kronor 55 öre.

Under femårsperioden har från hamnen i Jönköping *utskeppats*, utom förut omförmälda trävaror, 36,012 centner stångjern och 58,556 centner tackjern men endast 5,658 kubikfot spanmål. Från hamnen i Grenna har, jemte trävaror enligt redan lemnad uppgift, utförseln hufvudsakligen bestått i spanmål, deraf 390,354 kubikfot hafre, och har derförutom utskeppats 41,459 kubikfot potatis, 7,848 kubikfot frukter och bär, 3,004 centner smör m. m.

Till Jönköpings hamn har *införts* spanmål till följande myckenhet:

år 1871.....	11,182 kubikfot.
» 1872.....	1,897 »
» 1873.....	7,476 »
» 1874.....	283,788 »
» 1875.....	215,616 »

eller sammanlagdt 519,959 kubikfot, deraf dock en stor del härifrån ånyo afgått på jernväg.

Hamninkomsterna hafva uppgått till följande belopp:

År.	I Jönköping.			I Grenna.		
	Af fartyg och båtar.	Af varor.	Summa.	Af fartyg och båtar.	Af varor.	Summa.
1871..... Kr.	2,098,42	6,146,09	8,244,51	1,641,29	3,874,97	5,516,26
1872..... »	2,298,89	7,815,48	10,114,37	1,716,57	3,942,38	5,658,95
1873..... »	2,746,64	14,650,34	17,396,98	2,008,08	4,135,61	6,143,69
1874..... »	2,735,48	13,303,38	16,038,86	1,683,46	4,145,61	5,829,07
1875..... »	2,500,51	9,959,95	12,460,46	1,683,64	3,139,55	4,823,19
Summa Kr.	12,379,94	51,875,24	64,255,18	8,733,04	19,238,12	27,971,16

Då nu Jönköpings hamnkassas inkomster under förra femårsperioden utgjorde endast 37,753 kronor 18 öre, men under nu ifrågavarande period varit 64,255 kronor, visar sig, att inkomsterna ökats med 26,502 kronor. Hamnkassans behållning uppgick vid 1875 års slut till 46,498 kronor.

Hamnintraderna i Grenna hafva under perioden vuxit med 5,261 kronor 48 öre mot förra periodens intägt.

Tab. N:o 9. Ut i tab. N:o 9 redovisas för antalet *handelsidkande* och deras betjening, särskildt för städerna och särskildt för landet, jemte beloppet af den bevilling till staten, som för rörelsen utgår. En jämförelse mellan förhållandena vid den förra och nu ifrågavarande femårsperiodens slut utmärker, att de handelsidkandes antal ökats med ända till 103 på landet och 22 i städerna. Enligt Kungl. Maj:ts Befallningshafvande tillhandakomna uppgifter om landthandlandenas antal och fördelning inom länets fögderin vid innevarande års slut, har under detta år antalet af handelsidkande ytterligare ökats med 43, och voro de inom länet då befintliga 291 landthandlande sålunda fördelade:

inom Tveta, Vista och Mo härads fögderi.....	53,
» Norra och Södra Vedbo »	46,
» Östra härads fögderi	56,
» Vestra »	58,
» Östbo »	31,
» Vestbo »	47.

Såsom af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i förra embetsberättelsen omförmäldes, förordnade Kungl. Kommersekollegium genom utslag den 24 Augusti 1870, att *frimarknaderna* i Jönköping skulle från och med år 1871 upphöra, men redan 1872 gjorde det då församlade landstinget äfvensom hushållningssällskapet hemställan om dessa marknaders återinförande såsom af vikt för kreaturshandeln, och Kungl. Kommersekollegium har derefter den 18 April 1873 förordnat, att två marknader »för

handel med kreatur och landtmannavaror» från och med år 1874 skola, den ena i Maj och den andra i Oktober, härstädes hållas. Genom nämnda inskränkning beträffande försäljningen samt derigenom att numera all handel i bodstånd är förbjuden och de gamla vanliga s. k. marknadsnöjena, såsom panoramor, djurförelisningar och dylikt, endast undantagsvis tillåtas, hafva dessa marknader visserligen förlorat en stor del af sin forna egendomlighet, men de utöfva dock beklagligen fortfarande en stark dragningskraft på den yngre landtbefolkningen, som af ålder varit van att vid dylika tillfällen söka sig nöjen. Sedan med anledning af ett under den första återinförda marknaden i rusigt tillstånd begånget dråp Kungl. Maj:ts Befallningshafvande stadgat förbud för all försäljning af spritdrycker under marknadsdagarna, hyser Kungl. Maj:ts Befallningshafvande den förhoppning, att ordning och sedlighet för framtiden skola äfven vid dessa tillfällen kunna på ett tillfredsställande sätt upprätthållas.

Marknadernas antal inom länet, hvilket vid periodens början utgjorde 33, deraf 3 i Eksjö och 2 i Grenna, har ökats, förutom med nyss omförmälda marknader i Jönköping, med sådana vid Forserums och Nässjö jernvägsstationer samt vid Långaryd i Vestbo och Skillingaryd i Östbo härad, hvaremot marknaden vid Esperyd i Nässjö socken blifvit indragen. Antalet marknader inom länet vid 1875 års slut uppgick sålunda till 38.

Torgdagar och *kreatursmöten* hållas å allt flere ställen inom länet och eger å dem en ganska betydande omsättning af kreatur och jordbruksalster rum.

Utförseln af *spannmål* från länets jernvägsstationer under åren 1870—1874 har varit synnerligen betydlig, såsom framgår af nedanstående sammanställning af trafikstyrelsens derom lemnade uppgifter, tabell Litt. G, eller tillhoppa 800,719 kubikfot spannmål under åren 1870—1874 å södra stambanan afsänd från länet utöfver hvad å jernvägen hit anländt.

Efter inkomsten af afsändt gods innehade, enligt Trafikstyrelsens berättelse för år 1874, Jönköping det sjetta, Säfsjö det åttonde och Nässjö det tretiondefemte rummet bland alla jernvägsstationer i riket.

I afseende å *detaljhandeln med spritdrycker* och beloppet af de afgifter, som för rättigheten till sådan handel blifvit under perioden erlagda, meddelas upplysning i omstående tabell Litt. H, som jemväl utvisar dispositionen af de erlagda afgifterna. Af utskänkningsrättigheterna på landet utöfvades 14 på gästgifvaregårdar intill sista försäljningsåret, då försäljningen å en gästgifvaregård, Nederled, upphörde.

Tab. Litt. G.

Jernvägsstationens namn.	1870.		1871.		1872.		1873.		1874.	
	Afsändt.	Anländt.	Afsändt.	Anländt.	Afsändt.	Anländt.	Afsändt.	Anländt.	Afsändt.	Anländt.
K u b i k f o t.										
Jönköping.....	82,000	9,127	90,983	10,065	63,512	20,077	72,251	25,182	104,596	37,819
Tenhult.....	3,073	5,973	5,464	5,611	5,905	3,778	8,081	6,514	7,922	10,149
Forserum.....	9,732	1,452	12,486	1,302	15,584	932	18,557	1,808	16,843	3,396
Nässjö.....	29,594	4,530	48,697	3,864	33,278	5,211	36,657	13,650	18,635	13,004
Sandsjö.....	9,733	438	8,203	356	8,927	366	10,372	1,256	6,347	2,459
Säfsjö.....	58,980	5,009	77,756	5,362	64,766	6,933	59,827	12,022	39,321	36,230
Stockaryd.....	5,230	731	7,966	988	6,946	1,039	10,819	1,791	5,368	5,268
Summa	198,342	27,260	251,555	27,548	198,918	38,336	216,564	62,223	199,032	108,325
Sålunda mera afsändt än anländt:	171,082		224,007		160,582		154,341		90,707	

5. Kameralförhållanden.

Tab. N:is 10 a. o. b. För hemmantal, bruksningsdelar, jordtorp, ryttare- och soldattorp, backstugor och andra lägenheter på landet samt dessas taxeringsvärden vid periodens slut redogöres i tab. N:o 10 a och för städernas jordområde och egendomar i tab. N:o 10 b.

Den förstnämnda tabellen angifver slutsummorna för det nuvarande mantalet till enahanda storlek med de i senaste femårsberättelsen upptagna summor, men utvisar följande förändringar af mantalet under de särskilda rubrikerna.

Af kronoegendomar under allmän disposition finnas säterin antecknade till $10\frac{3}{4}$ oförmedladt mantal i stället för $9\frac{3}{4}$ i förra berättelsen, hvilken ändring beror på rättadt fel vid hopsummeringen, hvarjemte hemmanens mantal ökats, det oförmedlade från $18\frac{11}{16}$ till $35\frac{9}{16}$ och det förmedlade från $14\frac{7}{8}$ till $23\frac{3}{8}$, men boställens mantal åter minskats det oförmedlade från 435 till $430\frac{1}{2}$ och det nuvarande från $302\frac{11}{48}$ till $301\frac{7}{24}$, hvilka förändringar härröra deraf, dels att vid upprättandet af nya jordeboken för Norra och Södra Vedbo härads fogderi åtskilliga »missföringar och felsummeringar» blifvit rättade och i följd deraf hemman blifvit omförda under den rubrik, hvarunder de rätteligen höra, dels ock att några boställen blifvit till statsverket indragna.

Af kronoegendomar under enskild disposition hafva $2\frac{1}{2}$ mantal säteri öfverförts till skattesäterin, derigenom att kronosäterien Byarum om $\frac{1}{2}$ mantal i Ingatorps socken och Hunnerstad om 2 mantal i Höreda socken blifvit lösta till skatte, hvarjemte af kronohemmanen $2\frac{5}{16}$ mantal blifvit skatteköpta och $8\frac{3}{4}$ mantal förts under rubriken allmän disposition.

På grund af Kungl. brefvet den 27 December 1873 har rusthållet N:o 99 vid Sunnerbo kompani, skattesäteriet Hinsekind $1\frac{3}{4}$ mantal i Vernamo socken, hvars egare ej velat längre

än till 1874 års slut fortfara med erläggande af hästvakansafgift, blifvit roteradt och dess ränta till statsverket indragen.

Taxeringsvärdet å hemman och jordlägenheter, som i förra berättelsen upptogs till 78,703,100 kronor men nu angifves till 81,563,100 kronor, har sålunda stigit med 2,860,000 kronor, likasom sammanräknade taxeringsvärdet å städernas hus och tomter samt jordar ökats från 10,578,100 kronor till 12,731,300 kronor eller med 2,153,200 kronor, af hvilken tillökning ensamt å fastigheter inom Jönköping falla 1,644,500 kronor.

I Jönköping äro under perioden uppförda 47 nya boningshus, deraf 24 å det s. k. tomtområdet, för hvilket tomtindelning och plan ännu icke äro fastställda. I hvardera af länets två öfriga städer äro under samma tid två hus nybyggda.

Under åren 1871—1874 hafva skatteköp skett för $4\frac{13}{16}$ mantal samt 2 utjordar för skatteköpeskilling af tillhoppa 568 kronor 34 öre, men under året 1875 har sådant köp icke egt rum.

De hemman och lägenheter, hvilka ännu äro att till skatte lösa, utgöras af:

Kronohemman $12\frac{1}{6}$ mantal, hvarå skatteköpeskillingen uppgår till	1,419,60.
Utjordar 376 st.	1,341,66.
Mjölqvarnar 99 st.	1,006,30.
Såggqvarnar 60 st.	531,30.

Summa kronor 4,298,86.

Jordafsöndringar, för hvilka afgäld blifvit utaf Kungl. Maj:ts Befallningshafvande bestämd, hafva utgjort år 1871 9, år 1872 13, år 1873 15, år 1874 18 och år 1875 9 eller tillhoppa 64. Af de afsöndrade lägenheterna, hvilka alla skilts från hemmanet för alltid och utgjort mindre andel af egoviddan än en tiondedel, ligga 18 i Tveta härad, 3 i Mo, 4 i Vista, 2 i Norra Vedbo, 7

Tab. Litt. H.

Minuthandel med och utskänkning af spirituösa drycker.

	1871—1872.			1872—1873.			1873—1874.			1874—1875.			1875—1876.		
	Antal.		Afgift. Kronor.	Antal.		Afgift. Kronor.	Antal.		Afgift. Kronor.	Antal.		Afgift. Kronor.	Antal.		Afgift. Kronor.
	Minut- hand- dels- ställen.	Ut- skänk- nings- ställen.		Minut- hand- dels- ställen.	Ut- skänk- nings- ställen.		Minut- hand- dels- ställen.	Ut- skänk- nings- ställen.		Minut- hand- dels- ställen.	Ut- skänk- nings- ställen.		Minut- hand- dels- ställen.	Ut- skänk- nings- ställen.	
På landet	2	16	6,352,00	2	16	7,676,00	1	15	7,291,50	—	15	7,484,00	—	14	6,320,00
I Jönköping	5	9	28,760,89	5	9	28,665,78	5	9	28,666,67	5	9	28,693,33	5	10	58,225,88
I Eksjö	3	4	5,760,00	3	4	17,320,00	3	4	16,360,00	3	4	16,431,20	3	4	15,560,00
I Grenna	1	3	3,296,00	1	3	3,362,66	—	3	2,973,33	—	3	2,973,33	—	3	8,496,00
Summa för städerna	9	16	37,816,89	9	16	49,348,44	8	16	48,000,00	8	16	48,097,86	8	17	82,281,88
Summa summarum	11	32	41,168,89	11	32	57,024,44	9	31	55,291,50	8	31	55,581,86	8	31	88,601,88
Dispositioner.															
Uppbördsprocent	—	—	88,33	—	—	114,05	—	—	110,58	—	—	111,16	—	—	177,20
Till hushållningssällskapet	—	—	8,816,11	—	—	11,382,07	—	—	11,036,18	—	—	11,094,14	—	—	17,684,93
» landstinget	—	—	8,816,11	—	—	11,382,07	—	—	11,036,18	—	—	11,094,14	—	—	17,684,93
» länets socknar	—	—	3,803,58	—	—	4,596,39	—	—	4,366,16	—	—	4,481,41	—	—	3,784,42
» » städer	—	—	22,644,76	—	—	29,549,86	—	—	28,742,40	—	—	28,801,01	—	—	49,270,40
Summa	—	—	41,168,89	—	—	57,024,44	—	—	55,291,50	—	—	55,581,86	—	—	88,601,88

i Södra Vedbo, 14 i Östra, 11 i Vestra, 1 i Östbo och 4 i Vestbo härad. Största afsöndrade området har utgjort 80 kvadratref 55 kvadratstänger och det minsta 72 kvadratstänger, men då antagligen flere afsöndringar än de hos Kungl. Maj:ts Befallningshafvande anmälda egt rum, synes någon närmare redogörelse för dessa sistnämnda icke kunna tjena till nöjaktig upplysning om förhållandet inom länet i fråga om dylika aftal.

Genom särskilda Nådiga beslut hafva från åtskilliga boställen mark för alltid afsöndrats för allmännyttiga ändamål, nemligen: enligt Kungl. brefvet den 13 December 1872 3 kvadratref 75 kvadratstänger från Långaryds kyrkoherdeboställe att användas till skolplan och planteringsland för församlingens folkskola emot en årlig afgäld af 6,05 kannor spanmål, samt enligt Kungl. brefvet den 27 Februari 1874, 5 kvadratref 60 kvadratstänger från Reftele kyrkoherdeboställes inegor till plats för skolhus med lekplan och planteringsland emot en årlig afgäld af 12 kubikfot spanmål samt 11 öre i penningar, hvilken afgäld skall af Reftele församling till boställshafvaren erläggas.

Under den tilländagångna femårsperioden hafva hemmansklyfningar till ett antal af 91 afslutats enligt nedanstående tabell Litt. I.

Tab. N:o 11. Tabell N:o 11 lemnar upplysning om skiftesverkets fortgång och utvisar i sådant hänseende, att antalet sökta skiften under perioden utgjort allenast 139, då deremot under perioden 1866—1870 söktes 180 laga skiften och under åren 1861—1865 439. Summan af skiftade mantal har nedgått från 143,880 till 83,437 och utgifterna till landtmätare och gode män minskats från 152,750 riksdaler till 101,190 kronor.

Enligt en uti förra embetsberättelsen intagen, af förste landtmätaren i länet upprättad tablå öfver skiftesverkets ställning vid 1869 års slut skulle, efter det omkring 2,400 mantal varit föremål för skifte, allenast 427²⁹/₄₈ förmedlade mantal kunna antagas komma att undergå laga skifte; och då sedan nämnda år skifte blifvit sökt å 103,492 mantal, återstå numera 324,108 mantal, derå laga skifte skulle kunna anses komma att ske.

Understöd af allmänna medel till utflytningar i följd af laga skiften hafva utgått med följande belopp, nemligen:

År 1871	kronor	4,237,50.
» 1872	»	1,837,50.
» 1873	»	5,962,50.
» 1874	»	1,275,00.
» 1875	»	2,625,00.
Summa kronor		15,937,50.

Vid 1875 års slut funnos inom länet tjenstgörande 16 landtmätare, 3 medhjelpare och 3 elever och är länet fortfarande indeladt i tre justerare-distrikt.

Förordnanden till landtmäteriförrättningar hafva under femårsperioden af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande utfärdats till följande antal:

	1871.	1872.	1873.	1874.	1875.
egentliga laga skiften	22.	27.	30.	28.	32.
andra förrättningar	71.	71.	70.	70.	77.
Summa	93.	98.	100.	98.	109.

Angående de summariska beloppen af stats- och riks- Tab. N:o 12. gäldsmedlen för länet under ifrågavarande period återopas den redogörelse, som derför blifvit lemnad i vidfogade tabell N:o 12.

Af fast egendom å länets landsbygd var vid 1875 års slut, såsom af omstående tabell Litt. K inhemtas, sådan till ett taxeringsvärde af 1,312,800 kronor i utländske mäns ego, och område deraf danskar egendom till värde af 790,700 kronor, engelsmän till värde af 495,300 kronor, tyskar till värde af 19,000 kronor och en norrman fastighet till värde af 7,800 kronor.

Denna egendom fanns spridd inom alla länets härad, utom Vista och Norra Vedbo, dock så att i det närmaste två tredjedelar af värdet kommo på Vestra och Östbo härad med 323,000 kronor å det förra och 545,600 kronor å det senare häradet, under det att Tveta och Södra Vedbo hvardera hade egendom i utländingars hand för omkring 120,000 kronor, Mo och Östra för omkring 80,000 och Vestbo för omkring 40,000 kronor.

Uti det underdåniga utlåtande, som af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande afläts den 20 Augusti 1873 i anledning af Hans Excellens Herr Justitie-Statsministerns cirkulär af den 12 Juni samma år, upplystes, att utländske män då inom länet innehade fast egendom å landet till ett uppskattningsvärde af tillhoppa 801,000 riksdaler, deraf danske undersåtar besuto egendom till värde af 349,600 riksdaler, engelske undersåtar af 412,400 riksdaler och tyskar af 39,000 riksdaler. Utländingars besittningsrätt till fast egendom inom länet har sålunda under åren 1874 och 1875 vuxit med ett taxeringsvärde af 511,800 kronor eller med nära 64 procent, deraf 441,100 kronor, eller i det närmaste sex sjundedelar, utgöra ökad värde af danske mäns besittningar inom länet. De härad, inom hvilka utländingar då egde fast egendom, utgjorde desamma, som här ofvan angifvits för utländingars fastigheter vid 1875 års utgång, med undantag endast af Södra Vedbo, der någon fast egendom år 1873 icke af utländsk man områddes.

Tab. Litt. I.

Afslutade hemmansklyfningar.

År.	Antal.	Mantal. Nuvarande.	Qvarboende delegares						Afflyttade delegares						Summa skiften.	Skiftade kvadratref					Summa.
			skiftesantal					Summa.	skiftesantal					Summa.		åker.	äng.	odlingsmark.	afvåningsjord.	impediment.	
			1.	2.	3.	4.	öfver 4.		1.	2.	3.	4.	öfver 4.								
1871.....	18	12,233	19	19	11	—	1	50	5	6	3	—	1	15	127	2,974	8,895	—	19,191	68	31,128
1872.....	21	6,710	19	19	1	1	—	40	7	7	4	1	—	19	101	1,679	3,252	—	11,059	305	16,295
1873.....	16	3,593	10	9	6	—	—	25	4	5	1	—	—	10	63	1,075	2,736	—	8,022	28	11,861
1874.....	18	5,868	20	11	9	—	—	40	5	4	—	—	—	9	82	1,109	2,590	—	10,911	424	15,034
1875.....	18	4,508	13	20	4	1	—	38	3	3	2	—	—	8	84	992	3,226	—	10,294	78	14,590
Summa	91	32,912	81	78	31	2	1	193	24	25	10	1	1	61	457	7,829	20,699	—	59,477	903	88,908

Egarne till de större possessionerna äro icke här i landet bosatte, utan skötas desses egendom af förvaltare, vanligen af egarens nationalitet, men om dessa egendom likaväl som om de mindre gårdarne, å hvilka egarne sjelfve äro bosatte, gäller fortfarande det af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande uti ofvannämnda underdåniga utlåtande uttalade omdöme, att jordbruket skötes med omsorg, men att samma omsorg icke egnas vården af skogen, hvilken vanligen utsättes för öfverafverkning, äfvensom att förhållandet till underhafvande och arbetare öfverallt å dessa egendom varit godt.

Inom länet fanns vid 1875 års utgång *egendom af fideikommissnatur* till ett sammanlagdt taxeringsvärde af 2,831,900 kronor och af tillhoppa 147⁷¹/₉₀ mantal. Denna egendom var, på sätt

efterföljande tabell Litt. L närmare utvisar, sålunda fördelad mellan länets härad, att inom Norra Vedbo låg nära hälften deraf eller fideikommissiegendom till värde af 1,321,400 kronor, inom Östbo till värde af 408,900 kronor, inom Mo 318,700 kronor, inom Vista 226,200 kronor, inom Tveta 211,000 kronor, inom Vestbo 202,800 kronor, inom Östra 81,900 kronor, inom Södra Vedbo 42,600 kronor och inom Vestra härad till värde af 18,400 kronor. Af länets 11 fideikommissarier voro 6, med fideikommissiegendom till värde af 1,459,900 kronor, bosatte utom länet, hvaremot de öfriga 5 med sådan egendom till värde af 1,372,000 kronor, voro boende å egendom inom länet.

Då i den *kommunala finansstatistik*, som från och med år 1874 skall af Statistiska Centralbyrån bearbetas, icke ingår

Tab. Litt. K.

Utländingar tillhörig fast egendom inom länet vid 1875 års slut.

Härad.	Socken.	E g a r e n s				F a s t i g h e t e n s		
		n a m n.	bosatt å egen- domen.	ej bosatt å egen- domen.	nationa- litet.	n a m n.	man- tal.	taxerings- värde.
Tveta	Nässjö	Helliesen, grosshandlande	—	1	Dansk	Toranäs och Knutsnäs	1½	16,000
"	Sandersyd	Ole Rasmussen och Ivar Levy	1	—	"	Ulfstorp	1	28,000
"	"	Vestrup, overretsprokurator, m. fl.	—	1	"	Åsen och Hedenstorp	2	80,000
Mo	Mulseryd	Chr. Vienberg	1	—	"	Röksberg med qvarn och såg	1	27,500
S. Vedbo	Höreda	C. A. Lerche, dansk länsgrafve	—	1	"	Sjustad eller Ryningsholms säteri, Haga rå och rör, Qvarnkullen, Sporrarps utjord, tegelbruk och såg	2½	122,700
Östra	Myresjö	G. Hastrup på Langeland	—	1	"	Drakulla, Burens mjölgvarn, Kersebo	2	83,900
"	Näfvelsjö	N. Chr. Fredriksen, professor	—	1	"	Råskejord med oljeslageri och benstamp ¼ m:tl 1,800 kr.		
Vestra	Sandsjö	d:o d:o	—	—	"	Applaryd, Haga 4 sågar, Prinsnäs, Prinsfors bruk, qvarn och spånsåg samt Vallsjöbäck 1½ m:tl 61,300 kr.		
"	Vallsjö	d:o d:o	—	—	"	Skrapstad såg, Store- och Lillegård 1½ m:tl 28,000 kr.		
"	Vrigstad	d:o d:o	—	—	"	Lundholmen med ångsåg, Boda med qvarn och såg, Kyrkarp, Lundby Mellangård, Östergård och Vester- gård 6½ m:tl, 174,500 kr.		
"	Ljunga	d:o d:o	—	—	"	Komstad qvarn och såg, 10,700 kr.	9½	276,300
"	Sandsjö	Zacharias Zachriesen	1	—	"	Rödja Södregård	½	1,800
"	Ramqvilla	H. P. Rygård, konsul	—	1	"	Höreda Mellangård qvarn, såg och spånsåg	7	10,300
"	Skepperstad	Winckler, grosshandlande	—	1	Tysk	Ekenäs	¼	7,000
"	Vrigstad	C. Sörensen	—	1	Dansk	Sunnerby	¾	16,000
"	"	Per Bjelke	1	—	"	plan för hus vid Vrigstad gästgifveri	—	400
"	Ljunga	Joh. Winther, löjtnant	1	—	"	Såfsjö träträdsfabrik	—	13,000
Östbo	Tofteryd	J. C. Hansén o. C. F. Nielsen	—	1	"	Götaströms bruk, Bohult med qvarn och såg samt Bära- mo ¾ m:tl, 43,900 kr.		
"	Byarum	d:o d:o	—	—	"	Lilla Dufveled, Ådufveleds utjord ½ m:tl, 8,800 kr.	1½	52,700
"	Tofteryd	John Pender och J. Ewing	—	1	Engelsk	Mölnarp ¼ m:tl, 15,000 kr.		
"	Hagshult	d:o d:o	—	—	"	Torrmyran, Jönshult och Kushult såg 1½ m:tl, 33,500 kr.		
"	Fryele	d:o d:o	—	—	"	Fryele qvarn och torp, 18,400 kr.		
"	Vernamo	d:o d:o	—	—	"	Hof, Torp, Vallersten, Jussö, Östhorja, Hörle, Karlafors bruk och såg, Lindstad, 10¼ m:tl, 340,800 kr.		
"	Åker	d:o d:o	—	—	"	Lomsjö, Basseberg, Mo och Ålaryd, 1¾ m:tl, 34,700 kr.		
Mo	Unnaryd	d:o d:o	—	—	"	Unnaryd med masugn, 1½ m:tl, 46,000 kr.	14½	488,400
Östbo	Åker	F. Casse, ingenjör	1	—	Dansk	Stora och Lilla Elgebo, Elghammars bruk, Linnäs, Ijug- berg Östergård, Stubben och garfveri	1½	44,100
"	Vernamo	Jens Andersén	1	—	"	Mossle Backegård	½	6,400
Vestbo	Unnaryd	Hansén, virkeshandlande	—	1	Norsk	Unnaryd Norregård	¾	7,800
"	Långaryd	J. A. Larssén	—	1	Dansk	Båkskult	½	11,600
"	Burseryd	August Claudius	1	—	Tysk	Pilagården	1	12,000
"	Gnosjö	Wilson Furness	—	1	Engelsk	Hofmannakull	½	6,900
Summa			8	13			41½	1,312,800

Tab. Litt. L.

Egendom af fideikommissnatur inom länet år 1875.

Härad.	Socken.	Innehafvarens namn och bostad.	Hemmanens namn och mantal samt deras och öfrig fideikommiss- egendoms taxeringsvärde vid 1875 års slut.	Fideikommissets sammanlagda	
				man- tal.	taxerings- värde. Kronor.
Tveta	Öggestorp	Majoren m. m. C. Ribbing, bosatt på Ulfsnäs	Ulfsnäs säteri, 3 m:tl, 88,000 kr.; Öggestorps Bräckegård $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 11,000 kr.; Kanarps Uppeby 1 m:tl fr., 10,000 kr.; d:o Henriks- gård, $\frac{3}{4}$ m:tl fr., 5,000 kr.; d:o Norregård, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 10,800 kr.; Romelsjö Östergård, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 9,800 kr.; d:o Nilsagård, $\frac{3}{4}$ m:tl fr., 10,500 kr.; Flathälla, 1 m:tl fr., 14,000 kr.; Skägg, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 7,000 kr.; Tullebo, $\frac{1}{2}$ m:tl kr.-sk., 12,000 kr.; Ulfsnäs qvarn, såg, knipphammare och beustamp, 23,700 kr.		
»	Forserum	d:o d:o d:o	Stenslabo, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 9,200 kr.	9 $\frac{1}{2}$	211,000
Vista	Grenna socken	Löjtnanten Jon August Gyllensvaan, bor på Sund, adr. Uddevalla	Vestanå, 2 m:tl säteri, 65,000 kr.; Rafvelsmark, 2 $\frac{1}{2}$ m:tl kr.-sk., 38,700 kr.; d:o 1 $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 21,600 kr.; Granmark, 2 m:tl fr., 31,200 kr.; Reaby Norregård, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 7,500 kr.; Röttle pappersbruk, 4,500 kr.; d:o 4 qvarnar, 14,000 kr.; d:o såg, 900 kr.; d:o utjord Påls- lyckan, 1,200 kr.		
»	Ölmestad	d:o d:o d:o	Sandvik, 1 m:tl fr., 25,700 kr.; N. Långeberg, 1 m:tl fr., 15,900 kr..	10	226,200
Mo	Öreryd	Hofmarskalken m. m. A. S. F. Löfven- skjöld, bor på Nissafors	Nissafors bruk med 4 stångjernshärdar, 1 knipp- och spikhammar- stock, 50,000 kr.; Öreryd Sandbogård, 1 m:tl fr., 10,000 kr.; Fa- gerberg Östergård, 1 m:tl fr., 12,000 kr.; Bjersved Hulugård, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 7,500 kr.; d:o Andergård, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 7,000 kr.; Bjersved säteri och Knippegård, 1 $\frac{1}{2}$ m:tl, 15,000 kr.; Bjersved, $\frac{1}{2}$ m:tl kr.-sk., 3,000 kr.; Mossebo, 1 m:tl kr.-sk., 14,000 kr.		
»	Hestra	d:o d:o d:o	Aspås Söregård, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 9,600 kr.; Bjersved Ingemarsgård, 1 m:tl rå och rör, 13,000 kr.		
»	Stengårdshult.	d:o d:o d:o	Sommarhult, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 8,000 kr.; Styrshult, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 1,800 kr.		
»	Valdshult	d:o d:o d:o	Valdshult Söregård, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 8,000 kr.		
»	Bondstorp	d:o d:o d:o	St. Holabo, $\frac{1}{2}$ m:tl kr.-sk., 2,500 kr.; Rasjö masugn, 24,000 kr.; Beth, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 11,600 kr.; Pålbo Norregård, 1 m:tl fr., 19,200 kr.; Borrisköp, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 2,800 kr.; Mosskult Norrgård, $\frac{3}{4}$ m:tl kr.-sk., 12,000 kr.		
»	Åsenhöga	d:o d:o d:o	Velebo, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 5,400 kr.; Lidhult, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 1,500 kr.		
»	Källeryd	d:o d:o d:o	Källeryd, 2 m:tl säteri, 32,000 kr.; St. Svalås, $\frac{3}{4}$ m:tl fr., 13,600 kr.; Lilla d:o, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 4,600 kr.; Hjulhult, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 4,000 kr.; St. Bexhult, $\frac{3}{4}$ m:tl fr., 3,300 kr.; Göhestra, $\frac{1}{2}$ m:tl kr.-sk., 6,600 kr.; Skog, $\frac{1}{2}$ m:tl kr.-sk., 3,600 kr.; Skogs qvarn, 4,800 kr.; fr. räntor af $\frac{3}{4}$ m:tl Styrshult 800, af $\frac{3}{4}$ m:tl Velebo 400, af $\frac{1}{2}$ m:tl Kramp- hult 1,200, af $\frac{1}{2}$ m:tl St. Bexhult 360, af $\frac{1}{2}$ m:tl L. Bexhult 740, af 1 m:tl Hagelstorp 2,750 och af $\frac{3}{4}$ m:tl Hjulhult 2,050.		
Östbo	Byarum	d:o d:o d:o	Torstorp, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 10,400 kr.	15 $\frac{1}{2}$	329,100
Norra Vedbo ..	Säby	Friherre Axel Salomon Hermelin, bosatt på Traneryd	Gripenberg, 4 m:tl säteri med Hudarp, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 110,400 kr.; Mör- bylund, 4 $\frac{1}{2}$ m:tl säteri, 115,000 kr.; Björka, 1 m:tl säteri, 17,300 kr.; Brusarp, 3 m:tl fr., 25,000 kr.; Häggarp, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 8,200 kr.; Qvalarp, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 6,700 kr.; Kolshult Östergård, 1 m:tl fr., 8,400 kr.; Ulfsbo Norregård, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 9,600 kr.; Kapparp, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 3,800 kr.; Uddarp, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 7,200 kr.; Långeryd, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 5,800 kr.; Ebbarps Norrgård och Södergård, 1 m:tl fr., 12,000 kr.; Såthälla, 1 m:tl kr.-sk., 18,200 kr.; St. Kungshult, 1 m:tl fr., 17,300 kr.; Hyttan, 1 m:tl fr., 25,000 kr.; Tåstås, 1 m:tl fr., 16,300 kr.; Fröfall, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 8,600 kr.; Hjelmeryd, 1 m:tl fr., 16,300 kr.; Haga, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 7,200 kr.; Björnklo, 1 m:tl fr., 17,300 kr.; Galtås Norregård, 1 m:tl fr., 7,200 kr.; Vriggebo qvarn, 2,000 kr.; Hjel- maryd såg, 700 kr.; Häggarps såg, 400 kr.		
»	Linderås	d:o d:o d:o	Kapela Lillegård, 1 m:tl fr., 10,300 kr.; Sätra Södergård, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 16,100 kr.; Sänninga, 2 m:tl fr., 46,000 kr.; Fruktnöte, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 11,500 kr.; Valstorp Norregård, $\frac{3}{4}$ m:tl fr., 11,500 kr.; Rosendal, 1 m:tl fr., 18,400 kr.		
»	Trehörna	d:o d:o d:o	Skrufhult, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 7,000 kr.	32 $\frac{1}{2}$	586,700
»	Säby	Friherre Carl Magnus Napoleon Palmqvist, bosatt å Mantorp i Östergötland	Mörkhult, 1 m:tl fr., 11,500 kr.		
»	Linderås	d:o d:o d:o	Ryd, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 10,800 kr.		
»	Marbäck	d:o d:o d:o	Brunseryd, $\frac{1}{2}$ m:tl fr. säteri, 12,900 kr.; d:o, $\frac{1}{2}$ m:tl kr.-sk. rusth., 14,700 kr.; Helgarp, $\frac{3}{4}$ m:tl fr., 12,000 kr.; Ingelsbo, $\frac{1}{2}$ m:tl kr.-sk. augm., 2,100 kr.; Knifarp, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 6,000 kr.; Lilla Högaskog, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 3,400 kr.; Mussarp, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 6,400 kr.; Ormestorp, $\frac{1}{2}$ m:tl kr.-sk., 4,600 kr.; Råby Östergård, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 11,000 kr.; d:o Vesterg., $\frac{3}{4}$ m:tl kr.-sk. augm., 16,600 kr.; Stallarp, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 6,400 kr.; Södra Natåsa, 1 m:tl, Norrgård säteri, 1 m:tl, 18,400 kr.; Siggarp utjord, 2,300 kr.		
»	Frinnaryd	d:o d:o d:o	Hyltan, 1 m:tl säteri, 17,600 kr.		

Forts. af Tab. Litt. L.

Härad.	Socken.	Innehafvarens namn och bostad.	Hemmanens namn och mantal samt deras och öfriga fideikommiss-egendoms taxeringsvärde vid 1875 års slut.	Fideikommissets sammanlagda	
				mantal.	taxeringsvärde. Kronor.
Södra Vedbo	Höreda	Friherre Carl Magnus Napoleon Palmqvist, bosatt å Mantorp i Östergötland	Prostorp Norregård, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 7,900 kr.; d:o Södreg., $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 7,900 kr.; Stenstorp, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 7,900 kr.; Förenäs, $\frac{1}{4}$ m:tl fr., 3,500 kr.; Sjöarp, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 4,400 kr.	12 $\frac{1}{4}$	258,200
" "	Hagrida	d:o d:o d:o	Gunnarp, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 11,000 kr.		
Vestbo	Torskinge	d:o d:o d:o	Hjelmaryd, $\frac{1}{10}$ m:tl fr. säteri, 30,900 kr.		
"	Bolmsö	d:o d:o d:o	Toftnäs, 1 m:tl fr. säteri, 28,000 kr.		
Norra Vedbo	Askeryd	Öfverste Kammarjunkaren Grefve Gustaf Trolle Bonde, bosatt å Säfstaholm i Södermanland	Askeryd, 2 m:tl säteri, 50,000 kr.; d:o, 1 m:tl fr., 24,000 kr.; Assjö, 1 m:tl säteri-ladugård, 14,700, med Assjö qvarnar, 1,000 kr.; Bordsjö, $1\frac{1}{2}$ m:tl säteri, 25,000 kr.; Lilla Bordsjö, 1 m:tl säteri, 15,200 kr.; Börenäs, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 8,500 kr.; Hultarödjan, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 8,500 kr.; N. Holma, 1 m:tl fr., 16,800 kr.; Hulu, 1 m:tl fr., 8,000 kr.; Konungsäng, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 4,000 kr.; Kunhult, 1 m:tl säteri, 18,900 kr.; Lutarp Vestergård, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 10,000 kr.; Rotekulla, $\frac{1}{2}$ m:tl rå och rör, 3,800 kr.; Redeby Östergård, 1 m:tl fr., 14,800 kr.; d:o Häkansgård, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 8,500 kr.; Sjöhester, $\frac{1}{4}$ m:tl kr.-sk. augm., 3,300 kr.; Stubbarp, 1 m:tl fr., 17,500 kr.; Smugefall, $\frac{1}{2}$ m:tl rå och rör, 4,700 kr.; Svenstorp, $\frac{1}{2}$ m:tl kr.-sk. augm., 8,500, med Dufveryd, 1,000 kr.; Våra, 1 m:tl fr., 7,300 kr.; utjordarne Borgen, 1,500; Bordsjö, 1,300; Dufveryd, 900; Djupadal, 2,900; Orvens såg, 400 och Kråkefors såg, 1,000.		
" "	Bredestad	d:o d:o d:o	Lövitsmålen, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 5,900 kr.; Målen Norregård, 1 m:tl fr., 14,700 kr.; d:o Sörgård, 1 m:tl kr.-sk. rusth., 14,700 kr.; Orrarps fr. utjord, 3,400 kr.		
" "	Marbäck	d:o d:o d:o	Biarp, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 8,700 kr.; Eket, 1 m:tl fr., 12,000 kr.; Gärde, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 6,000 kr.; Herrestad, 3 m:tl säteri och 1 m:tl ladugård, 92,000 kr.; Jularp Östergård, 1 m:tl fr., 11,500 kr.; d:o Vesterg., $\frac{1}{2}$ m:tl augm., 2,300 kr.; Katrineholm, 3 m:tl säteri, 48,800 kr.; Kulla, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 2,300 kr.; Marbäck Vestergård, 1 m:tl fr., 12,000 kr.; d:o Sörgård, 1 m:tl fr., 12,000 kr.; d:o Klockaregård, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 6,000 kr.; Smedstorp, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 8,700 kr.; Sjöeryd, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 3,200 kr.; Vickenstorp, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 3,200 kr.; Ång med Lindeskog och Fanholmen, 2 m:tl säteri ladugård, 23,000 kr.; Qvarnstalpet, 2,000 kr.; Herrestad qvarn, 1,200 kr.; d:o såg, 1,000 kr.; d:o tegelbruk, 1,000 kr.; d:o manufakturverk, 400 kr.		
Östbo	Tännö	d:o d:o d:o	Elmeslid, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 3,500 kr.; Kulla, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 8,800 kr.; Kärebo, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 5,800 kr.; Norrtorp Bränningsgård, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 10,000 kr.; Tännö Tjutaregård, 1 m:tl fr., 14,400 kr.; d:o Brockegård, 1 m:tl fr., 12,300 kr.; d:o Klockaregård, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 8,000 kr.		
"	Hånger	d:o d:o d:o	Södra Brusås, 1 m:tl fr., 14,000 kr.; Hånger Djursagård, 1 m:tl fr., 13,000 kr.; d:o Södregård, 1 m:tl fr., 17,000 kr.; d:o Hagagård, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 9,500 kr.; d:o Backegård, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 9,500 kr.		
Östra	Skirö	Carl Axel Reinhold Bråkenhjelm, bosatt på Kuröd i Bohus län	Vallby, 1 m:tl säteri, 32,900 kr.; Sjöarp, 1 m:tl fr., 8,000 kr.; Åleberg, $\frac{1}{2}$ m:tl ladugård, 5,800 kr.; Skärfvete såg, 1,200 kr.; Skirö Botvidsgård, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 8,000 kr.		
"	Stenberg	d:o d:o d:o	Högarp, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 7,900 kr.; Skärfvete, 1 m:tl säteri, 14,700 kr., Skärfvete pappersbruk, 1,400 kr.; d:o mjölqvarn, 1,500 kr.; d:o färgeri, 500 kr.	4 $\frac{1}{2}$	81,900
Östbo	Byarum	Grefve Johan Gabriel von Seth, bosatt på Bratteborg	Bratteborg, $1\frac{1}{2}$ m:tl säteri, 43,200 kr.; Brattebo, $\frac{1}{2}$ m:tl rå och rör, 8,000 kr.; Ekeberg, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 6,000 kr.; Fallås, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 5,600 kr.; Götarp, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 4,000 kr.; Köpet, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 8,000 kr.; Stora Möckeläng, $\frac{1}{3}$ m:tl fr., 11,800; d:o $\frac{1}{3}$ m:tl kr.-sk., 2,500 kr.; Lilla Möckeläng, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 2,400 kr.; Norra Skog, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 9,600 kr.; Götafors jernbruk, 40,000 kr.	6 $\frac{1}{2}$	159,500
Vestra	Svennarum	d:o d:o d:o	Mölna, 1 m:tl kr.-sk., 18,400 kr.	6 $\frac{1}{2}$	159,500
Östbo	Våxtorp	Friherre August Lilliecreutz, bosatt i Stockholm	Lundboholm, 4 m:tl säteri, 80,000 kr.; Lunden, 1 m:tl säteri, 20,000 kr.; St. Rona, 1 m:tl fr., 15,800 kr.; Dromminge Boagård, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 7,900 kr.; Lilla Björkekulla, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 7,900 kr.	7	131,600
Vestbo	Jälntofta	Georg Fredrik von Heijne Lillienberg, bor i Stockholm	Getterhult, $\frac{3}{4}$ m:tl fr., 8,200 kr.	2 $\frac{1}{2}$	58,200
"	Torskinge	d:o d:o d:o	Liljenäs, 2 m:tl säteri, 50,000 kr.		
"	"	Carl Gustaf Lillienberg, bosatt på Schedingsnäs	Fylleryd, 1 m:tl säteri, 18,200 kr.		
"	Forsheda	d:o d:o d:o	Schedingsnäs, 2 m:tl säteri, 46,700 kr.; Djuragårde, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 3,000 kr.; Åreved Norregård, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 2,900 kr.; d:o Söregård, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 3,300 kr.; d:o Lillegård, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 2,900 kr.; d:o Broddagård, $\frac{1}{2}$ m:tl kr.-sk., 2,900 kr.; d:o Perlasgård, $\frac{1}{2}$ m:tl sk.-fr., 2,900 kr.; Vippar, $\frac{1}{2}$ m:tl fr., 2,900 kronor	6 $\frac{1}{2}$	85,700
Summa				147 $\frac{1}{4}$	2,831,900

redogörelse för *häradskommunens* inkomster och utgifter, hafva uppgifter om dessa för länets härad blifvit sammanförda uti nedanstående tabeller Litt. M och N.

Några andra *inkomster* än häradets lott i treskiftesböter hafva, förutom här förut omnämnda, Östbo härad tillkommande broafgifter, icke under perioden tillfallit häradena.

Af deras *utgifter* utgöres största delen af den till snöplog-lagen utgående, på hemmanen inom häradet fördelade ersättningen för skottning och plogning af allmänna vägarne under vintertid. Inom Tveta härad uppbäres denna ersättning inom socknarna för det socknevis ordnade plogningsbesväret och inom Vestra härad har först från och med innevarande år ploglag blifvit inrättade. Kronobrefbäringsafgiften upphörde med året 1873 men bestreds, utom i Tveta, Östra och Vestbo härad, af dertill i tur anslagna hemman utan ersättning af öfriga till brefbärning pligtiga hemman inom häradet. Vista härad saknar tingshus, men häradsoarne ega en tingskassa af 2,200 kronor, hvilken är till Grenna stad utlånad mot sex procents ränta med skyldighet för staden att för räntan tillhandahålla häradet tingslokal i det hus, som till rådhus och gästgifvaregård användes. För anskaffande af tingshus åt Södra Vedbo härad har inom häradet från och med år 1872 utbetalerats ett belopp af 1,303 kronor 67 öre. Inom Vista härad uppbäres häradstjenarelönen in natura af häradstjenaren under kringvandring i häradet. Af-

giften till provinsialläkarebostad inom Mo härad utgår allenast från de socknar af häradet, som tillhöra Gislaveds provinsialläkaredistrikt, eller Stengårdshults, Unnaryds, Öreryds, Hestra, Valdshults, Åsenhöga och Källeryds socknar.

Beträffande *landstingets* inkomster och utgifter under perioden ådagalägges förhållandet af nedanstående deröfver upprättade tabell Litt. O (se följande sida).

Till uppförande i Jönköping af nytt länslasarett och kurhus af sten anslag 1874 års landsting 168,322 kronor 95 öre, för betäckande hvaraf landstinget, med Eders Kungl. Maj:ts tillstånd, upptagit ett på 20 års afbetalning stäldt lån å 150,000 kr.

Under perioden har Eders Kungl. Maj:ts för öfrigt i nåder medgifvit följande kommuner rätt att upptaga *lån*, stäldt på längre återbetalningstid än två år, nemligen:

Stenbergas för uppförande af skolhus.....	kr.	1,000	—
Hvetlanda för inköp af fattiggård	»	27,295	20
Vernamo för uppförande af ny kyrka	»	15,000	—
Hylletofta för uppförande af skolhus.....	»	2,000	—
Alseda för inköp af fattiggård	»	10,000	—
Vrigstad för orgelbyggnad	»	3,500	—
Bredaryd för inköp af orgel och kyrkklockor	»	4,000	—
Vernamo för understödjande af jernväg i orten ..	»	10,000	—
Forserum för uppförande af skolhus	»	2,000	—
Edshult för d:o d:o	»	4,000	—
Lomaryd för d:o d:o	»	2,000	—
Bredestad för d:o d:o	»	1,000	—
Frinnaryd för d:o d:o	»	2,500	—
Jönköpings stad för reparation af Östra stadskyrkan	»	40,000	—
samt Reftele för uppförande af skolhus	»	5,000	—

Angående *städernas* finanser, därför redogörelse från och med år 1874 kommer att af Statistiska Centralbyrån afgifvas, meddelas här nedan endast några summariska uppgifter till jämförelse med de i förra embetsberättelsen i sådant hänseende lemnade upplysningar.

Jönköping: Stadens inkomster och utgifter för alla andra ändamål än fattig- och sjukvården, kyrko- och skolväsendet samt tolagsfonden utgjorde:

Tab. Litt. M. Häradens andel af saköresmedel.

Häradens namn.	K r o n o r.									
	1871.		1872.		1873.		1874.		1875.	
Tveta, Vista och Mo.....	49	50	2	50	8	17	4	75	20	50
Norra Vedbo.....	9	83	18	16	1	50	1	25	—	—
Södra d:o	—	—	41	66	—	—	—	—	46	66½
Östra	1	34	17	66	2	—	—	—	—	50
Vestra.....	13	23	1	11	—	56	—	25	6	11
Östbo	12	94	4	67	23	95	25	08	16	16
Vestbo	2	06	2	83	33	72	2	17	10	39
Summa	88	95	88	59	69	90	33	50	100	32½

Tab. Litt. N.

Häradsviss utgående utskylder.

Häradens namn.	Utskylder år 1871.									Utskylder år 1872.	Utskylder år 1873.	Utskylder år 1874.	Utskylder år 1875.																
	Snöplogningsafgift.	Kronobrefbäringsafgift.	Tingshusbyggnads- eller hysesafgift.	Bro- och vägunderhålls-afgift.	Häradstjenare-lön och afgift för ved och lysse vid H.Ran.	Häradstjenare-lön och afgift för ved och lysse vid H.Ran.	Alfgift till provinsialläkarebostad.	Alfgift till provinsialläkarebostad.	Summa.				Snöplogningsafgift.	Tingshusbyggnads- eller hysesafgift.	Bro- och vägunderhålls-afgift.	Häradstjenare-lön och afgift för ved och lysse till H.Ran.	Häradstjenare-lön och afgift för ved och lysse till H.Ran.	Alfgift till provinsialläkarebostad.	Alfgift till provinsialläkarebostad.	Summa.									
Tveta	—	564	91	—	—	—	60	—	—	624	91	625	49	625	49	60	—	—	60	—	—	60	—	—	60	—	—	60	
Vista	837	50	—	132	—	—	—	—	—	969	50	969	50	969	50	969	50	—	—	969	50	132	—	—	—	—	—	969	50
Mo	799	92	—	—	—	—	50	—	71	921	70	922	05	920	93	922	97	799	92	—	—	—	—	50	—	—	—	849	92
Norra Vedbo	1,821	—	—	—	—	—	57	50	—	1,878	50	1,878	50	1,878	50	1,878	50	1,821	—	—	—	—	57	50	—	—	—	1,878	50
Södra »	1,051	75	—	450	—	—	90	—	—	1,591	75	2,925	67	2,535	67	2,535	67	1,082	—	1,303	67	—	—	150	—	—	—	2,535	67
Östra	3,405	23	294	95	—	—	171	32	547	4,419	44	4,639	11	4,646	07	4,717	35	3,405	23	394	34	—	—	369	84	547	94	4,717	35
Vestra.....	—	—	—	—	408	50	139	58	—	548	08	642	83	699	65	567	03	—	—	170	50	271	82	139	58	—	—	581	90
Östbo	1,773	—	—	138	69	—	100	—	—	2,011	69	2,120	73	2,365	48	2,688	85	2,311	50	283	11	—	—	150	—	—	—	2,744	61
Vestbo	4,983	84	1,193	87	252	54	—	—	223	6,654	24	6,582	70	6,221	90	6,461	52	4,983	84	252	84	—	—	182	78	—	—	5,419	46
Summa kr.	14,672	24	2,053	73	973	23	408	50	892	19,619	73	21,306	58	20,863	19	20,851	39	15,240	99	2,536	46	271	82	1,159	70	547	94	19,756	91

	Inkomster.	Utgifter.
år 1871.....	102,070.	128,121.
» 1872.....	79,369.	119,092.
» 1873.....	95,366.	124,632.
» 1874.....	111,939.	118,080.
» 1875.....	111,860.	131,776.

Bland dessa utgifter anmärkas särskildt följande: för inköp af jord till gator och tomter 36,729 kronor, för planering och makadamisering af strandgatan 43,078 kronor, för vallområdets slutliga planering och plantering 22,832 kronor, för fullbordande af ett nytt fattig- och arbetshus 13,883 kronor och för nybyggnad vid gasverket 12,000 kronor.

Af det i senaste berättelsen omförmälda, för betäckande af kostnaderna för vattenledning, ny elementarläroverksbyggnad m. m. upptagna obligationslån å 500,000 kronor voro vid 1875 års slut 207,600 kronor ännu oanvända.

Stadens skuld vid samma tid utgjorde 491,015 kronor, hvar-
emot stadens egendom då bestod i

fastigheter	808,500.
inventarier	22,300.
fordringar	17,431.
Summa kronor	848,231.

hvidan efter afdrag af skulden... 491,015.

stadens hos drätselkammaren bok-
förda egendom uppgick till..... 357,216.

Rörande kyrko- och skolväsendet företer sig under perioden
förhållandet sålunda:

	Inkomster.	Utgifter.
år 1871.....	17,920.	18,585.
» 1872.....	19,582.	19,878.
» 1873.....	18,090.	18,984.
» 1874.....	26,341.	19,628.
» 1875.....	18,886.	29,439.

Tab. Litt. O.

Landstingets inkomster och utgifter.

	1871.		1872.		1873.		1874.		1875.		Summa.	
Debet.												
Behållning från år 1870.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17,682	39
Uppbörd.												
Bränvinsutskänkningsmedel.....	9,026	88	9,700	—	12,266	46	11,883	12	12,478	40	55,354	86
Räntemedel.....	877	52	770	88	579	17	532	07	585	52	3,345	16
Återlevererade.....	—	—	31	50	—	—	—	—	—	—	31	30
Summa	9,904	40	10,502	18	12,845	63	12,415	19	13,063	92	76,413	71
Kredit.												
Räddningshem för vanvårdade barn.....	400	—	400	—	400	—	400	—	—	—	1,600	—
Lasarettet i Eksjö.....	1,400	—	2,000	—	2,000	—	2,000	—	2,000	—	9,400	—
Dito i Vernamo.....	500	—	2,000	—	2,000	—	2,000	—	2,000	—	8,500	—
Industriidkare vid Stockholms slöjdskola.....	400	—	400	—	400	—	400	—	200	—	1,800	—
Uppförandet af skjutbanor.....	1,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000	—
Landstingets tidskrift.....	100	—	100	—	100	—	100	—	100	—	500	—
Resekostnadsersättning till landstingsmän.....	1,060	83	1,039	42	943	56	921	95	1,130	92	5,096	68
Folkskolekomitén.....	460	54	200	—	387	16	71	78	819	07	1,988	55
Undervisningsmateriel vid folkskolorna.....	300	—	300	—	300	—	—	—	600	—	1,500	—
Premier till folkskolebarn.....	1,000	—	1,000	—	1,000	—	1,000	—	1,000	—	5,000	—
Lärarelöner vid småskoleseminarier.....	400	—	400	—	400	—	400	—	400	—	2,000	—
Premier till elever vid d.o.....	300	—	300	—	300	—	300	—	300	—	1,500	—
Skottpenningar för dödade räfvar.....	691	—	872	—	1,273	—	1,287	—	4,071	—	8,194	—
Insättning i lifränteanstalten för minderåriga barn.....	20	96	840	41	822	65	786	43	772	72	3,243	17
Aflöningar till tjänstemän och betjening.....	1,000	—	1,000	—	1,000	—	1,000	—	1,150	—	5,150	—
Inköp af fosterländska föreningens skrifter.....	—	—	339	90	—	—	—	—	—	—	339	90
Gratifikation till skolläraren Berg.....	—	—	250	—	—	—	—	—	—	—	250	—
110 exemplar afhandling om fattiggårdar.....	—	—	55	—	—	—	—	—	—	—	55	—
Utdelning af länskungörelserna.....	—	—	60	—	—	—	80	—	40	—	180	—
Skjutsersättning till lärare vid småskoleseminarierna.....	—	—	—	—	100	—	50	—	100	—	250	—
Veterinärläkarens aflöning.....	—	—	—	—	775	—	475	—	800	—	2,050	—
Lasarettet i Hvetlanda.....	—	—	—	—	500	—	200	—	300	—	1,000	—
Undersökning af torfmossar.....	—	—	—	—	—	—	—	—	500	—	500	—
Lasarettbyggnad i Gislaved.....	—	—	—	—	—	—	—	—	3,000	—	3,000	—
Diverse utgifter.....	628	40	721	59	968	06	844	63	995	47	4,158	15
Kronor	9,661	73	12,278	32	13,669	43	12,316	79	20,279	18	68,205	45
Behållning.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8,208	26
Summa	9,661	73	12,278	32	13,669	43	12,316	79	20,279	18	76,413	71

Bland utgifterna framstå för kyrkogårdarnes ordnande 18,496 kronor 80 öre, och till värmeapparat i östra stadskyrkan 10,202 kronor.

Af den staden tillkommande *tolagsersättning*, som under perioden uppgått till omkring 38,400 kronor, hafva användts, utom 13,300 kronor till fullbordande af det nya tullhuset, 21,260 kronor till förbättring af gator och broar i staden och utläggning af jernvägsspåret från jernvägsstationen fram till tullhuset, och bestodo tolagsfondens tillgångar vid 1875 års slut af 82,200 kronor, deribland tullhuset upptaget till ett värde af 77,400 kr.

Eksjö: Stadens utgifter och inkomster under perioden utvisas af nedanstående deröfver upprättade tabell Litt. P.

Grenna:

	Inkomster.	Utgifter.
år 1871	12,943,49.	12,965,00.
» 1872	20,954,03.	20,077,53.
» 1873	16,502,28.	17,261,44.
» 1874	17,768,63.	18,593,99.
» 1875	14,287,71.	13,525,24.
Summa kr.	82,456,14.	82,423,20.

Stadens skuld, som den 1 Januari 1871 utgjorde 9,187,80, hade den 31 December 1875 stigit till 11,782,44, hvilken tillökning härflyter af inköp af brandredskap och uppförande af ett badhus.

6. Politi.

A) *Undervisningsväsendet*. Vid härvarande *högre elementarläroverk* har lärarepersonalen vunnit en väl behöflig förstärkning, i det lektorernas antal, som åren 1871—1874 samt vårtermin 1875 utgjort, likasom under förra perioden, 6, rektor deri inräknad, från och med höstterminen 1875 ökats med 2. De ordinarie adjunkterna hafva varit fortfarande 13, hvaremot exercitiemästarna, som åren 1869—1872 voro 4, sedermera varit 3.

Lärjungarnes antal, som vid höstterminens slut 1870 var 485, har under perioden något ökats och utgjorde vid höstterminen:

År 1871	516.
» 1872	497.
» 1873	501.
» 1874	524.
» 1875	495.

Denna stora mängd af kunskapssökande har emellertid ådagalagt, att det nya läroverkshuset, ehuru endast för nio år sedan invigt, icke längre är för behovet fullt tillräckligt. Också äro förberedande åtgärder vidtagna för att genom uppförande af en särskild gymnastikbyggnad skaffa större utrymme i sjelfva läroverkshuset, der gymnastiklokalen nu är belägen.

Tab. Litt. P.

Eksjö stads inkomster och utgifter.

Inkomster.	För år	För år	För år	För år	För år	Summa.	Utgifter.	För år	För år	För år	För år	För år	Summa.
	1871.	1872.	1873.	1874.	1875.			1871.	1872.	1873.	1874.	1875.	
Kassabehållning...	2,630 ⁰⁹	1,304 ²⁸	1,543 ³¹	600 ⁷⁷	741 ⁰⁹	6,819 ⁵⁴	För fattigvården .	5,080 ⁸³	5,079 ⁸⁸	5,747 ⁵⁸	7,565 ⁵⁶	6,834 ⁵¹	30,308 ³⁶
Arrenden, hyror och dylikt.....	6,188 ³⁸	6,223 ⁸⁸	6,682 ³⁸	6,406 ⁶⁰	7,861 ⁶⁴	33,362 ⁸⁸	» sundhetsvården	—	—	—	748 ⁸⁰	630 ⁵⁰	1,379 ³⁰
Räntor å värdepapper och utlånade medel...	1,364 ⁶²	452 ³³	289 ⁵⁷	483 ³⁰	677 ⁶⁵	3,267 ⁴⁷	» allmänna byggnaders underhåll.....	4,448 ⁵⁴	1,851 ⁹⁹	1,302 ⁵⁵	564 ⁰²	808 ⁷²	8,975 ⁸²
Allmänna uppbörden	8,461 ⁰⁸	8,767 ³⁴	13,609 ⁰⁹	16,109 ²³	12,844 ⁰³	59,790 ⁷⁷	» vägar, gators o. broars underhåll.....	508 ⁷⁵	463 ⁸⁸	5,327 ⁵⁵	2,831 ⁴⁴	1,969 ⁵⁰	11,101 ¹²
Hundskattsmedel.	—	—	183 [—]	189 [—]	207 [—]	579 [—]	» träplanteringar och dylikt...	—	—	—	202 ⁴³	1,286 ¹⁹	1,488 ⁶²
Mulbetesafgifter..	528 [—]	654 [—]	672 [—]	684 [—]	678 [—]	3,216 [—]	» renhållningen..	111 ⁷⁰	426 ⁴⁴	303 ⁷⁸	749 ⁸²	148 [—]	1,739 ⁷⁴
Bidrag af staten till skjutsen....	191 ¹⁷	186 ⁹⁰	237 ⁰⁵	220 [—]	84 ⁹⁹	920 ¹¹	» gatubelysningen.....	702 ⁵⁴	734 ³⁸	956 ⁵⁷	1,359 ²⁸	687 ⁴⁵	4,440 ²²
Tullfrihetsersättningsmedel	35 ⁴⁴	35 ⁴⁴	35 ⁴⁴	35 ⁴⁴	35 ⁴⁴	177 ²⁰	» brandväsendet.	1,393 ⁷⁰	123 [—]	1,011 ⁷⁴	3,348 ⁰²	1,018 ⁶⁸	6,895 ¹⁴
Utskänkings- och minuteringsafgifter	14,149 ⁰⁸	12,308 ⁰⁶	10,155 ⁶³	9,796 ³⁵	9,556 ⁸⁴	55,965 ⁹⁶	» skjutsen	795 [—]	1,000 [—]	1,000 [—]	800 [—]	800 [—]	4,395 [—]
Stadens skog.....	917 ⁵²	279 ⁸⁶	1,214 ¹⁹	1,614 ⁶⁴	423 ¹⁴	4,449 ³⁵	Embets- och tjänstemäns löner..	5,659 ²³	5,625 ⁵⁰	5,675 ⁸³	5,492 ⁵⁰	5,907 ⁵⁰	28,360 ⁵⁶
Marknadsstånds-pennningar m.m.	198 ⁰⁸	114 ⁹⁴	274 ⁵⁵	442 ⁸³	263 ³¹	1,293 ⁷¹	Folkskolansanslag	1,100 [—]	1,411 ⁵⁰	1,670 [—]	1,710 [—]	1,670 [—]	7,561 ⁵⁰
Bötesmedel	474 [—]	474 [—]	484 [—]	314 ³⁷	551 ²⁵	2,297 ⁶²	Räntemedel.....	8,296 ¹⁰	8,198 ²⁹	8,672 ³⁵	8,287 ³²	8,372 ⁰⁴	41,826 ¹⁰
Lån upptagna under året.....	19,795 ⁵⁵	1,003 ⁷⁵	3,411 ⁶¹	3,722 ⁷³	1,257 ⁵⁴	29,191 ¹⁸	Nässjö—Oskarshamns jernvägen.....	19,690 ⁰⁵	—	—	—	—	19,690 ⁰⁵
Summa	54,933 ⁰¹	31,804 ⁷⁸	38,791 ⁸²	40,619 ²⁶	35,181 ⁹²	201,330 ⁷⁹	Betalning å upptagna lån och förskott	3,082 ¹⁷	3,145 ²⁵	3,211 ⁷²	3,779 ³²	2,274 ²⁶	15,492 ⁷²
							Diverse utgifter..	2,760 ¹²	2,201 ³⁶	3,311 ³⁸	2,439 ⁶⁶	1,468 ⁰⁷	12,180 ⁵⁹
							Kassabehållning..	1,304 ²⁸	1,543 ³¹	600 ⁷⁷	741 ⁰⁹	1,306 ⁵⁰	5,495 ⁹⁵
							Summa	54,933 ⁰¹	31,804 ⁷⁸	38,791 ⁸²	40,619 ²⁶	35,181 ⁹²	201,330 ⁷⁹

I Jönköping finnas två framstående skolor för *qvinlig ungdom*; den äldsta men mindre af dessa, som förestås af ett aktadt och med undervisningsväsendet särdeles förtroget fruntimmer, åtnjuter årligt understöd af det för dylika ändamål beviljade statsanslag, hvaremot den yngre, men mera besökta och i stark utveckling varande skolan, hvars föreståndare äro några af det högre elementarläroverkets adjunkter, hittills ansett med sin fördel oförenligt att begära statsanslag men mot vissa vilkor åtnjuter hysesbidrag af staden.

Elementarläroverket i Eksjö om fem klasser har under perioden haft enahanda antal lärare som förut, nemligen en rektor, fem kolleger och tre öfningslärare. Lärjungarne voro år 1871: 88 samt 1875: 108.

Läroverket har under perioden blifvit begäfvadt med två stipendiefonder, nemligen den Hernlundska å 5,000 kronor och den Hasselska å 3,000 kronor. I förhållande till lärjungeantalet är läroverket mycket rikt försedt med dylika donationer.

Det *tvåklassiga elementarläroverket i Vernamo* hade under åren 1871—1874 till lärare en rektor, en kollega samt två öfningslärare, men år 1875, då läroverket blef treklassigt, tillkommo ytterligare en kollega och en öfningslärare. Lärjungeantalet har vexlat mellan 42 och 31.

Grenna tvåklassiga pedagogi med lärarepersonal af en rektor, en kollega samt en tillförordnad gymnastiklärare hade år 1871: 12 och år 1875: 22 lärjungar.

Den i *Vrigstad* på grund af enskild stiftelse, inrättade *pedagogi* med allenast en lärare har under perioden föreståtts af en prestman och besökes af barn från Vrigstads och kringliggande socknar.

Enligt förra femårsberättelsen utgjorde länets *folkskolor* 133 och *småskolorna* 201. De förras antal har, jemlikt en af vederbörande folkskoleinspektör till Kungl. Maj:ts Befallningshafvande lemnad redogörelse för folkskoleväsendet inom länet under perioden, ökats med 14 och de senares med 15, hvadan folkskolorna i länets 131 församlingar vid 1875 års utgång voro 147 och småskolorna 216. Bland dessa folkskolor är det öfvervägande antalet *flyttande* och ambulera de flesta mellan 2 å 3 stationer och endast 3 mellan 5. Detta förhållande utvisar väl, att flere af länets församlingar äro så vidsträckta, att fasta skolor icke kunna inrättas utan alltför stora kostnader, men att man dock genom en bättre anordning sökt inskränka rotarnes antal och derigenom bereda skolbarnen en längre årlig undervisningstid. I detta bemödande att bringa skolväsendet i ett normalt skick hafva kommunerna en kraftig hjälp i Kungl. kungörelsen af den 16 Juni 1875 rörande förhöjning af statsbidraget till skollärares aflönande.

Ett annat verksamt medel till skolväsendets förbättring är lärarens rätt till pension efter vissa tjänste- och lefnadsår. Att mången lärare häraf redan begagnat sig, kan man finna af folkskoleinspektörens uppgift, att omkring 50 af länets folkskolor skötas af yngre lärare med goda eller utmärkta kunskaper och undervisningsgäfvor. Den äldre läraren står vanligen icke efter den yngre i nit, men han saknar helt naturligt dennes kraft och spänstighet och hade dessutom under ynglingåren ej tillfälle att förvärfva de insigter, som numera meddelas vid seminarierna. Denna ännu befintliga olikhet i lärarnes seminariebildning minskas med hvarje år, hvilket förhållande befrämjar undervisningen och skolväsendets utveckling i allmänhet. Folkskolan har derjemte

ett godt underlag i småskolan, der qvinnan merendels bestrider undervisningen och der hon med sitt tålmod är lämpligare än mannen. Länets landsting fortfar att med ett årligt anslag å tillsammans 800 kronor bekosta fyra undervisningsanstalter å särskilda stationer, der småskolans lärarepersonal är i tillfälle att erhålla undervisning under en månad hvarje år. Dessa seminarier, som hos allmänheten vunnit mycket förtroende, äro talrikt besökta dels af sådana, som hafva anställning vid småskolor eller ämna söka dylik plats, dels af dem, som afvakta den föreskrifna åldern för inträde vid något folkskolelärareseminarium.

Barnens *skolgång* anses vara jemn i 49 distrikt och i öfriga någorlunda tillfredsställande i allmänhet. Lokala förhållanden, fattigdom, otillräcklig lärarekraft eller lärarnes mindre begåfning äro vanligen anledningarna till den ojemna skolgången; inom ett eller annat distrikt torde ock de höga arbetsprisen störande inverka på de äldre barnens skolbesök. Den förbättrade ekonomiska ställningen är dock i detta hänseendet en motvigt. Hvad barnens kunskapsmått beträffar, finnes nu väl knappast någon folkskola, der icke den föreskrifna minimikursen någorlunda nöjaktigt inhemtas. Af de icke obligatoriska ämnena läses vanligen något af fäderneslandets geografi och historia samt det allmännaste om människan af naturläran. Utom innanläsningen, hvarpå med skäl lägges en stor vikt, inöfvas och tillämpas i många skolor de allmänna reglerna för modersmålets rättskrifning. Sång- och gymnastiköfningen omfattar det enklaste och trädgårdsskötsel förekommer endast i de distrikt, der lärarne och befolkningen hafva intresse för saken. Vid 23 församlingars folkskolor saknas ännu *planteringsland* och äro dessa församlingar, enligt uppgift från kommunerna följande: Mulseryd, Angerdshestra, Unnaryd i Mo, Valdshult, Källeryd, Linderås, Lomma-ryd, Hagrida, Marbäck, Bälaryd, Bellö, Ökna, Nye, Bäckaby, Hjelmseryd, Nydala, Svennarum, Gällaryd, Gnosjö, Gryteryd, Burseryd, Sandvik och Villstad.

Materielen för undervisningen utgör vanligen den nödvändiga, såsom innanläsningsböcker, en större eller mindre karta öfver Skandinavien och Palestina, jordglob samt i flere skolor derjemte globkarta och karta öfver Europa. Såsom gåfva af landstinget har hvarje folkskola mottagit dels 4 st. på väf uppfodrade väggtafflor öfver daggdjuren, dels ock 4 dylika taflor öfver människokroppen.

Landstinget har äfven under ifrågavarande fem år, liksom förut, låtit fördela ett årligt anslag af 1,000 kronor mellan länets församlingar, för att användas till *bokpremier* eller *insättning i sparbank* till förmån för flitiga och mindre bemedlade skolbarn.

Skolråden och lärarne hafva, enligt hvad vederbörande meddelat, i allmänhet skött sina åligganden efter bästa förmåga, och lära emot skolbarnens uppförande i och utom skolan inga svårare anmärkningar hafva förekommit.

I länets skoldistrikt finnas 246 *skolhus*, hvaraf 44 äro uppförda under denna femårsperiod. Dessutom hafva i flere distrikt gamla skolhus antingen ersatts med nya eller genom reparation och utvidgning blifvit mera ändamålsenliga. Ehuru sådana byggnader kräfva icke ringa kostnader, hvilka en eller annan församling sökt till en tid undvika genom onyttig rättegång, är man dock numera villigare till sådana uppoffringar och erkänner gerna, att den skola, som icke eger ett tillräckligt antal egna lokaler, kan knapp anses vara till hälften ordnad. Till denna

beredvillighet har svårigheten att mot hyra erhålla lokaler äfven bidragit.

Af det anförda torde framgå, att anstalterna för folkbildningen i länet under ifrågavarande år i allmänhet utvecklats och förbättrats. Befolkningen är bättre stämd emot folkskoleinstitutionen och följaktligen mera benägen att derpå göra uppoffringar. Allt mindre hör man det talet, att folkskolan är ett nödvändigt ondt och att man åtminstone icke der bör lära annat än innanläsning, katekes, skrifning och räkning. Dylika röster hafva hardt när tystnat, der skolorna skötas af skickliga och nitiska lärare. Med det stigande förtroendet för skolan kan man ock förvänta ett närmare samband mellan denna och hemmet. Detta band torde vara, om icke upplöst, åtminstone här och der temligen svagt. Med rätta fordrar man af skolan både uppfostran och undervisning, men man får ej glömma, att äfven skolan har i detta hänseende sina berättigade anspråk på hemmet. En innerligare vaxelverkan mellan dem båda är ännu ett önskningsmål.

Den för år 1871 inom länet utdebiterade *folkskoleafgiften* uppgick till 24,326 kronor 20 öre, deraf, efter skedda afkortningar, i länets ränteri inlevererats 22,468 kronor 28 öre. Sedan genom Eders Kungl. Maj:ts nådiga förordning af den 9 Juni 1871 blifvit bestämdt, att från och med år 1872 folkskoleafgiften skall med den personliga skyddsafgiften sammanföras, har anslaget till folkskolorna utgått med ökade belopp, såsom framgår af nedan lemnade redogörelse öfver det under perioden i Näder anvisade *anslag till folkskoleväsendets befrämjande*, nemligen:

a) till löneförbättring åt folkskolelärare:

År 1871	kronor	5,972,00.
» 1872	»	32,024,41.
» 1873	»	33,369,68.
» 1874	»	37,217,16.
» 1875	»	41,759,90.

b) till småskolors underhåll:

År 1871	»	12,191,33.
» 1872	»	16,500,00.
» 1873	»	16,500,00.
» 1874	»	16,500,00.
» 1875	»	21,250,00.

De inom Eksjö stad inrättade två folkskolor, en för gossar och en för flickor, hafva under perioden lika med elementarläroverket, såsom förut omförmåls, utgjort föremål för välörenhet och fått emottaga en donation till belopp af 5,000 kronor.

Angående länets specialskolor, såsom *landtbruksskolan*, *skogs-skolan* och *trädgårdsarbeterskolan* äro uppgifter redan meddelade.

B) Rättsväsende och Fångvärd. Jönköpings län, som med hänsigt till *antalet föröfvade brott* under åren 1862—1865 intog ett så lågt rum, att näst efter Stockholms stad, Göteborgs och Bohus samt Gefleborgs län största antalet brott i förhållande till folkmängden föröfvades inom detta län, men med året 1866 höjde sig till det adertonde i ordningen mellan rikets län i förhållande till mängden af anhängiggjorda brottmål, har under åren 1869—1874 i medeltal bibehållit denna fördelaktiga plats i ordningsföljden. Brottmålen antal under nyssnämnda år hafva varit:

	På landsbygden.	I städerna.	I förhållande till länets folkmängd.	Brottmålen inom riket i förhållande till rikets folkmängd.
År 1869	542.	547.	1: 166.	1: 99.
» 1870	648.	492.	1: 257.	1: 107.
» 1871	508.	499.	1: 179.	1: 103.
» 1872	513.	573.	1: 167.	1: 99.
» 1873	696.	594.	1: 142.	1: 92.
» 1874	626.	637.	1: 147.	1: 82.

Det för städerna jemförelsevis höga antalet brottmål förklaras af de många fyllerimål, som företrädesvis vid stadsdomstolarne anhängiggöras och hvilka mål för länet utgjort år 1869: 400, år 1870: 420, år 1871: 482, år 1872: 632 och år 1873: 678.

Om man afräknar dessa fylleriförseelser, framstår tydligt det lyckliga förhållande, som i fråga om brottens mängd under perioden egt rum, ett förhållande som jemväl ådagalägges af de statistiska data angående »*gröfre brott*», hvilka i Herr Justitie-Statsministerns embetsberättelser återfinnas.

Af »*gröfre brott*» föröfvades nemligen i länet:

	På landsbygden.	I städerna.	I förhållande till länets folkmängd.	Gröfre brottmålen inom riket i förhållande till rikets folkmängd.
År 1869	81.	25.	1: 1,714.	1: 1,430.
» 1870	43.	18.	1: 2,948.	1: 1,825.
» 1871	37.	33.	1: 2,579.	1: 1,876.
» 1872	24.	12.	1: 5,049.	1: 2,322.
» 1873	22.	12.	1: 5,418.	1: 2,546.

I förhållande till de öfriga småländska länen intar Jönköpings län uti ifrågavarande hänseende ett betydligt gynnsammare rum än Kalmar län, som under åren 1869—1874 i medeltal innehaft det trettonde ordningsrummet med hänsigt till mängden af anhängiggjorda brottmål, men står lägre än Kronobergs län, som under tre af nämnda år innehaft högsta ordningsnumret eller det tjugufemte och under de tre öfriga åren stått närmast detta hedersrum.

Antalet af de å *länshäktet förvarade fångar* utvisas af nedanstående tabell och blir det för länet gynnsamma förhållande uti det nedgående fångantalet ännu fördelaktigare, när i betraktande tages, att af straffarbetsfångarne följande antal varit sådane främmande fångar, som från annat cellfångelse till följd af derstädes uppkommet större fångantal, på grund af Kungl. Fångvårdsstyrelsens förordnande, hit öfverflyttats för att härstädes fortsätta sitt straff, nemligen under år 1871: 24, år 1872: 11, år 1873: 56, år 1874: 44 och år 1875: 55 straffarbetsfångar.

Å länshäktet förvarade fångar.

	För undergående af						Lösdri- vare för- svarslöse.		Bystrate.	Baru, som följt sine föräldrar.	På fri fot ställda rätts- saksfångar samt transportfångar.	Summa i häktet förvarade.
	straff- arbete.		fångelse vid vatten och bröd.		enkelt fångelse.		m.	q.				
	m.	q.	m.	q.	m.	q.						
År 1871	44	1	234	23	11	8	67	10	1	5	738	1,142
» 1872	31	7	157	21	10	4	68	11	—	8	488	805
» 1873	73	7	121	20	9	3	46	10	1	4	509	803
» 1874	58	1	87	8	6	1	39	3	—	—	431	634
» 1875	82	3	103	10	5	2	63	6	—	4	203	481

Tvistemålen antal inom länet har under perioden icke obe- tydligt sjunkit, såsom framgår af följande beräkning:

	På landsbygden.	I städerna.	I förhållande till länets folkmängd.	Tvistemål inom riket i förhållande till rikets folkmängd.
År 1869.....	1,435.	195.	1: 111.	1: 92.
» 1870.....	1,090.	161.	1: 143.	1: 112.
» 1871.....	956.	131.	1: 166.	1: 142.
» 1872.....	640.	100.	1: 245.	1: 161.
» 1873.....	764.	97.	1: 214.	1: 174.
» 1874.....	703.	123.	1: 257.	1: 171.

Länet har under dessa år i medeltal innehaft det nittonde ordningsnumret i fråga om tvistemålens talrikhet, under det i medeltal Kalmar län stått i nionde och Kronobergs län i det tjuguförsta rummet bland rikets län.

Att till detta nedgående i tvistemålens antal bidragit de *förlikningsnämnder*, som, uppå Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes, af landstingets framställning föranledda, under hösten år 1871 till länets kommuner ställde uppmaning, blifvit inom flertalet af kommunerna bildade, torde väl icke kunna förnekas, om än den i allmänhet under perioden rådande goda ekonomiska ställning väsentligen medverkat till målens minskande. Genom dessa i 93 af länets socknar bildade förlikningsnämnder hafva emellertid, enligt lemnade uppgifter, blifvit bilagda år 1871: 41 mål, år 1872: 42, år 1873: 61, år 1874: 37 och år 1875: 27 mål. Vid flere af dessa nämnder saknas dock noggrann och fullständig anteckning om de förlikta målens antal. Inom något mer än hälften af de med dylika nämnder försedda kommuner har nämndens biträde ej påkallats och allmänt nog anmärkes från kommunerna, att processlystnaden aftagit och att under perioden de af kommunens medlemmar till ortens domstol instämnda målen varit få och i allmänhet af beskaffenhet att erfordra domstols pröfning.

Hvad *exekutionsväsendet* vidkommer, hafva de hos Kungl. Maj:ts Befallningshafvande anställda lagsökningar i skuldfördringsmål uppgått till följande antal och ädömdt betalningsbelopp:

År.	Emot ståndspersoner.		Emot hemmansägare och brukare af allmogen.		Emot torpare, tjenstfolk och andra personer.		Summa.	
	Antal.	Till betalning ädömdt belopp.	Antal.	Till betalning ädömdt belopp.	Antal.	Till betalning ädömdt belopp.	Antal.	Till betalning ädömdt belopp.
1871...	115	63,814	405	81,901	154	6,351	674	152,066
1872...	101	34,766	300	80,009	72	1,857	473	116,632
1873...	116	38,904	168	33,818	30	871	314	73,593
1874...	111	48,144	117	23,929	77	2,196	305	74,269
1875...	213	99,178	299	40,616	118	6,258	630	146,052

Af lagsökningarna hafva de, som afsett allmänna låneverkens fordringar, utgjort år 1871: 138, år 1872: 121, år 1873: 73, år 1874: 69 och år 1875: 69.

Dessa siffror jemförda med dem, som uti ifrågavarande hänseende meddelades i förra femårsberättelsen, ådagalägga otvetydigt, att länet under perioden icke längre lidit af följderna af 1867 års svaga och 1868 års felslagna skörd, utan genom de senare årens goda skördar och i öfrigt gynnsamma näringsförhållanden njutit ett välstånd, hvaraf tecken visat sig i den utveckling, som enligt här förut lemnade uppgifter utmärker flertalet af länets näringar. Att en kapitalbildning inom länet under dessa år egt rum framgår af uppgifterna från länets sparbanker och kreditanstalter, men å andra sidan synes, såsom vanligt, den goda tiden hafva förledt många till öfverspekulation, likasom det torde vara att befara, att de höga arbetsförtjensterna icke blifvit nog tagna till vara, då endast ett års eller 1874 års mindre goda skörd kunnat så som skett höja lagsökningarnas antal.

C) *Kreditanstalter*. Smäländs enskilda banks verksamhet har under perioden fortgått i en jemn och oafbruten utveckling, såsom torde inhemtas af nedanstående öfver rörelsen å de hufvudsakliga grenarne upprättade Tab. Litt. Q.

Tab. Litt. Q.

Smäländs enskilda banks rörelse under åren 1871—1875.

1.	2.		3.		4.		5.		6.		7.		8.		9.		
	Lån.		Inrikes vaxlar.		Utrikes vaxlar.		Kassakreditiv.		Utgifna.		Inbetalda.		Diskonterade.		Infriade.		
K r o n o r.																	
År 1871.....	4,530,947	63	4,307,799	63	5,108,165	03	4,745,191	63	746,348	48	720,618	98	18,168,165	—	17,628,020	—	
» 1872.....	3,783,430	—	4,252,250	—	8,329,963	95	7,707,075	60	1,274,494	47	1,113,887	88	20,217,552	—	19,757,374	—	
» 1873.....	4,226,806	81	4,156,020	—	10,609,540	67	10,016,106	79	1,896,306	28	1,932,529	62	24,700,060	46	24,027,911	86	
» 1874.....	7,087,266	81	5,898,033	62	14,505,101	87	12,756,609	13	3,266,234	02	3,158,818	99	27,646,727	43	27,455,059	39	
» 1875.....	8,246,222	49	7,703,052	49	14,894,090	77	15,614,547	80	3,306,339	97	3,142,233	55	29,696,779	60	29,251,179	13	

1.	10.		11.		12.		13.		14.		15.		16.			
	Depositioner.		Upp- och afskrifning.		Uttällda postremissvaxlar.		Sammanlagda omsättningsbeloppen.		Insatta.		Uttagna.		Kronor.			
K r o n o r.																
År 1871.....	3,253,244	—	2,977,080	—	7,228,195	—	7,064,980	—	19,306	20,875,481	11	279,687,974	26			
» 1872.....	5,185,662	66	4,740,198	50	9,519,993	84	9,371,039	93	23,247	26,020,810	97	351,278,555	41			
» 1873.....	6,941,423	95	5,189,781	94	11,335,784	17	11,330,822	88	26,580	31,825,509	83	409,420,995	59			
» 1874.....	9,781,900	48	7,767,709	43	14,377,086	55	14,305,052	59	30,939	37,728,928	96	497,227,766	52			
» 1875.....	9,387,618	76	8,549,138	29	13,665,292	47	13,507,680	14	31,562	37,053,582	92	522,345,061	51			

Bankens rörelse bedrivs för närvarande vid hufvudkontoret i Jönköping, 5 afdelningskontor och 8 kommissionskontor. Under femårsperioden har beträffande kontoren ingen annan förändring vidtagits, än att det i *Oskarshamn* från och med den 1 Juli 1872 upphöjts från kommissions- till afdelningskontor samt att nya kommissionskontor öppnats den 1 Oktober 1873 i *Nässjö* och med början af år 1874 i *Husbyfjöl*.

Grundfonden är oförändrad 3,084,000 kronor. Reserv- och besparingsfonderna, hvilka efter 1870 års bokslut utgjorde 86,904 kronor 12 öre, hade, efter 1875 års bokslut, stigit till 320,117 kronor 4 öre.

Aktiebolaget Stockholms handelsbank har den 1 November 1874 här i staden öppnat ett afdelningskontor, hvars verksamhet under perioden ådagalägges af nedanstående Tab. Litt. R.

Östergötlands enskilda bank har afdelningskontor i *Eksjö* äfvensom i *Tranås* och i *Säfsjö*.

Hypoteksföreningen emellan jordegare i Småland med flere provinser, hvars styrelse är förlagd till *Vexjö*, har under nu ifrågavarande period till jordegare inom Jönköpings län utlemnat amorteringslån till ett sammanräknadt belopp af 2,006,600 kronor,

deraf år 1871	kronor	466,100.
» 1872	»	717,500.
» 1873	»	233,900.
» 1874	»	253,200.
» 1875	»	335,900.

slut, icke veterligen, börjat sin verksamhet. Delegarnes i de öfriga femton sparbankerna innestående behållning utgjorde vid nämnda tidpunkt 3,986,515 kronor, fördelade å 35,826 delegare, utvisande en tillväxt under perioden af 2,372,029 kronor i summa behållning och af 18,669 i delegarnes antal, ett förhållande som tydligt vittnar om den under perioden inom länet goda penningtillgången och om mångas omtanke att af öfverskottet för en oviss framtid göra besparingar.

För sparbankernas verksamhet under perioden finnes närmare redogörelse lemnad i Tab. N:o 13, så vidt upplysningar härutinnan kommit länsstyrelsen tillhanda, och anmärkes här endast, att af sparbanksdelegarne tillhörde vid 1875 års slut Jönköpings sparbank 17,098 med en innestående behållning af 2,207,575 kronor, *Eksjö*, *Vernamo* och *Östra härads* sparbanker hvardera tre tusen och några hundra delegare med en behållning i medeltal af 304,425 kronor, under det att för öfriga sparbanker icke för någon delegareantalet öfversteg 2,000 eller delegarnes sammanlagda behållning öfversköt 185,000 kronor; att år 1870 fanns en sparbanksdelegare på 10 af länets invånare men år 1875 en delegare på 5 länsinvånare; att år 1870 af delegarnes behållning kommo omkring 94 kronor i medeltal å hvarje delegare, under det år 1875 samma medeltal utgjorde omkring 112 kronor; samt att behållningen fördelad på länets hela befolkning uppgick år 1870 till omkring 9 kronor, men år 1875 till omkring 21 kronor.

E) Försäkringsinrättningar och Vägörenhetsstiftelser. *Jönköpings med flere läns pensionsförenings* verksamhet under perioden framgår af följande deröfver upprättade redogörelsetablä:

År.	Delegarnes antal i		Delegarnes behållning i					Delegarnes årsvinst.		
	Besparingsklassen.	Lifränteklassen.	Besparingsklassen.	Lifränteklassen.	Reservfonderna.	K r o n o r.				
1871	1,371	8	239,164	53	5,763	51	11,782	73	2,524	79
1872	1,528	12	259,058	50	9,580	20	12,277	65	1,912	22
1873	1,671	13	284,318	93	10,151	53	11,720	12	1,984	61
1874	1,786	16	310,298	03	10,833	27	11,279	79	1,408	23
1875	1,901	20	321,596	26	22,327	23	11,103	29	952	97

Årsvinsten har, allt efter delegarnes ålder, under perioden icke understigit 5,90 procent, men uppgått ända till 9,33 procent.

Jönköpings läns allmänna brandstodsbolag å landet har under ifrågavarande år utöfvat sin verksamhet, på sätt efterföljande uppgifter (å nästa sida) närmare utvisa:

Tab. N:o 13. **D) Sparbanker.** Vid 1870 års utgång funnos inom länet åtta sparbanker, nemligen i Jönköping, *Eksjö* och *Grenna*, i *Vernamo köping*, i *Hvetlanda* för *Östra härad*, i *Ölmestad* för *Vestbo härad*, i *Vrigstad* för *Vestra härad* och i *Stengårdshult* för *Stengårdshults pastorat* i *Mo härad*. Under denna period hafva tillkommit ytterligare åtta sparbanker eller år 1872 *Nässjö* sparbank, år 1873 *Bredaryds* och *Unnaryds* sparbanker, år 1874 *Säfsjö*, *Norra Vedbo* och *Hestra pastorats* sparbanker samt år 1875 *Malmbäcks* och *Båraryds* sockens sparbanker. Förutom dessa sexton sparbanker hafva under innevarande år upplysning vunnits om tillvaron af ytterligare tre sparbanker eller *Anderstorps*, *Rydaholms* och *Byarums* sparbanker, af hvilka den sistnämnda detta år tillkommit, men de två öfriga egt bestånd sedan år 1871.

Vid 1875 års utgång egde *Anderstorps* sparbank insatta medel till belopp af 45,000 kronor och en grundfond af 1,034 kronor, samt *Rydaholms* sparbank innestående behållning af 86,036 kronor 41 öre och en reservfond af 2,033 kronor 4 öre.

Af de vid periodens slut, efter hvad då känt var, inom länet varande sexton sparbanker tillkom *Båraryds* sockens sparbank först under sista månaden af år 1875 och hade vid årets

Tab. Litt. R.

Tablå öfver *Aktiebolaget Stockholms Handelsbank*.

	Diskontrörelsen.		Kreditvörelsen.		Depositionsvörelsen.		Upp- och afskrifningsvörelsen.		Postremiss-vexelvörelsen.		Sammanlagda omsättningsbeloppen.											
	Utfånta.	Inbetalda.	Uttagna.	Insatta.	Insatta.	Uttagna.	Insatta.	Uttagna.	Utställda vecklar.	Inlösta vecklar.												
K r o n o r.																						
År 1874	171,971	53	10,667	31	91,452	87	32,755	11	91,464	—	2,300	—	144,106	18	113,826	—	304,079	62	271,990	50	1,886,910	43
» 1875	1,831,270	—	1,206,197	63	1,582,565	57	1,234,760	04	1,264,688	24	418,514	—	1,338,602	04	1,258,334	79	2,327,237	58	2,276,893	86	19,568,076	69

K. M:s Befallningshafvandes femårsberättelser 1871—1875. Jönköpings län.

	Antal försäkringar.	Ansvarighetsbelopp. Kronor.	Utbetald brandstod. Kronor.	Utdebiterad afgift för hvarje 1,000 kronor.	Uppbördsbelopp. Kronor.
År 1871	12,807	27,850,000	17,926	10	22,280
» 1872	13,825	30,650,140	24,192	12	31,263
» 1873	14,720	33,400,320	24,713	40	59,452
» 1874	15,502	37,549,110	34,845	83	33,794
» 1875	16,093	40,100,430	55,155	84	36,090

I förra embetsberättelsen framhölls olämpligheten af de små försäkringsanstalter, hvilka, såsom *sockenbrandstodsbolag*, dels bildats i följd af 1869 års höga utskrifningsbelopp till länets brandstodsbolag och dels af gammalt funnits inom socknarna, hvarjemte uttalades den förhoppning, att de samma, med stigande insigt om fördelen af en anslutning till länets allmänna brandstodsbolag, måtte alltmer upplösas. Ännu finnas dock sådana sockenbrandstodsbolag i 60 af länets kommuner med en sammanlagd behållning af 91,201 kronor och voro dessa bolag sålunda fördelade: i Tveta härad 6 med 18,933 kronors behållning, i Vista 4 med 13,713 kronor, i Mo 9 med 3,909 kronor, i Norra Vedbo 7 med 4,485 kronor, i Södra Vedbo 2, i Östra 3, i Vestra 10 med 16,968 kronors behållning, i Östbo 5 med 7,276 kronor och i Vestbo 14 med en kassabehållning af 25,917 kronor.

En annan från en föregående tid kvarstående inrättning med ursprungligt syfte att betrygga tillgången å spanmål i missväxtår är *sockenmagasinerna*. Vår tid med dess utvecklade kommunikationsväsende har dock gjort denna inrättning alldeles obehöflig, och der den ännu uppehålls med annat syfte än att samla och bevara årsintäkten af den s. k. fattigsåden eller den spanmål, som tilldelas fattighjonen, är den genom den dryga förvaltningskostnaden kommunen mera till skada än till gagn. Detta synes och hafva blifvit påaktadt af en stor del af de socknar inom länets, der sådant magasin af ålder funnits, ty af de 48 socknar, hvilka vid utfärdandet af Kungl. kungörelsen den 4 December 1863 angående bemyndigande för kommunalstämma att besluta om förändringar i afseende på sockne- eller distrikts-magasins förvaltning, ännu egde så beskaffadt magasin, hafva 23 socknar indragit magasinrörelsen och genom den befintliga spanmålen föryttrande beredt sig ett penningekapital, hvilket vid 1875 års utgång uppgick till 52,393 kronor, hvaremot inom de öfriga 25 socknarna sockenmagasinen ännu bibehållas, ehuru de i allmänhet synas användas hufvudsakligen till emottagande af den uppbörd in natura, som för fattigvården påkallas. Dessa magasins sammanlagda behållning utgjorde vid periodens slut 23,048 kubikfot spanmål och 14,580 kronor i kapital, vunnet genom försäljning af den vid magasinrörelsens minskande öfverblifna spanmålen.

Till upplysning om den verksamhet *Städernas bolag till brandförsäkring af lösegendom*, hvars centralstyrelse här har sitt säte, under perioden utöfvat, meddelas följande tablå:

Försäkringsår från den 1 Oktober.	Ansvarighetssumman för hos bolaget försäkrad lösegendom		Utbetalda brandskadeersättningar.	Års- och inträdesafgifter.	Till mötande af förluster disponibelt kapital.
	vid försäkringsårets början.	vid försäkringsårets slut.			
K r o n o r .					
1870	40,010,760	47,619,430	303,064	20	163,711
1871	41,040,230	50,341,700	73,959	30	170,476
1872	43,758,110	55,096,510	109,158	32	183,725
1873	47,369,460	62,960,860	143,679	74	201,896
1874	52,008,610	66,350,010	47,365	34	224,466

I *Städernas allmänna brandstodsbolag* var vid 1875 års slut fast egendom försäkrad inom Jönköpings stad för 7,773,478 kronor, inom Eksjö för 791,100 kronor och inom Grenna stad för 434,175 kronor.

Försäkringsbolagen Skandia och Svea hafva under perioden drifvit sin försäkringsrörelse genom agenturer i Jönköping, Vername och Nässjö, hvarjemte Svea dessutom haft agenter i Eksjö, Grenna, Säfsjö och Tranås. Den i Skandia inom länet försäkrade egendomen uppgick vid 1875 års slut till ett försäkringsvärde af 6,176,373 kronor och vid bolaget Sveas agenturer inom länet, med undantag för den i Tranås, derför uppgift saknas, fanns vid samma tid fast egendom försäkrad för 1,279,087 kronor och lösegendom för 4,120,879 kronor.

I Öggestorps och Rogberga socknar finnas ett för torpare och krigsmän inom hvardera socken bildadt *bolag för försäkring af nötkreatur*, hvilka bolag vid 1875 års slut egde en kassabehållning af tillhopa 600 kronor.

Inom sju af länets kommuner hafva under perioden bildats s. k. *husbondeföreningar* för att uppsamla bidrag till insättningar i lif- och kapitalförsäkringsanstalter; och med anledning af det utaf länets landsting under ifrågavarande år beviljade anslag till befrämjande af insättningar för barn, födda inom länet, hafva, för beredande af årlig lifränta vid 55 års ålder af 50 kronor, genom enskildes samt landstingets och kommunens tillskott insättningar under hvar af åren skett i Lekeryds kommun för 5 barn, i Rogberga för 6, i Säby för 10 till 12, i Hult för 6, i Eksjö landsförsamling för 6, i Hvetlanda för 12 till 13, i Näfvelsjö för 10, i Lannaskede för 5, i Stenberga för 5, i Näshult för 6, i Lemnhult för 5, i Korsberga för 13, i Skirö för i medeltal 15, i Ödestuga för 5, i Hjertlanda för 7, i Hultsjö för 7, i Fryele för 10, i Gällaryd för 6 och i Ås likaledes för 6 barn samt insättningarnas sammanlagda belopp uppgått i Visingsö till 1,448 kronor 48 öre, i Unnaröd till 276 kronor, i Mellby till 600 kronor, i Näshult till 535 kronor och i Tännö till 3,419 kronor, under det landstingets årliga bidrag till förenämnda kommuner i medeltal utgjort allenast 15 kronor. Antalet af de socknar, inom hvilka dylika insättningar egde rum, utgjorde år 1875: 69.

Räddningshemmen i Skede socken af Alseda pastorat, i Hvetlanda, i Hult af Bredestads socken och på Torsjö egor i Höreda socken hafva under perioden fortsatt sin gagnande verksamhet. Ytterligare hafva tillkommit i *Sandseryd* en slöjdskola, i *Skärstad* en sy-, läse- och skrifskola, der omkring 40 barn undervisas 8 månader om året, i *Ingatorp* ett barnhem för flickor, samt i *Korsberga* en mindre slöjd- och syskola, hvilka samtliga skolor grundats på frivilliga sammanskott eller enskilda donationer. *Barnhemmet* inom Jönköpings östra stadsdel har under perioden vårdat omkring 100 barn.

Af *donationer* för välgörande ändamål äro fonder bildade i *Lekeryd* under namn af Sandvallska fonden, derifrån utgår årligen 12 kronor, i *Rogberga* Eckerströmska fonden till barns kristliga uppfostran och vård med en behållning år 1875 af 10,454 kronor, i *Ljungarum* Sandvallska fonden, af hvars räntemedel insättningar skett i lifränteanstalter för medellöses barn, och Witthoffska fonden å 200 kronor för fattigvården, i *Bankeryd* en fond å 150 kronor till fattiga skolbarns beklädning, i *Hakarpp* Husqvarna sjukhjelps- och begravningskassa å 1,818 kronor 89 öre; i *Öreryd* en fond å 10,500 kronor till understöd för Nissa-

fors fideikommiss underhafvande, i *Stenberg* en af egaren till Salshult för godsets underhafvande stiftad pensionsfond samt en donation af C. O. Liljenstolpe, hvaraf räntan användts till insättningar i lifrättestanstalt, i *Unnaryd* i Vestbo kyrkoherden Lindeströms donation å 20,000 kronor till understöd åt fattiga skolbarn, i *Gnosjö* en fond af 1,000 kronor för de fattige, i *Hestra* i Vestbo Rydéniska donationsfonden å 800 kronor för hjonelag med många barn samt i *Bäckседа* en af affidne härads-höfdingen friherre Malte von Lieven donerad egendom, bestående af 1 mantal Bäckседа Sliparegården, $\frac{1}{4}$ mantal Lilla Brogård och $\frac{1}{2}$ mantal Vestra Storegård, hvilka hemmans årliga afkastning tillfalla sex inom socknen under året gifta par.

F) Helso- och Sjukvård. Antalet af de inom länet anställda provinsialläkare och stadsläkare äfvensom regements- och bataljonsläkare vid de inom länet förlagda regementen har icke under perioden undergått någon förändring.

Såsom redan blifvit omförmäldt, har länets landsting år 1874 anslagit 168,322 kronor 95 öre till uppförande å en af Jönköpings stad i södra delen af vestra förstaden till ändamålet skänkt tomt af nytt *länslasarett* och *kurhus*. Genom lasarett-direktionens försorg har det nya sjukhuset blifvit uppfördt för att nästkommande sommar såsom färdigt till begagnande upplåtas. Det nya lasarettet, som äfven innesluter en afdelning för kurhuspatienter, utgöres af ett prydligt två våningars stenhus jemte sousterrain. Sjukhusets långsidor vetta åt öster och vester med samtliga de stora sjuksalarne, åtta till antalet, mot öster och med de båda våningarnes uteder sjukrummen löpande ljusa och vackra korridorer åt vester. Emellan två och två af sjuksalarne finnas rum för sjuksköterska. Hvert och ett af de stora sjukrummen har sitt eget, väl ventilerade klosettrum. I de smärre flyglar, som å byggnadens båda ändar utlöpa åt vester, befinna sig operationsrum och badrum äfvensom rum för enskilda patienter och bostadsrum för sysslomannen samt några mindre allmänna sjukrum. De allmänna sjuksängarnes antal är bestämdt till 80, deraf 50 för lasarettet och 30 för kurhuset. För en god ventilation är synnerligen väl sörjdt och inredningen i badrummen och ekonomiafdelningen samt anordningarna för sjukhusets uppvärmning synas komma att tillfredsställa äfven högt ställda anspråk. I sousterrainvåningen äro förlagda kök, visthus, vedbodas, bostad för entreprenören af mathållningen samt dennes och sysslomannens betjening, hvarjemte der finnes plats för ångmaskin, afsedd att tillhandahålla varmt vatten för bad och andra ändamål.

Ett stycke bakom lasarettbyggnaden är ett mindre stenhus uppfördt, inneslutande tvättstuga, strykrum, bakstuga, obduktionsrum och celler för sinnessjuka.

Skild från lasarettstomten genom gata ligger bostaden för lasarettsläkaren, ett envånings stenhus med utrymme för någon plantering.

Innevarande års landsting har anslagit 10,000 kronor för utvidgande af lasarettstomten och för planteringar å det sålunda tillkomna området.

Å det gamla lasarettet och kurhuset, hvars byggnader komma att försäljas till betäckande af en del af kostnaden för den nya sjukvårdsinrättningen, har följande antal sjuka under perioden vårdats, nemligen:

	Å lasarettet.	Å kurhuset.	Summa.
År 1871.....	366.	155.	521.
» 1872.....	368.	161.	529.
» 1873.....	368.	163.	531.
» 1874.....	312.	113.	425.
» 1875.....	360.	81.	441.
Summa 1,774.	673.	2,447.	

Inkomsterna för denna sjukvårdsinrättning, hvilka bestått åren 1871, 1872 och 1873 af inflytande kurhusmedel och under de två följande åren af sjukvårdsafgiften samt dessutom af räntor å besparade medel och af legosängsavgifter, hafva öfverstigit utgifterna med tillhopa 9,465 kronor 69 öre, såsom inhemtas af nedanstående tablå:

	Inkomster.	Utgifter.	Öfverskott.
År 1871.....	23,548,55.	22,064,16.	1,484,39.
» 1872.....	25,161,97.	23,366,76.	1,795,21.
» 1873.....	25,995,09.	24,791,62.	1,203,47.
» 1874.....	27,366,58.	24,511,38.	2,855,20.
» 1875.....	27,846,34.	25,718,92.	2,127,42.
Summa 129,918,53.	120,452,84.	9,465,69.	

Kurhusafgiften har utgått med 25 öre af en hvar, som erlägger mantalspenningar, och sjukvårdsafgiften blef år 1874 bestämd till 34 öre för man och 17 öre för kvinna.

Det uti förra berättelsen omförmälda, i Oktober månad 1867 öppnade *Ulfsparré—Hägerflychtska lasarettet* har under perioden lemnat vård åt 868 patienter mot en sammanlagd kostnad af 27,314 kronor 88 öre, enligt följande ur sjukhusets räkenskaper lemnade utdrag (se Tab. Litt. S.)

Sjukhuset har af landstinget åtnjutit ett understöd af 1,400 kronor för år 1871 och af 2,000 kronor för hvert af periodens följande år och dess öfriga inkomster hafva bestått dels i hyror

Tab. Litt. S.

Sjukvården å Ulfsparré—Hägerflychtska lasarettet under 1871—1875.

	Antal vårdade patienter.	Antal utspisade portioner.	Om kostnader.										Summa omkostnader. Kronor.	
			Utspisning.		Aflöning.		Ved och lys-hållning.		Medicin.		Diverse utgifter.			
Under år 1871.....	150	3,909	1,916	29	1,539	58	267	58	304	71	725	85	4,754	01
» » 1872.....	183	4,168	2,026	92	1,523	36	387	17	385	19	850	20	5,172	84
» » 1873.....	149	3,314	1,756	13	1,447	55	834	36	377	47	595	27	5,010	78
» » 1874.....	187	4,360	2,074	29	1,329	—	810	62	538	08	856	02	5,608	01
» » 1875.....	199	5,834	2,882	01	1,436	—	517	37	770	33	1,163	53	6,769	24
Summa	868	21,585	10,655	64	7,275	49	2,817	10	2,375	78	4,190	87	27,314	88

och dels i sjukvårdsafgifter. Vid 1875 års utgång hade sjukhuset en balans af 1,135 kronor 12 öre.

Vid sjukvårdsanstalten i Vernamo, som jemväl af landstinget uppburit anslag af 1,400 kronor under år 1871 och 2,000 kronor om året under öfriga ifrågavarande år, hafva vårdats:

År 1871.....	119	patienter	mot en kostnad af kr.	3,034,82.
» 1872.....	117	»	»	2,977,83.
» 1873.....	109	»	»	3,379,61.
» 1874.....	109	»	»	3,957,51.
» 1875.....	90	»	»	3,174,37.

Anledningen till det minskade antalet vårdade sjuke har varit den att, enligt sjukhusdirektionens beslut, icke några patienter i epidemiska (contagiösa) sjukdomar under de senare åren å sjukhuset intagits. Räkenskaperna utvisade för detta sjukhus en balans till 1876 af 963 kronor 54 öre.

För inrättande af en mindre sjukvårdsanstalt i Hvetlanda inom Östra härad anlog landstinget vid 1872 års möte för en gång 300 kronor och för 5 år 200 kronor årligen till sjukhusets underhållande. Vid denna anstalt, som står under läkarevård af den i Hvetlanda stationerade provinsialläkaren, hafva varit intagne följande antal sjuke:

År 1873.....	12	mot en kostnad af kronor	149,97.
» 1874.....	16	»	367,05.
» 1875.....	14	»	257,19.

Bidraget till anstalten synes hafva varit nog ringa för att medgifva någon utveckling i verksamheten, men från och med innevarande år uppbär anstalten ett förhöjdt årligt anslag af 500 kronor, mot vilkor att från kommuner inom häradet lemnas bidrag till minst lika stort belopp samt att vid anstalten underhållas minst åtta sängar.

Vid 1874 års landsting beviljade landstinget ett anslag för en gång af 3,000 kronor till anordnande af ett sjukhus i Gislaved inom Vestbo härad med minst tio sängar. Den i orten stationerade provinsialläkaren har åtagit sig läkarevården vid detta sjukhus, som, snart färdigt till användning, af innevarande års landsting undfått ett understöd af 2,000 kronor årligen under fem års tid, från och med år 1877.

Utom de i länets städer befintliga tre apotek samt de i Vernamo, Hvetlanda, Gislaved och Vrigstad inrättade sådana, hafva under perioden tillkommit, på grund af Kungl. resolutionen den 15 November 1872, ett medikamentsförråd i Nässjö och, enligt Kungl. brefvet den 25 Juni 1875, ett nytt personligt privilegieradt apotek inom vestra delen af Jönköpings stad eller den s. k. förstaden, hvilket apotek dock först under innevarande år för allmänheten öppnats.

Barnmorskornas antal, som år 1870 besteg sig till 39, har under femårsperioden ökat med 12 och utgjorde sålunda vid 1875 års utgång 51, deraf 34 åtnjuta aflöning af kommunerna. Af berörda antal voro 14 bosatta i städerna, nemligen 11 i Jönköping, 1 i Eksjö och 2 i Grenna, och tjenstgjorde å landet inom Jönköping i Landskansliet den 30 December 1876.

Jönköpings distrikt 8, Eksjö 3, Gislaveds 4, Vernamo 5, Vrigstads 10 och Hvetlanda distrikt 7.

Helsobrunnarne vid Lannaskede och Holsby hafva varit besökta, den förre af mellan 600 och 800 och Holsby af omkring 200 brunnsgäster årligen. Flugeby, Millebo, Torp med flere s. k. surbrunnar inom Hvetlanda distrikt hafva varit nästan öfvergifna. Brunnarne vid Eksjö och Jönköping anlitas jemväl fortfarande, ehuru icke så allmänt som i förra tider.

Om vaccinationen gäller fortfarande det omdöme, att den i allmänhet handhafves med nit och omsorg.

För husdjurens sjukvård finnes inom länet blott en läkare på stat. Af landstinget och enskilde aflönade hafva tre veterinärläkare under periodens fyra sista år tjenstgjort en i Vestbo, en i Vernamo och en i Grenna. Vid Smålands husarregemente hafva varit anställda två hästläkare. I afseende å den indelning af länet i sex veterinärläkaredistrikt, som genom landstingets anslag kommit till stånd, åberopas den redogörelse derom, som i denna berättelses första afdelning blifvit lemnad.

G) Fattigvården. Uti Tab. N:o 14 meddelas redogörelse för allmänna fattigvården inom länet, särskildt för städerna och särskildt för landsbygden samt derjemte för länet i dess helhet.

Utgifterna för fattigvården hafva under perioden vuxit med hvarje år och sålunda stegrats från 221,565 kronor år 1871 till 260,507 kronor år 1875. Af tillökningen, som uppgår till 38,942 kronor falla 27,574 kronor på länets städer och 11,368 kronor på landsbygden. Den betydliga tillväxten i städernas utgifter för fattigvården drabbar dock nästan uteslutande Jönköpings stad, der tillökningen i utgifterna uppgår till ej mindre än 27,152 kronor. Anledningen till denna stegring i utgifter lärers få sökas, förutom i prisförhöjningen å alla förnödenheter och stadens tilltagande folkmängd, jemväl i den brist på bostäder synnerligen för den fattigare befolkningen, hvilken under perioden gjort sig känbar och nödsakat stadens fattigvårdsstyrelse att i mer eller mindre mån taga vård om ett antal husvilla familjer. Detta förhållande, såsom varande af helt tillfällig natur, torde väl ock så småningom upphöra, men då erfarenheten såväl i allmänhet som särskildt från nödåret 1868 inom länet visat svårigheten att nedbringa en gång ökade fattigvårdsutgifter, torde det vara föga utsigt, att dessa utgifter vare sig för staden eller för länet numera skola kunna minskas till sina förra belopp.

I Jönköping afsynades den 1 November 1871 ett under slutet af förra perioden uppfördt nytt arbets- och fattighus af sten. Denna byggnad, som kostat närmare 100,000 kronor är afsedd för tvåhundra fattighjon och utgör med sin efter tidens fordringar lämpade inredning ett ojäfaktigt och hedrande bevis om detta samhälles omtanke för sine fattige.

De inom Hvetlanda och Alseda socknar anordnade, i förra berättelsen omförmälda fattigvårdar hafva, oaktadt den erfarenhet, som vunnits för lämpligheten af dylika anstalter, icke inom länet lockat till vidare efterföljd.

C. EKSTRÖM.

Tab. No 1.

FOLKMÄNGD.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
	Den 31 December, enligt presteskaptets summariska uppgifter.			Enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motstående år.						Bevärings- manskap af alla 5 klas- serna, enl. Formul. H. i Nåd. för- ordn. d. 9 Febr. 1861.	Enligt årets mön- strings- rullor ap- proberade beväringsskyldige.
				Hela folkmängden af			Deraf fria från mantals- penningar.				
	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.		
Å landsbygden.											
År 1871	80,157	85,585	165,742	80,139	85,723	165,862	43,209	48,214	91,423	3,669	613
» 1872	80,623	85,773	166,396	80,574	85,927	166,501	42,777	47,468	90,245	3,845	613
» 1873	81,679	86,588	168,267	81,509	86,689	168,198	43,025	47,974	90,999	3,529	591
» 1874	82,824	87,581	170,405	82,663	87,692	170,355	43,149	48,074	91,223	3,040	393
» 1875	83,468	88,062	171,530	83,305	88,041	171,346	43,305	48,091	91,396	3,307	900
I städerna.											
Jönköping år 1871	4,947	6,307	11,254	4,978	6,323	11,301	2,850	3,218	6,068	317	50
» » 1872	5,190	6,561	11,751	5,209	6,530	11,739	3,001	3,409	6,410	321	42
» » 1873	5,337	6,801	12,138	5,412	6,812	12,224	3,143	3,577	6,720	339	40
» » 1874	5,541	7,007	12,548	5,640	6,967	12,607	3,138	3,565	6,703	370	43
» » 1875	5,822	7,320	13,142	5,931	7,297	13,228	3,199	3,591	6,790	409	52
Eksjö år 1871	1,019	1,277	2,296	1,020	1,285	2,305	479	531	1,010	71	6
» » 1872	1,064	1,308	2,372	1,068	1,314	2,382	502	552	1,054	76	9
» » 1873	1,136	1,356	2,492	1,142	1,370	2,512	562	608	1,170	85	9
» » 1874	1,167	1,398	2,565	1,172	1,409	2,581	590	643	1,233	91	17
» » 1875	1,213	1,447	2,660	1,214	1,460	2,674	605	697	1,302	85	14
Greuna år 1871	567	710	1,277	567	711	1,278	296	321	617	28	—
» » 1872	552	717	1,269	551	719	1,270	278	316	594	29	2
» » 1873	574	739	1,313	575	743	1,318	293	325	618	29	5
» » 1874	591	732	1,323	593	739	1,332	299	313	612	36	3
» » 1875	599	734	1,333	595	730	1,325	293	308	601	41	9
Summa i städerna år 1875	7,634	9,501	17,135	7,740	9,487	17,227	4,097	4,596	8,693	535	75
I hela länet.											
År 1871	86,690	93,879	180,569	86,704	94,042	180,746	46,834	52,284	99,118	4,085	669
» 1872	87,429	94,359	181,788	87,402	94,490	181,892	46,558	51,745	98,303	4,271	666
» 1873	88,726	95,484	184,210	88,638	95,614	184,252	47,023	52,484	99,507	3,982	645
» 1874	90,123	96,718	186,841	90,068	96,807	186,875	47,176	52,595	99,771	3,537	456
» 1875	91,102	97,563	188,665	91,045	97,528	188,573	47,402	52,687	100,089	3,842	975

Tabb. Nis 2 och 3, JORDBRUK och BOSKAPSSKÖTSEL. Rörande hithörande uppgifter se be-
rättelsens text sid. 8 och följ.

Tab. N:o 4.

SKOGSHUSHÅLLNING.

1. Särskilda slag af skogar m. m.	2. Areal vid periodens slut.	3. Till ordnad skogshushållning indelade.	4. 5. 6. Afverkningsbelopp.		
			År.	Utfördt i	
	Qvadratref.			kvantitet, kub.-fot.	penningvärde. Kronor.
1:o). Kungl. Maj:t och Kronan omedelbart tillhöriga och under Dess disposition stående kronoparker och skogar: Visingsö kronopark	1,373,40	1,357	1871	17,884,67	1,609,62
			1872	22,010	2,971,35
			1873	39,183	3,800,75
			1874	22,815	3,969,81
			1875	14,740,67	2,903,91
2:o). Boställens, kyrkors, läroverks och fromma stiftelsers: (Uppgiften om boställskogarnas areal är ej synnerligen tillförlitlig såsom grundande sig på äldre anteckningar)	221,394,35	45,418,56	1871	68,090	4,514,70
			1872	80,400	7,805,70
			1873	102,047	11,416,00
			1874	142,517	10,121,40
			1875	158,462	10,937,40
3:o). Häradsmänningar: Norra Vedbo härads allmänning, Holaveden	15,187	12,868,13	1871	66,551 ärligen.	omkring 4,000,00 ärligen.
			1872		
			1873		
			1874		
			1875		
4:o). Sockneallmänningar (oskiftade): finnas ej					
5:o). Ekplauteringar: Visingsö	4,916,66	4,245	1871— 1875	131,369	12,566,62
6:o). Mullbärsplanteringar: på Visingsö	2,21			Silkesodlingen fortsättes icke.	
7:o). Enskildes skogar	—	58,744			

Tab. N:o 5.

DÖDADE ROFDJUR.

1.	2.	3.
	Räfvar.	Beloppet af utbetald belöning. Kronor.
År 1871	691	691
» 1872	601	872
» 1873	719	1,273
» 1874	780	1,287
» 1875	1,469	4,071
Summa	4,260	8,194

Till tab. N:o 6, HUSDJUR, DÖDADE AF ROFDJUR, har K. M. B:fde ej varit i tillfälle att lemna några uppgifter.

Tab. No 7 a.

FABRIKER OCH MANUFAKTUR-INRÄTTNINGAR, ÅR 1875.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	
På landsbygden och i Vernamo köping.	Antal fabriker	Drifkraft, bestående af				Antal begagnade maskiner och redskap.	Egare eller innehafvare.		Arbetare						Summa.	Tillverkning.		Egarens eller innehafvarens beviljning i och för rörelsen.					
		i gång.	ej begagnade.	änge eller varmluftskraften.	Berkämda hästkrafter.		Ensam egare eller innehafvare.	Bolag.	Verkstättare.	öfver 18 år		under 18 år.		Quantitet.		Värde							
	vid fabriken man-tals-skrifne.					vid fabriken ej man-tals-skrifne.				m.	q.	m.	q.		af hvarje art produkter.	Summa för hvarje fabrik.							
	Under året.	Antal.	Antal.	Antal.	m.	q.	Antal.	m.	q.	Antal.	Kronor.	Kronor.	Kronor.										
Bobin- eller trådrullefabrik	1	—	—	1	25	28	—	—	1	2	10	—	40	—	—	—	—	52	100,000 gross trådrullar	—	60,000	30	—
Borstbinderi	1	—	1	—	3	7	—	—	1	1	2	—	10	1	13	9	—	36	Diverse borstar och penslar.	—	50,000	12	—
Bryggerin	2	—	—	—	—	8	2	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	6	20,000 kr öl, 6,000 kr dricka.	—	8,500	22	—
Calceinerverk	3	10	—	—	—	8	6	—	1	1	—	—	4	—	—	—	—	5	93,21 c:tr pottaska 90 tr lutad aska	1,777 90	1,867	5	—
Choddyfabriker	3	—	3	—	25	10	2	—	1	1	2	—	3	—	1	—	—	7	21,679 ₣ choddy Ytterligare choddy för 10,150 ₣ valsull	4,189 1,000 1,218	6,407	10	—
Färgerin	17	1	6	4	74	71	17	—	—	1	27	3	6	3	4	—	—	44	51,900 fot vadmal 20,000 fot satiner o. tyg 180,000 fot pressgods 36,620 ₣ garn 500 bundtar garn Arbetslön för färgade varor	7,320 15,000 21,736 15,470 750 5,198	65,474	89	—
Garfverin	49	—	3	11	1	23	545	46	1	2	11	51	7	23	—	9	—	101	52,510 ₣ sulläder 49,244 ₣ smorläder 500 ₣ diverse läder 3,856 st. d:o d:o 37,534 skinn Diverse beredningar för 30 c:tr draglim	34,033 40,027 1,000 37,445 44,176 43,925 1,200	201,806	198	—
Glasbruk	3	—	1	—	—	31	—	—	3	1	17	6	21	—	21	8	—	74	2,269 kv.-kistor fönsterglas. Diverse slag buteljer	42,508 34,790	77,298	67	39
Kakelugns- och lerkärlfabriker	4	—	—	—	—	1	4	—	—	1	1	—	2	—	—	1	—	5	38 st. kakelugnar 1,800 st. lerkärl m. m.	900 850	1,750	3	—
Limfabrik	1	—	—	—	—	3	1	—	—	1	3	2	—	—	—	—	—	6	19,000 ₣ draglim	—	12,350	3	—
Lådfabrik för tändstickor	1	—	1	—	2	2	1	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	4	3,000,000 st. lådor	—	7,500	—	—
Oljeslagerin	10	—	9	—	74	21	6	1	3	2	7	2	9	—	1	1	—	22	15,848 kr linolja 2,189 c:tr oljekakor 535 c:tr linfrömjöl	22,007 17,581 3,760	43,348	45	—
Pappersbruk	8	—	9	5	465	49	4	1	2	4	49	15	23	12	18	22	—	143	14,532 c:tr papper och papp 1,471 ris papper o. makulatur 9,800 st. pappark 1,260 c:tr trämassa 600 ₣ valsull	338,255 6,392 1,600 3,780 60	350,087	372	50
Potatismjölfabrik	1	4	—	—	4	1	1	—	—	1	—	—	4	1	—	—	—	6	200 c:tr potatismjöl	—	2,600	4	—
Stärkelsefabrik	1	—	1	—	15	21	1	—	—	1	—	—	20	—	—	—	—	21	2,300 c:tr stärkelse	—	30,000	10	—
Snickerifabrik	1	—	1	—	25	6	—	—	1	1	5	6	30	—	5	—	—	47	Möbler m. m.	—	40,000	3	—
Tegelbruk	8	1	12	1	—	5	6	—	2	3	7	4	15	—	12	—	—	41	96,216 taktegel 242,036 murtegel 19,000 rör 87,000 diverse tegel	— — — —	17,879	11	10
Terpentinfabriker	2	—	—	—	—	—	1	—	—	1	3	—	5	—	—	—	—	9	3,000 ₣ terpentin 480 kub.-fot tjära 300 tunnor kol	— — —	1,900	20	—
Trämassefabriker	3	1	5	—	320	30	1	—	3	3	19	—	10	—	3	—	—	35	19,700 c:tr trämassa	—	60,100	34	—
Taksticksfabriker	1	—	1	—	15	6	1	—	—	—	—	—	8	—	8	2	—	18	12,000,000 takstickor	—	38,000	15	—
Tändsticksfabriker	3	—	3	1	43	44	1	—	2	3	31	14	68	32	82	75	—	305	30,356,600 elddon 130,000 tändstickspaket	296,409 32,500	328,909	28	—
Vadmalstampar	2	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	2	20,600 fot stampadt gods	—	356	1	—
Summa för landsbygden och Vernamo köping...	125	13	19	50	15	1,113	897	103	3	22	41	243	59	302	49	177	118	959	—	—	1,406,071	982	99

Forts. af Tab. No 7 a.

FABRIKER OCH MANUFAKTUR-INRÄTTNINGAR, ÅR 1875.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	
I städerna.	Antal fabriker	Drifkraft, bestående af				Antal begagnade maskiner och redskap.	Egare eller innehafvare.		Arbetare						Summa.	Tillverkning.		Egarens eller innehafvarens bevilling i och för rörelsen. Kronor.					
		Under året.	Antal.	Ånga eller varmluft.	Beräknade hästkrafter.		Eksam egare eller innehafvare.		Värkstare.		öfver 18 år		under 18 år.			Quantitet.	Värde						
							m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.			af hvarje art produkter. Kronor.		för hvarje slags fabriker. Kronor.				
																				Antal.			
Färgerin, deraf ett i förening med klädesfabrik och spinneri.....	6	—	2	1	47	102	5	—	1	4	1	—	50	15	5	9	84	381,212 fot vadmal o. dylikt 141,247 G garn.....	—	163,026	98	78	
Garfverin.....	9	—	4	—	6	320	8	1	—	1	10	4	31	—	—	—	46	Skinn, läder och hudar.....	—	287,700	351	—	
Gasverk.....	1	—	—	—	—	30	Jönköpings stad	—	—	—	—	—	13	—	—	—	13	Gas, kokes och tjära.....	—	56,470	—	—	
Kakelfabrik.....	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	6	—	—	—	6	158 st. kakelugnar.....	—	6,288	10	—	
Kemisk-tekniska fabriker.....	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	2	4	10	—	—	16	Parfymmer, fernissor m. m. d.	—	85,000	165	—	
Konfektfabrik.....	1	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	2	8	—	—	10	Karameller.....	—	37,500	80	—	
Käppfabrik.....	1	—	—	—	—	—	9	—	1	—	—	—	8	—	2	—	10	Käppar och svarfgods.....	—	14,000	15	—	
Ljusfabrik.....	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2	16,085 G talgljus.....	—	6,775	5	—	
Mjölqvarnar.....	3	—	3	—	55	12	—	—	1	2	5	—	6	—	—	—	13	90,000 k.-f. förmald spanmål.....	—	30,000	88	36	
Möbelfabrik.....	1	—	1	—	19	12	—	—	1	3	—	—	46	1	9	—	59	Diverse möbler.....	—	83,000	48	95	
Pappersbruk.....	1	—	5	—	300	70	1	—	—	—	—	—	104	15	—	—	119	4,774,759 G papp o. papper.....	—	948,501	420	—	
Snus- och tobaksfabriker.....	5	—	1	—	2	3	3	—	2	1	1	—	24	12	6	2	46	460,000 G snus..... 1,427,000 st. cigarrer.....	—	271,896	420	—	
Stentryckeri (litografiskt institut).....	1	—	1	—	8	31	—	—	1	2	—	—	48	13	25	6	94	Diverse litografiska arbeten.....	—	160,801	120	—	
Tapetfabriker.....	3	—	1	—	2	19	2	1	—	3	1	—	36	5	33	1	79	715,787 rullar tapeter och bårder.....	—	273,567	245	—	
Tändsticksfabriker.....	2	—	5	—	106	261	—	—	2	7	—	—	454	176	162	195	994	197,583,588 st. elldon.....	—	2,835,587	3,935	41	
Vagnfabriker.....	5	—	—	—	—	—	5	—	—	2	33	—	27	—	4	—	66	Diverse åkdon.....	—	78,300	155	—	
Väfveri.....	1	—	—	—	—	8	1	2	—	—	—	—	—	5	—	—	5	8,395 fot damastväf.....	—	8,417	40	—	
Ölbryggerin.....	2	—	2	—	7	—	1	—	1	2	1	2	15	3	1	—	24	186,426 k.r öl och dricka.....	—	68,473	201	18	
Summa för städerna	46	—	9	17	552	879	31	4	10	27	54	6	875	264	247	213	1,686		—	5,415,301	6,398	68	
Summa för hela länet	171	13	19	59	32	1,065	1,776	134	7	32	68	297	65	1,177	313	424	331	2,675		—	6,821,372	7,381	67

Tab. No 7 b.

BERGVERKSNÄRINGEN OCH METALLFÖRÄDLINGSVERK, ÅR 1875.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.		
Särskilda slag af grufvor, verk och inrättningar.	Antal fabriker	Drifkraft, bestående af				Antal begagnade maskiner och redskap.	Egare eller innehafvare.		Arbetare						Summa.	Tillverkning.							
		i gång.	ej begagnade.	ånge eller varmluft.	Beräknade hästkrafter.		Ensam egare eller innehafvare.	Bolag.	öfver 18 år		vid fabriken		under 18 år.			Quantitet.	Värde						
	m.					q.			man-	tals-	skrifne.	m.	q.	af hvarje art produkter.	Summa för hvarje fabrik.								
	Under året.	Antal.				m.	q.	Antal.						Kronor.	Kronor.								
Jerumalmsgrufvor i berg.....	21	12	—	—	—	5	—	5	—	—	—	50	—	22	—	—	—	72	235,510 c:tr 50 % malm ...	—	—	131,483 14	
Sjö- och myrmalmer.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	140	—	—	—	—	—	40	151,747 » 85 » d:o ...	—	—	48,559 31	
Masugnar.....	10	2	10	120	—	7	—	5	6	190	—	80	—	—	—	—	—	276	102,062 » 35 » tackjern 3,166 » 79 » gjutgods	318,433 50 27,709 41	—	346,142 91	
Gjuterin.....	5	—	3	2	28	—	3	—	2	—	—	75	—	—	—	25	—	100	17,033 » 19 » d:o	—	—	170,331 90	
Stångjernsbruk.....	15	1	15	240	—	12	—	4	23	163	—	—	—	—	—	—	—	186	51,487,48 c:tr stång- och ämnesjern.....	—	—	386,156 08	
Manufakturverk.....	13	—	13	52	—	10	—	3	13	37	—	—	—	12	—	—	—	62	5,127,28 c:tr diverse manu- faktur..... 2,687,60 c:tr spik..... 600 c:tr järntråd.....	47,427 34 37,626 40 6,000 —	—	91,053 74	
Nickelmalmgrufvor.....	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	27	—	—	13	—	—	40	1,240,85 c:tr koncentrerad sten.....	—	—	116,019 47	
Mekaniska verkstäder.....	3	—	2	1	43	38	2	—	1	2	29	—	62	—	9	—	—	102	11,546 c:tr gjutgods..... Maskiner och redskap.....	200,000 — 20,000 —	—	220,000 —	
Vapen- och symaskinsfabrik...	1	—	1	—	225	250	—	—	1	4	147	—	11	—	10	—	—	172	Vapentillverkningen..... Symaskinstillverkningen...	145,064 — 20,580 —	—	165,644 —	
Brunstensgrufvor.....	6	—	—	—	—	—	—	1	1	—	2	—	30	—	7	—	—	39	19,998 c:tr.....	—	—	Okändt.	
Svafvelkis.....	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	6	—	2	—	—	8	12,900 c:tr.....	—	—	d:o	
Rödfärg.....	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Takskifferverk.....	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	14	—	8	—	4	—	—	26	300,000 st. skifvor.....	—	—	36,000 —	
Summa	79	16	44	3	708	288	40	—	25	48	774	—	219	—	82	—	—	1,123	—	—	—	1,711,390 55	

¹⁾ Då uppgift saknas å antalet af dem, som sysselsätts med upptagande af sjö- och myrmalmer, kan annan upplysning derom icke meddelas, än att af distriktets bergmästare 2,293 dagsverken antagas hafva i denna handtering under året användts och att efter samma beräkning 40 personer skulle kunna anses hafva varit dermed sysselsatte.

Tab. N:o 9.

HANDLANDE OCH DERAS BETJENING, ÅR 1875.

1.	2.	3.	4.	5.	6.
	Handlande.		Betjening.		Bevilling å rörelsen. Kronor.
	Män.	Qvinnor.	Män.	Qvinnor.	
På landsbygden.					
1. Handlande, som idka grosshandel eller försälja varor i bod eller från annat upplagsställe	225	18	91	19	919,50
2. Handlande, som utom den ort, der de äro bosatte, sjelfve eller genom andra kringföra eller annorlunda än å marknad till salu utbjuda varor	5	—	2	—	—
Summa för landsbygden	230	18	93	19	919,50
I städerna.					
1. Handlande, som idka grosshandel eller försälja varor i bod eller från annat upplagsställe: Jönköping	74	9	98	24	3,635,00
Eksjö	24	7	26	8	601,00
Grenna	11	1	8	1	127,40
Summa för städerna	109	17	132	33	4,363,40
Summa för hela länet	339	35	225	52	5,282,90

Tab. N:o 10 a.

HEMMAN OCH JORDLÄGENHETER M. M., ÅR 1875.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
	Hemman.			Antal				Taxeringsvärde. Kronor.
	Mantal		Bruk- nings- delar.	jordtorp.	ryttare- soldat- och båts- manstorp.	back- stugor.	andra lägen- heter.	
oför- medlade.	nuvarande.							
A) Krono-egendomar.								
1) Under allmän disposition.								
Kungs- och kungsladugårdar	10	5 $\frac{1}{2}$	1	—	—	2	—	95,000
Säterin	10 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$	5	13	—	3	—	135,900
Hemman	35 $\frac{9}{16}$	23 $\frac{1}{2}$	42	22	1	7	—	251,900
Boställen	430 $\frac{1}{2}$	301 $\frac{1}{2}$	585	511	16	428	50	5,340,800
Jordlägenheter	—	—	—	130	3	65	24	15,800
Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	54	27,300
2) Under enskild disposition.								
Säterin	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	} taxeradt tillsam- mans med skatte- säterien. 261,500 108,500 100 57,300
Hemman	12 $\frac{5}{16}$	10 $\frac{5}{16}$	43	4	1	56	—	
Jordlägenheter	—	—	—	—	—	—	383	
Fiskerin	—	—	—	—	—	—	2	
Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	27	
B) Skatte-egendomar.								
Boställen	4 $\frac{3}{8}$	3 $\frac{1}{10}$	6	2	1	1	1	23,900
Säterin	65 $\frac{3}{8}$	48 $\frac{3}{8}$	115	176	22	73	11	1,218,800
Hemman	2,581 $\frac{1}{16}$	2,007 $\frac{3}{16}$	9,768	2,010	1,242	4,580	331	40,376,700
Jordlägenheter	—	—	—	—	—	—	291	293,200
Fiskerin	—	—	—	—	—	—	4	—
Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	163	572,400
C) Frälse-egendomar.								
Boställen	1 $\frac{1}{4}$	1 $\frac{1}{4}$	4	3	—	1	—	14,300
Säterin och ladugårdar	436 $\frac{1}{4}$	401 $\frac{1}{2}$	591	943	—	365	32	9,589,100
Rå- och rörshemman	42 $\frac{1}{4}$	35 $\frac{1}{2}$	112	26	3	19	3	675,500
Hemman	1,430 $\frac{9}{16}$	1,046 $\frac{1}{16}$	3,760	1,492	618	2,059	121	21,145,100
Jordlägenheter	—	—	—	38	—	—	133	282,300
Fiskerin	—	—	—	—	—	—	3	3,000
Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	317	1,074,700
Summa	5,063$\frac{3}{4}$	3,893$\frac{1}{4}$	15,032	5,370	1,907	7,659	1,950	81,563,100

Tab. N:o 10 b.

JORDOMRÅDE OCH EGENDOMAR I STÄDERNA.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Städernas namn.	År.	Tomter.		Antal nybyggda boningshus.	Jordar och lägenheter.						Taxeringsvärde i kronor.		
		Antal			Åker.	Äng.	Skog.	Betesmark.	Summa jordareal.	Nuvarande mantal.	Af hus och tomter.	Af jordar.	Summa.
		bebyggda.	obebyggda.										
Jönköping	1871	329	97	1	10,908	3,132	336	2,480	16,856	11½	7,730,200	829,500	8,559,700
	1872	331	95	4	10,918	3,127	336	2,475	16,856	11½	7,954,500	837,100	8,791,600
	1873	335	91	8	10,932	3,118	336	2,470	16,856	11½	8,224,600	854,500	9,079,100
	1874	340	86	10	10,938	3,112	336	2,470	16,856	11½	8,782,300	870,700	9,653,000
	1875	352	74	24	10,950	3,100	336	2,470	16,856	11½	9,141,800	881,900	10,023,700
Eksjö	1871	112	18	—	1,908	1,200	7,635	708	11,451	2½	1,143,500	270,100	1,413,600
	1872	112	18	—	1,908	1,200	7,635	708	11,451	2½	1,155,800	272,200	1,428,000
	1873	113	17	1	1,908	1,200	7,635	708	11,451	2½	1,216,800	345,000	1,561,800
	1874	113	17	—	1,908	1,200	7,635	708	11,451	2½	1,396,400	360,700	1,757,100
	1875	114	16	1	1,908	1,200	7,635	708	11,451	2½	1,477,800	369,400	1,847,200
Grenaa	1871	117	62½	—	821,2	416,4	—	621,6	1,859,2	7½	576,800	213,300	790,100
	1872	117	62½	—	821,2	416,4	—	621,6	1,859,2	7½	587,600	214,600	802,200
	1873	117	62½	—	821,2	416,4	—	621,6	1,859,2	7½	591,000	215,800	806,800
	1874	115½	63½	2	821,2	416,4	—	621,6	1,859,2	7½	597,000	217,900	814,900
	1875	115½	63½	—	821,2	416,4	—	621,6	1,859,2	7½	644,000	216,400	860,400
Summa för år 1875	—	581½	153½	25	13,679,2	4,716,4	7,971	3,799,6	30,166,2	21	11,263,600	1,467,700	12,731,300

Anm. Af de för Jönköping upptagna nybyggda boningshus äro å det s. k. tomtområdet, därför tomtindelning ännu icke är fastställd, uppförda år 1871: 1; år 1872: 2; år 1873: 4; år 1874: 5; och år 1875: 12; och äro af gamla tomter 9 utlagda till park.

Tab. N:o 11.

LAGA SKIFTEN, ÅREN 1871—1875.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.
År.	Söka skiftens antal.	A f s l u t a d e l a g a s k i f t e n .																							
		Antal.	Skiftade mantal.		Qvarboende del-egares					Utflyttade del-egares					Summa skiften.	Skiftade kvadratref.						Utgifter till landtmätare och gode män. Kronor.	Öfriga beräknade utgifter. Kronor.		
			Oförmedlade.	Nuvarande.	skiftesantal.				Summa.	skiftesantal.				Summa.		Åker.	Äng.	Odlingsmark.	Afrösningsjord.	Impediment.	Summa.				
					1.	2.	3.	4.		öfver 4.	1.	2.	3.											4.	öfver 4.
1871	22	19	11,000	19,375	28	28	13	—	—	69	18	15	8	—	—	41	195	5,493	12,507	—	44,314	198	62,512	19,517	8,319
1872	27	18	6,625	17,000	21	18	12	—	—	51	17	21	12	—	—	50	188	4,235	9,036	27	37,121	374	50,793	15,384	8,510
1873	30	11	12,250	11,437	14	15	6	1	—	36	7	11	6	—	—	24	113	3,443	7,862	—	28,490	1,415	41,210	12,433	10,988
1874	28	18	10,500	12,250	20	26	6	—	—	52	19	10	7	—	—	36	150	4,224	8,656	—	24,523	877	38,280	15,920	10,150
1875	32	27	17,833	23,375	50	28	26	6	—	110	23	13	8	2	—	46	289	5,636	17,727	—	60,843	4,286	88,492	37,936	14,237
S:a	139	93	53,208	83,437	133	115	63	7	—	318	84	70	41	2	—	197	935	23,031	55,788	27	195,291	7,150	281,287	101,190	52,204

Tab. N:o 12.

STATS- OCH RIKSGÄLDSMEDLEN ÅREN 1871—1875.

D e b e t.					K r e d i t.				
	Statsmedel.		Riksgäldsmedel.			Statsmedel.		Riksgäldsmedel.	
	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.		Kronor.	öre.	Kronor.	öre.
1871.					1871.				
Ingående balans för behållning.....	219,652	71	93,606	64	Ingående balans för skuld.....	11,999	82	—	40
Inkomster.....	809,258	45	148,068	01	Afkortningar.....	19,010	78	3,274	12
Ankomna remisser.....	277,203	95	—	—	Utgifter.....	785,451	76	5,031	09
Utgående balans för skuld.....	218,160	63	1	54	Afgångna remisser.....	303,474	07	84,957	50
Summa	1,524,275	74	241,676	19	Utgående balans för behållning.....	404,339	31	148,413	08
I behållningen inräknade restantier ^{30/4} 1871.	16,931	83	844	73	Summa	1,524,275	74	241,676	19
1872.					1872.				
Ingående balans för behållning.....	404,339	31	148,413	08	Ingående balans för skuld.....	218,160	63	1	54
Inkomster.....	878,965	99	123,570	73	Afkortningar.....	15,434	29	2,776	63
Ankomna remisser.....	360,203	60	—	—	Utgifter.....	826,912	82	4,843	42
Utgående balans för skuld.....	218,238	48	—	40	Afgångna remisser.....	399,067	52	141,268	45
Summa	1,861,747	38	271,984	31	Utgående balans för behållning.....	402,172	12	123,094	17
I behållningen inräknade restantier ^{30/4} 1872.	—	—	—	—	Summa	1,861,747	38	271,984	21
1873.					1873.				
Ingående balans för behållning.....	402,172	12	123,094	17	Ingående balans för skuld.....	218,238	48	—	40
Inkomster.....	945,039	48	547	90	Afkortningar.....	13,544	41	386	32
Ankomna remisser.....	400,226	38	—	—	Utgifter.....	811,337	10	8,879	53
Utgående balans för skuld.....	206,958	98	—	—	Afgångna remisser.....	379,785	60	114,000	—
Summa	1,954,396	96	123,642	07	Utgående balans för behållning.....	531,491	37	375	82
I behållningen inräknade restantier ^{30/4} 1873.	—	—	—	—	Summa	1,954,396	96	123,642	07
1874.					1874.				
Ingående balans för behållning.....	531,491	37	375	82	Ingående balans för skuld.....	206,958	98	—	—
Inkomster.....	908,558	88	—	—	Afkortningar.....	9,856	49	—	—
Ankomna remisser.....	465,257	95	—	—	Utgifter.....	874,219	72	—	—
Utgående balans för skuld.....	208,022	95	—	—	Afgångna remisser.....	429,623	02	375	82
Summa	2,113,331	15	375	82	Utgående balans för behållning.....	592,672	94	—	—
I behållningen inräknade restantier ^{30/4} 1874.	—	—	—	—	Summa	2,113,331	15	375	82
1875.					1875.				
Ingående balans för behållning.....	592,672	94	—	—	Ingående balans för skuld.....	208,022	95	—	—
Inkomster.....	925,882	76	—	—	Afkortningar.....	8,978	69	—	—
Ankomna remisser.....	544,882	14	—	—	Utgifter.....	954,255	67	—	—
Utgående balans för skuld.....	193,747	03	—	—	Afgångna remisser.....	495,931	56	—	—
Summa	2,257,184	87	—	—	Utgående balans för behållning.....	589,996	—	—	—
I behållningen inräknade restantier ^{30/4} 1875.	—	—	—	—	Summa	2,257,184	87	—	—
1876.					1876.				
					Ingående balans för skuld.....	12,361	71	—	—
					I behållningen inräknade restantier ^{30/4} 1876.	—	—	—	—

Tab. No 13.

S P A R B A N K E R.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
År.	Sparbanker.	Delegare.			Delegarnes fonder.				Sparbankernas egna fonder.		
		Tillkomna nya	Afgångne	Qvarstående vid årets slut.	Insatta belopp	Godtgjorda räntor	Uttagna belopp	Behållning vid årets slut.	Inkomster.	Förvaltningskostnader m. m.	Behållning vid årets slut.
	Antal.	Antal.			Kronor.				Kronor.		
		under året.			under året.						
1871	8	3,607	594	20,170	706,045	94,333	365,446	2,049,417	24,664	15,974	144,355
1872	8	4,218	979	23,409	847,073	111,028	469,439	2,538,069	34,244	17,282	161,370
1873	8	4,528	803	27,158	879,319	129,978	496,165	3,051,189	41,457	26,348	176,478
1874	12	5,470	802	32,738	1,009,316	154,754	609,735	3,681,912	63,860	36,606	205,145
1875	15	3,939	1,042	35,826	952,939	178,745	836,996	3,986,515	59,295	33,555	233,929

1.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.
År.	Klassifikation af sparbanksdelegarne efter deras inestående behållning vid årets slut.														
	I nedanstående antal sparbanker.	Under 10 Kronor.		10—50 Kronor.		50—100 Kronor.		100—500 Kronor.		500—1000 Kronor.		Öfver 1000 Kronor.		Summa.	
		Delegare.	Behållning.	Delegare.	Behållning.	Delegare.	Behållning.	Delegare.	Behållning.	Delegare.	Behållning.	Delegare.	Behållning.	Delegare.	Behållning.
	Antal.	Kronor.	Antal.	Kronor.	Antal.	Kronor.	Antal.	Kronor.	Antal.	Kronor.	Antal.	Kronor.	Antal.	Kronor.	
1871	8	8,049	19,986	4,764	126,108	1,885	130,945	4,321	824,930	805	534,839	346	412,609	20,170	2,049,417
1872	8	8,770	25,370	5,294	149,462	2,364	157,462	5,643	1,187,481	1,018	621,618	320	396,676	23,409	2,538,069
1873	8	9,512	28,621	6,310	166,403	3,215	216,707	6,517	1,327,668	1,252	889,364	352	422,426	27,158	3,051,189
1874	12	11,316	42,246	8,173	201,230	3,784	255,089	7,531	1,570,167	1,408	993,559	526	619,621	32,738	3,681,912
1875	15	12,439	41,701	8,695	200,164	4,163	269,534	8,248	1,619,974	1,547	961,408	734	893,734	35,826	3,986,515

Tab. N:o 14.

F A T T I G V Å R D E N.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	
År.	Fattigvårds-samhäl-len			Antal fattighus.	Antal fattighjon, som erhållit full försörjning.								Antal af fattigvården understödde, som ej fått full försörjning.	Fattigvårdens											
	med gemensam fattigvård.	med fattigvården rotens delad.	antal rotar.		Äldre personer, vårdade				Barn, vårdade i och utom fattighus.		Summa.			Summa af båda könen.	inkomster. Kronor.										Summa utgifter i och för fattigförsörjning. Kronor.
					i fattighus.		på annat sätt.		m.	q.	m.	q.			m.	q.	Summa.	Afkastning af egen-dom, kol-lekter m. m.	Personel afgift.	Tillskott.		Ersättning.		Summa inkomster.	
					m.	q.	m.	q.												Efter fyrk eller be-villning.	Efter annan grund.	Af stats-medel.	Af annat fattig-vårds-samhälle.		
Å landsbygden.																									
1871.....	110	17	128	131	225	535	450	846	525	530	1,200	1,911	3,111	1,954	3,242	5,196	19,442	21,807	125,094	22,317	1,195	252	190,107	189,200	
1872.....	111	16	115	130	220	531	459	833	501	532	1,180	1,896	3,076	1,845	3,094	4,939	18,604	21,757	126,943	19,406	1,650	599	188,959	186,182	
1873.....	111	16	109	129	216	523	439	827	520	531	1,175	1,881	3,056	1,761	2,998	4,759	21,965	22,363	127,562	20,164	1,719	199	193,972	192,629	
1874.....	113	14	104	129	217	519	457	840	519	507	1,193	1,866	3,059	1,788	3,190	4,978	22,649	23,573	129,656	20,026	2,124	277	198,305	195,350	
1875.....	113	14	104	133	221	553	484	857	487	503	1,192	1,913	3,105	1,839	3,213	5,052	21,705	23,360	130,254	20,401	2,069	489	198,278	200,568	
I städerna.																									
1871.....	2	1	3	4	61	76	23	21	84	103	168	200	368	42	158	200	5,327	2,234	24,297	3,627	423	391	36,299	32,365	
1872.....	2	1	3	4	75	87	19	17	90	108	184	212	396	26	143	169	5,296	2,296	25,683	3,145	140	439	36,999	40,501	
1873.....	2	1	3	4	87	92	24	19	98	118	209	229	438	22	110	132	7,702	2,299	30,307	2,942	124	713	44,087	46,638	
1874.....	2	1	3	4	105	88	20	18	108	119	233	225	458	21	133	154	9,760	2,356	34,619	3,922	355	1,126	52,138	52,652	
1875.....	2	1	3	4	111	89	21	24	99	108	231	221	452	20	143	163	11,662	2,427	41,305	3,402	105	657	59,558	59,939	
I hela länet.																									
1871.....	112	18	131	135	286	611	473	867	609	633	1,368	2,111	3,479	1,996	3,400	5,396	24,769	24,041	149,391	25,944	1,618	643	226,406	221,565	
1872.....	113	17	118	134	295	618	478	850	591	640	1,364	2,108	3,472	1,871	3,237	5,108	23,900	24,053	152,626	22,551	1,790	1,038	225,958	226,683	
1873.....	113	17	112	133	303	615	463	846	618	649	1,384	2,110	3,494	1,783	3,108	4,891	29,667	24,662	157,869	23,106	1,843	912	238,059	239,267	
1874.....	115	15	107	133	322	607	477	858	627	626	1,426	2,091	3,517	1,809	3,323	5,132	32,409	25,929	164,275	23,948	2,479	1,403	250,443	248,002	
1875.....	115	15	107	137	332	642	505	881	586	611	1,423	2,134	3,557	1,859	3,356	5,215	33,367	25,787	171,559	23,803	2,174	1,146	257,836	260,507	

